

T.C.

HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İŞLETME YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

**KURUMSAL YÖNETİM VE FİNANSAL
RAPORLARIN ZAMANINDA SUNUMU: BİST
KURUMSAL YÖNETİM ENDEKSİNDE YER
ALAN İŞLETMELER ÜZERİNDE BİR
İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Dila ERYAZĞAN

Tez Danışmanı

Doktor Öğretim Üyesi Gülhan SUADIYE

Hatay-2019

T.C.

HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İŞLETME YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

**KURUMSAL YÖNETİM VE FİNANSAL
RAPORLARIN ZAMANINDA SUNUMU: BİST
KURUMSAL YÖNETİM ENDEKSİNDE YER
ALAN İŞLETMELER ÜZERİNDE BİR
İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Dila ERYAZĞAN

Tez Danışmanı

Doktor Öğretim Üyesi Gülhan SUADIYE

Hatay-2019

ONAY

Dila ERYAZĞAN tarafından hazırlanan, **‘KURUMSAL YÖNETİM VE FİNANSAL RAPORLARIN ZAMANINDA SUNUMU: BİST KURUMSAL YÖNETİM ENDEKSİ’NDE YER ALAN İŞLETMELER ÜZERİNDE BİR İNCELEME** ‘adlı bu çalışma jüri tarafından lisansüstü öğretim yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği/oyçokluğu ile **İŞLETME ANABİLİMDALINDA YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

.../ ... /20...

Jüri Üyeleri	İmza
Dr. Öğretim Üyesi Gülhan SUADIYE (Tez Danışmanı- Başkan)	
Prof. Dr. Mehmet ÖZBİRECİKLİ (Üye)	
Dr. Öğretim Üyesi Cemil SÜSLÜ (Üye)	

Dila ERYAZĞAN Tarafından Hazırlanan **“KURUMSAL YÖNETİM VE FİNANSAL RAPORLARIN ZAMANINDA SUNUMU: BİST KURUMSAL YÖNETİM ENDEKSİ’NDE YER ALAN İŞLETMELER ÜZERİNDE BİR İNCELEME”** adlı tez çalışmasının yukarıda imzaları bulunan jüri üyelerince kabul edildiğini **onaylarım.**

Doç. Dr. Mustafa Onur KAN
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezde yer alan bilgilerin tamamının akademik kurallara ve etik ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Söz konusu kural ve ilkelerin gereği olarak tezde yararlandığım eserlerin tamamına uygun bir şekilde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi ayrıca beyan ederim (.../.../...).

İmza
Dila ERYAZĞAN

ÖNSÖZ

Bu yüksek lisans tez çalışmasının amacı, kurumsal yönetim uygulamalarının finansal tablolarının zamanında sunumuna etkisini incelemek ve finansal tabloların yayımlanma süresi ile işletmelerin büyüklüğü, aktif kârlılık oranı, öz sermaye kârlılık oranı, finansal kaldıraç oranı ve denetim firması gibi işletmeye özgü faktörler arasında bir ilişki olup olmadığını araştırmaktır. Çalışmanın ilk bölümünde kurumsal yönetim kavramları ve kurumsal yönetim ilkeleri ele alınmıştır. İkinci bölümünde finansal raporlamanın amaçları ve finansal raporların zamanında sunumu ve zamanında sunum konusunda yapılan çalışmalar ele alınmıştır. Üçüncü bölümde ise kurumsal yönetim öncesi ve kurumsal yönetim sonrası finansal raporların zamanında sunumuna etki eden faktörleri değerlendirmeye yönelik araştırma süreci, araştırmanın bulguları ve sonuçları yer almaktadır.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bana yol gösteren, tez çalışmamın her aşamasında değerli bilgileriyle bana katkı sunan, büyük bir sabırla beni yönlendiren, her koşulda yardım ve desteklerini benden esirgemeyen çok değerli hocam ve tez danışmanım Sayın Dr. Öğretim Üyesi Gülhan SUADIYE' ye desteği ve ilgisinden dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Hayatım boyunca desteğini ve sevgisini her zaman hissettiğim, tez çalışmam sürecinde de her zaman yanımda olan aileme, özellikle de sevgili annem Şenel DEMİREL ve canım babam M. Adil DEMİREL' e teşekkürü borç bilirim.

Bu süreçte her zaman yanımda olan eşim Ali ERYAZĞAN' a ve tez yazım süresince yanında olamadığım biricik kızım Naz'a teşekkür ederim.

Dila ERYAZĞAN

2019

KURUMSAL YÖNETİM VE FİNANSAL RAPORLARIN ZAMANINDA SUNUMU: BİST KURUMSAL YÖNETİM ENDEKSİ'NDE YER ALAN İŞLETMELER ÜZERİNDE BİR İNCELEME

Dila ERYAZĞAN

İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2019

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Gülhan SUADIYE

ÖZET

Zamanında sunum, finansal bilginin karar alıcıların kararlarını etkileyebileceği zamanda mevcut olmasıdır. Bu durumda kurumsal yönetimi benimsemiş işletmelerin, finansal bilgilerinin tam, zamanında ve doğru şekilde kamuoyu ile paylaşmaları beklenen bir durumdur.

Bu çalışmanın 2 ana amacı vardır. Birinci amacı, kurumsal yönetim uygulamalarının finansal tablolarının zamanında sunumuna etkisini incelemek; ikinci amacı da finansal tablolarının yayımlanma süresi ile işletmelerin büyüklüğü, aktif ve öz sermaye kârlılık oranı, finansal kaldıraç oranı ve denetim firması gibi işletmeye özgü faktörler arasında bir ilişki olup olmadığını araştırmaktır. Bunun için önce, BİST Kurumsal Yönetim Endeksi (KYE)'nde işlem gören işletmelerin endekse girmeden önceki ve girdikten sonraki dönemlerde finansal raporlarının kamuoyuna sunum zamanları sıklık analizi yapılarak incelenmiştir. Daha sonra, finansal raporların zamanında sunumu üzerinde etkisi olduğu düşünülen işletmeye özgü faktörler arasındaki ilişkiler regresyon analizi ile araştırılmıştır. Sıklık analizi sonuçlarına göre, BİST KYE'ndeki işletmelerin, BİST KYE'ne girdikten sonraki yıllarda finansal raporlarını endekse girmeden önceki yıllara kıyasla daha erken kamuoyuna sundukları ortaya çıkmıştır. Korelasyon analizi sonuçlarına göre de BİST KYE öncesinde işletme büyüklüğü ve kaldıraç oranı hariç, incelenen diğer faktörlerin finansal raporların zamanında sunumu üzerinde olumlu etkisi bulunmuştur. BİST KYE sonrasında ise işletme büyüklüğü ve aktif kârlılık oranı hariç, incelenen diğer faktörlerin finansal raporların zamanında sunumu üzerinde olumlu etkisi vardır.

BİST KYE'ndeki işletmelerin endekse dâhil olduğu döneme bakmaksızın 2005 ve 2017 yılları arasındaki dönem için yapılan regresyon analizinde ise işletme büyüklüğü hariç incelenen diğer faktörlerin finansal raporların zamanında sunumu üzerinde olumlu etkisi vardır. İşletme büyüklüğü incelenen bütün dönemlerde finansal tabloların erken sunumunu olumsuz etkilediği ortaya çıkmıştır.

ANAHTAR KELİMELEK

Kurumsal Yönetim, Zamanında Sunum, Finansal Raporlama, BİST Kurumsal Yönetim Endeksi

CORPORATE GOVERNANCE AND THE TIMELINESS OF FINANCIAL REPORTING: A STUDY ON THE COMPANIES LISTED IN İSTANBUL STOCK EXCHANGE CORPORATE GOVERNANCE INDEX

Dila ERYAZĞAN

Master's Thesis, Business Administration Department, 2019

Supervisor: Dr. Öğretim Üyesi Gülhan SUADIYE

ABSTRACT

Timeliness means that financial information should be available when it can affect decision-makers' decisions. In this case, it is expected from the firms that have adopted corporate governance to share their financial information fully, timely and accurately with the public.

This study has two main objectives. Its primary objective is to examine the impact of corporate governance practices on timeliness of financial statements. The second objective is to investigate whether the publication time of financial statements is related to firm-specific factors such as size, asset and equity profitability ratio, financial leverage ratio and corporate governance. To do this, firstly, the time of presentation of financial reports to the public before and after entering in the BIST Corporate Governance Index (BIST-CGI) were analyzed by the frequency analysis. Then, the relationships between firm-specific factors that are thought to have an impact on the timeliness of financial reports were investigated by regression analysis.

According to the frequency analysis results, it was revealed that the firms traded in the BIST CGI presented their financial reports to the public earlier after they indexed in the BIST CGI, compared to the years before they entered the index. According to the results of the correlation analysis, except for the size and leverage ratio before BIST-CGI, other factors have a positive effect on the timeliness of financial reports. After the BIST-CGI, examined factors, except for the size of businesses and asset profitability rate, had a positive effect on the timeliness of financial reports. Regardless of the period in which the companies traded in BIST-CGI, for the period between 2005 and 2017, regression analysis show that other factors, except for the size of the business, have a positive effect on the timely presentation of financial reports. It has been revealed that the size has a negative impact on the early presentation of financial statements during all periods of review.

Keywords: Corporate Governance, Timeliness, Financial Reporting, BIST
Corporate Governance Index.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM KURUMSAL YÖNETİMİN TEORİK ÇERÇEVESİ

1.1.Kurumsal Yönetim Kavramı	3
1.1.1.Kurumsal Yönetim Tanımı	3
1.1.2.Kurumsal Yönetimin Amacı ve Faydaları	5
1.2. Kurumsal Yönetimin Ana İlkeleri.....	8
1.2.1. Eşitlik – Adil Olma	8
1.2.2. Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık	9
1.2.3. Hesap Verebilirlik.....	10
1.2.4. Sorumluluk	11
1.3.Kurumsal Yönetimin Artan Önemi.....	13
1.4.Kurumsal Yönetimde Karşılaşılan Sorunlar.....	14
1.4.1.Kuralların Uygulamasının Yetersiz Olması.....	14
1.4.2. Asimetrik Bilgi Sorunu	14
1.4.3.Kurumsal Yönetim Maliyetleri.....	15
1.4.4. Vekil Maliyeti Sorunu	15
1.5. Kurumsal Yönetim Alanında Dünyada Yaşanan Gelişmeler	16
1.5.1. Cadbury Komitesi Raporu	16
1.5.2.Greenbury Raporu	18
1.5.3.Hampel Raporu	19
1.5.4. Sarbanes-Oxley Yasası	20
1.5.5. OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri	20
1.5.5.1.Hissedarların Hakları ve Temel Sahiplik İşlevleri.....	21

1.5.5.2.Hissedarların Adil Muamele Görmesi	21
1.5.5.3.Kurumsal Yönetimde Paydaşların Rolü	22
1.5.5.4.Kamuya Duyuru Yapmak ve Şeffaflık	22
1.5.5.5.Yönetim Kurulunun Sorumlulukları.....	22
1.6. Kurumsal Yönetim Alanında Türkiye’de Yaşanan Gelişmeler	23
1.6.1. Sermaye Piyasası Kurumsal Yönetim İlkeleri.....	23
1.6.1.1. Pay Sahiplerinin Hakları.....	23
1.6.1.2. Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık	24
1.6.1.3. Menfaat Sahipleri.....	25
1.6.1.4. Yönetim Kurulu	25
1.6.2. Kurumsal Yönetim Alanında Türk Ticaret Kanunu’nun Getirdiği Yenilikler	26
1.6.3. Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP).....	28

İKİNCİ BÖLÜM

FİNANSAL RAPORLARIN ZAMANINDA SUNUMU

2.1.Finansal Raporlama ve Amacı.....	30
2.2.Finansal Raporlarda Yer Alan Bilginin Niteliği	41
2.3.Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Önemi ve Ortaya Çıkışı.....	52
2.4. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları İçin Türkiye’deki Uyum Düzenlemeleri	54
2.5. Kurumsal Yönetimde Zamanlılık.....	58
2.6. Finansal Raporların Zamanında Sunumuna İlişkin Literatür İncelemesi	60
2.6.1. Dünya’da Yapılan Çalışmalar	60
2.6.2 Türkiye’de Yapılan Çalışmalar	64

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KURUMSAL YONETİM VE FİNANSAL RAPORLARIN ZAMANINDA SUNUMU: BİST KURUMSAL YÖNETİM ENDEKSİNDE YER ALAN İŞLETMELER ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	68
3.2 Araştırmanın Hipotezleri	69

3.3. Örneklem Seçimi ve Veriler	75
3.4. Araştırmanın Yöntemi.....	77
3.4.1. Regresyon Modeli ve Değişkenler.....	77
3.5. Araştırmanın Bulguları	80
3.5.1. Tanımlayıcı İstatistikler	80
3.5.1.1. Sıklık (Frekans) Dağılımı:	80
3.5.1.2. Diğer Tanımlayıcı İstatistikler	84
3.5.1.3. Korelasyon Analizi	86
3.5.1.4. Çoklu Regresyon Analiz Sonuçları	90
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	96
KAYNAKÇA	99

TABLolar LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1: Finansal Durum Tablosu (Bilanço) Örneği	32
Tablo 2: Kapsamlı Gelir Tablosu Örneği	35
Tablo 3: Öz kaynak Değişim Tablosu.....	37
Tablo 4: Dolaysız (Brüt) Nakit Akım Tablosu	39
Tablo 5: Dolaylı (Net) Nakit Akım Tablosu	40
Tablo 6: Türkiye'de Konsolide ve Konsolide Olmayan Finansal Tablolar İçin Yasal Yayınlanma Süreleri.....	57
Tablo 7: BIST KYE'nde Yer Alan İşletmelerin Endekse Giriş Yılları	75
Tablo 8: Analiz Kapsamında İncelenen İşletmelerin Sektör Türü, Denetim Firmaları ve Mali Tabloların Hazırlanması Açısından Sayıları ve Örneklem İçindeki Oranı	76
Tablo 9: Çalışmada Kullanılan Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler	78
Tablo 10: Kurumsal Yönetim Endeksine Girmeden Önceki Konsolide Finansal Tabloların Yayınlanma Süresi İtibariyle Sıklık (Frekans) Dağılımları.....	81
Tablo 11: Kurumsal Yönetim Endeksine Girmeden Önce Konsolide Olmayan Finansal Tabloların Yayınlanma Süresi İtibariyle Sıklık (Frekans) Dağılımları	82
Tablo 12: Kurumsal Yönetim Endeksine Girdikten Sonra Konsolide Finansal Tabloların Yayınlanma Süresi İtibariyle Sıklık Dağılımları	82
Tablo 13: Kurumsal Yönetim Endeksine Girdikten Sonra Konsolide Olmayan Finansal Tabloların.....	83
Tablo 14: 2005-2017 Yılları Arası Konsolide Olmayan Finansal Tabloların Yayınlanma Süresi İtibariyle Sıklık Dağılımları.....	83
Tablo 15: 2005-2017 Yılları Arası Konsolide Finansal Tabloların Yayınlanma Süresi İtibariyle Sıklık Dağılımlar	84
Tablo 16: Kurumsal Yönetim Öncesi Tanımlayıcı İstatistikler	84
Tablo 17: Kurumsal Yönetim Sonrası Tanımlayıcı İstatistikler	85
Tablo 18: 2005-2017 Yılları Arası Tanımlayıcı İstatistikler.....	86
Tablo 19: Kurumsal Yönetim Öncesi Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları	87
Tablo 20: Kurumsal Yönetim Sonrası Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları	88
Tablo 21: 2005-2017 Yılları Arası Pearson Korelasyon Analizi	89
Tablo 22: Kurumsal Yönetim Öncesi Regresyon Analizi Sonuçları	90
Tablo 23: Kurumsal Yönetim Sonrası Regresyon Analizi Sonuçları	91
Tablo 24: 2005-2017 Yılları Arası En küçük Kareler Yöntemi Analizi.....	92
Tablo 25: Hipotezlerin Sonuç Tablosu	93

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1: Paydaş Olarak Bahsi Geçen Kişiler (Menfaat Sahipleri).....	7
Şekil 2: Kurumsal Yönetim Ana İlkeleri	8
Şekil 3: IASB Tarafından Açıklanan Muhasebe Bilgisinin Niteliksel Özellikleri	48

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AKO	Aktif Kârlılık Oranı
BM	Birleşmiş Milletler
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
BİST	Borsa İstanbul
IASB	International Accounting Standards Board
IASC	International Accounting Standards Committee
IFAC	International Federation of Accountants
IFRIC	International Financial Reporting Standards Interpretations
IOSCO	International Organization of Securities Commissions
FASB	Financial Accounting Standards Board
MKK	Merkezi Kayıt Kuruluşu
KALD	Kaldıraç Oranı
KAP	Kamuyu Aydınlatma Platformu
KGK	Kamu Gözetimi ve Denetim Standartları Kurumu
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
KYE	Kurumsal Yönetim Endeksi
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
ÖKO	Öz kaynak Kârlılık Oranı
TMSK	Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu
TMUDESK	Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu
TÜRMOB	Türkiye Muhasebeciler Odaları Birliği
PCAOB	Public Company Accounting Oversight Board
SEC-ABD	Sermaye Piyasası ve Borsa Komisyonu
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
TBB	Türkiye Bankalar Birliği
TFRS	Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TKBB	Türkiye Katılım Bankaları Birliği
TKYD	Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği
TMS	Türkiye Muhasebe Standartları
TTK	Türk Ticaret Kanunu

TÜSİAD	Türkiye Sanayiciler ve İş Adamları Derneği
UMS	Uluslararası Muhasebe Standartları
UMSK	Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu
UFRS	Uluslararası Finansal Muhasebe Standartları
VARL	Toplam Varlıklar
YAS	Yayımlanma Süresi
YTTK	Yeni Türk Ticaret Kanunu

GİRİŞ

Son yıllarda dünyada yaşanan şirket skandallarından ve ortaya çıkan iflaslardan sonra gündeme gelen kurumsal yönetim, küresel ekonominin olduğu dünyada işletmelerin sağlıklı bir şekilde işleyişini sürdürmesi açısından önemli bir yönetim anlayışı haline gelmiştir. Globalleşmenin dünyada hızla yayılması, işletmeleri daha sert bir rekabet ortamı içerisine sürüklemektedir. Bu durum işletmelerin faaliyetlerini rahatlıkla sürdürebilmelerini zorlaştırmakta ve yönetim biçimlerinin bu rekabet ortamına uyum sağlayacak şekilde değişmesini ve yenilenmesini zorunlu kılmaktadır. Günümüzde gerek uluslararası gerekse ulusal kurum ve kuruluşlar işletmelerin bu olumsuz gelişmelerin üstesinden gelebilmeleri ve sürdürülebilirliklerini sağlamaları için işletmelerin kurumsal yönetim anlayışını ve uygulamalarını benimsemesi gerektiği konusunda hem fikir olmuşlardır. Kurumsal yönetim uygulamaları, tüm paydaşların haklarının korunmasına, işletmenin düşük maliyetli fon bulmasına, değerlerinin artmasına ve ilişkilerinin güçlenmesine yardımcı olmaktadır. Bu anlamda işletmelerde kurumsal yönetim süreçlerinin uygulanması günümüzde oldukça önemli hale gelmektedir. Özellikle yatırımcıların da ilgisini çekerek hisse senedi piyasa değerini artırmak isteyen işletmeler için kurumsal yönetim ilkeleri artık bir zorunluluk haline gelmiştir.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), kurumsal yönetim ilkelerine standart ve yol gösterici ilkeler geliştirmiş ve 1999 yılında “OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri” adlı ile yayımlamıştır. Bu yayında kurumsal yönetimin temelinde hisse sahipleriyle olan ilişkiler ve bu ilişkileri düzenlemek amacıyla oluşturulmuş “Kurumsal Yönetim İlkeleri” yer almaktadır. Kurumsal yönetim ilkelerine göre işletme yönetiminin şeffaf aynı zamanda sorumlu, adil ve güvenilir olması gerekmektedir.

Kurumsal yönetim ilkeleri ülkemizde SPK tarafından belirlenmiş ve uygulama prensipleri bu kurum tarafından yayımlanmıştır. İşletmelerin Kurumsal Yönetim İlkeleri’ne uyumlarını ölçmek amacıyla 2007 yılı Ağustos ayında, Borsa İstanbul içerisinde Kurumsal Yönetim Endeksi (XKURY) oluşturulmuştur. Kurumsal yönetim ilkelerine uyum notu, SPK tarafından belirlenmiş derecelendirme kuruluşları tarafından, şirketlerin kurumsal yönetim ilkelerine uyumuna ilişkin değerlendirilmesi sonunda verilmektedir. Buna göre Borsa İstanbul pazarlarında (Yakın İzleme Pazarı ve C ve D listeleri hariç) işlem gören ve uyum notu 10 üzerinden en az 7 olan, halka

açık şirketler bu endekse dâhil edilmektedir.

Bu tez çalışmanın 2 ana amacı vardır. Birinci amacı, kurumsal yönetim uygulamalarının finansal tablolarının zamanında sunumuna ilişkin bir fark yaratıp yaratmadığını ortaya koymaktır. Bunun için öncelikle, BİST Kurumsal Yönetim Endeksi (KYE)'nde işlem gören işletmelerin anılan endekse girmeden önceki ve girdikten sonraki dönemlerde finansal raporlarının kamuoyuna sunum tarihleri sıklık analizi yapılarak incelenmiştir. Bu çalışmanın ikinci amacı da BİST KYE' de yer alan 45 işletmenin finansal tablolarının yayımlanma süresi ile işletmelerin büyüklüğü, aktif kârlılık oranı, öz sermaye kârlılık oranı, finansal kaldıraç oranı ve denetim firması gibi işletmeye özgü faktörler arasında bir ilişki olup olmadığını araştırmaktır. Bunun için önce anılan faktörler ile finansal raporların zamanında sunumu ile ilişkileri ortaya koymak açısından hipotezler oluşturulmuş ve daha sonra söz konusu hipotezler regresyon ve korelasyon analizi ile sınanmıştır.

Bu bağlamda tezin birinci bölümünde, kurumsal yönetim kavramı, kurumsal yönetimin gelişim süreci, kurumsal yönetimin amacı, ilkeleri, faydaları, kurumsal yönetimde karşılaşılan sorunlar ile kurumsal yönetim alanında Dünya'da ve Türkiye'de yapılan düzenlemelerle ilgili bilgi verilmiştir.

İkinci bölümde ise, finansal raporlamanın amacı, genel amaçlı finansal tablo türleri, genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS)'nin göre finansal tablolarda yer alacak bilgilerin sahip olması gereken niteliksel özellikleri irdelenmiştir. Yine bu bölümde, UFRS'nin ortaya çıkışı, Türkiye'deki uyum düzenlemeleri, Dünya'da ve Türkiye'de finansal raporların zamanında sunumuyla ilgili yapılan çalışmalar hakkında bilgi verilmiştir.

Üçüncü ve son bölümde ise tezin amaçlarına uygun olarak yapılan araştırmanın amacı, önemi, araştırma için geliştirilen hipotezler, bu hipotezlerin sınanması açısından elde edilen veriler, bu verilerin analizi için kullanılan yöntemler, analiz bulguları ve yorumları ve son olarak sonuç ve değerlendirme kısımları yer almıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KURUMSAL YÖNETİMİN TEORİK ÇERÇEVESİ

Çalışmanın bu bölümünde, kurumsal yönetim kavramı, kurumsal yönetim ilkeleri, kurumsal yönetimin önemi faydaları, kurumsal yönetim alanında dünyada ve ülkemizde yapılan çalışmalar ele alınmıştır.

1.1. Kurumsal Yönetim Kavramı

Günümüzde iletişim çağında internetin kullanımının hızla yayılması ile elde edilmek istenen her bilgiye tüm bireylerin ulaşmasının önemi büyüktür. Bu durumdan dolayı kurumsal yönetim kavramı ortaya çıkmaya başlamıştır (Aysan, 2005).

1.1.1. Kurumsal Yönetim Tanımı

Kurumsal yönetim kavramı İngilizce’de “Corporate Governance” Türkçe karşılığıdır. “Governance” kelimesi kontrol altında tutmak ve yönelmek anlamlarını taşımaktadır. Türkiye’de işletme ve ekonomi literatüründe, “Corporate Governance” kavramının Türkçe karşılığı olarak “Kurumsal Yönetişim” veya “Kurumsal Yönetim” kavramı kullanılmaktadır. Akademik çevrede Türkiye Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) ve Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği (TKYD) gibi kurum ve örgütlerin yaptığı idari, akademik ve hukuki çalışma alanlarında “Kurumsal Yönetişim” kavramı yerine “Kurumsal Yönetim”, kavramını kullanmayı tercih etmişlerdir.

Kurumsal yönetim kavramının hem ülkemizde hem de uluslararası literatürde birçok tanım ve anlamı olduğu görülmektedir (Dinç ve Abdioğlu, 2009: 161).

Kurumsal yönetim kavramını uluslararası ekonomi çevrelerine ilk olarak sunan Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)’dir. Kurumsal yönetimi, “bir şirketin yönetimi, yönetim kurulu, hissedarları ve diğer menfaat sahipleri arasındaki bir dizi ilişkiyi kapsayan bir sistem” olarak tanımlamıştır. OECD’ye göre yönetim, geniş kapsamlı bir ekonomik çerçevenin içindedir. Yönetim, hem makroekonomik politikalardan hem de ürün ve faktör piyasalarındaki rekabet dâhil tüm şirketlerin faaliyetlerini belirleyen unsurlardan oluşmaktadır. Bu durumdan dolayı kurumsal yönetimin çerçevesini yasal, düzenleyici ve kurumsal faktörler oluşturmaktadır. (OECD, 2004: 11).

1999 yılında Dünya Bankası Kurumsal Yönetim’i anlatan bir rapor düzenlemiş ve bu raporda kurumun sermayeyi çekmesine, aktif bir şekilde çalışmasına ve toplumun değerlerine saygı gösterirken diğer taraftan şirket ortaklarının ekonomik bir

değer oluşturmaya imkân sağlayan kanun, yönetmelik ve uygulamalar olarak tanımlama yapmıştır (World Bank, 1999: 14).

Tekin (2003: 1)'e göre kurumsal yönetim kavramı "şeffaflık, adillik, hesap verebilirlik ve sorumluluk başta olacak şekilde tüm kuralların iyi bir şekilde tanımlandığı kurumsal verimliliğin artırılmasına yönelik bir anlayıştır. Bu sebeple kurumsal yönetim sadece özel sektörü kapsamaz, aynı zamanda kamusal alanı da kapsar.

İşcan ve Kaygın (2009: 215)'a göre; "işletme ve tüm paydaşları arasında işletmenin stratejisini belirleyip kontrol eden ve taraflar arasında olan ilişkidir. Çıkar gruplarını dikkate alan örgütün stratejik tercihlerini ve üst yönetimin faaliyetlerini yönetme konusudur.

Kurumsal yönetim, şirketlerin yönetiminde ve faaliyetlerinde önemli bir faktör olan topluluğun haklarını gözetir, pay sahiplerinin ve tüm menfaat sahiplerinin haklarını koruma altına alır ve bu çerçevede menfaat grupları arasındaki ilişkilerin ve kurallarının düzenlenmesini amaçlar (Alp ve Kılıç, 2014: 17).

Kurumsal yönetim, şirketlere finansman sağlayanların uygun bir getiri elde etmeleri hakkındaki ilkeleri inceler (Schleifer ve Vishny, 1994: 737).

Kurumsal yönetim ile ilgili bilinen ilk kaynak Millstein'a aittir. Millstein'a göre; kurumsal yönetim, işletmede kâr elde edilmesi ve elde edilen bu kârın paydaşlara dağıtılma amacı olan eski bilinen sistem dışında, hissedar ve yöneticilerin aynı zamanda diğer menfaat sahiplerinin haklarının dikkate alındığı yönetim anlayışıdır. (Millstein, 1998: 27).

Bir şirkette hak sahiplerine ve kamuoyunun menfaatlerine zarar vermeyecek biçimde, mali ve insan kaynaklarının kendisinde olması ve verimli çalışması kurumsal yönetim ile sağlanır. Böylece şirketin hak sahipleri için uzun dönemde ekonomik bir gelir sağlayıp işletmeye süreklilik kazandırmasını sağlayan kanun ve yönetmelik uygulamalarının bütünüdür (Kurumsal Yönetim Derneği, 2017).

Kurumsal yönetim kavramı ilk defa Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından kullanılmıştır. Kurumsal yönetim hakkında yapılan ilk çalışmalar bu örgüt tarafından geliştirilmiştir. Ancak; konunun bilimsel olarak temelleri daha önce birçok bilimsel çalışmalara konu olmuştur.

Kurumsal yönetim, firmaların piyasalardaki rekabet düzeyinden, büyük ekonomik politikalara kadar tüm faaliyetlerini şekillendiren büyük bir ekonominin içinde yer almasıdır. Kurumsal yönetimin çerçevesi düzenleyici, yasal ve kurumsaldır

(Aktan, 2013: 4).

Özetle kurumsal yönetim, işletmelerin yönetiminde ve çeşitli faaliyetlerde yönetim kurulu, paydaşlar, azınlık hissedarlar ve diğer menfaat sahipleri arasındaki ilişkileri düzenleyen, söz konusu menfaat sahipleri ve paydaşların haklarını gözeten, işletmelerde belirli kuralların düzenlenmesini hedefleyen bir yönetim anlayışıdır.

Yukarıda açıklananlar ışığında konuya bakılacak olursa kurumsal yönetim sadece bir kavram değil aynı zamanda bir yönetim anlayışıdır. Bu sebeple kurumsal yönetimi açıklamak için tek bir tanım mümkün değildir. Uluslararası kuruluşlar, ülkelerin finansal piyasalarını düzenleyici kurumlar ve birçok araştırmacı, kurumsal yönetime ilişkin birçok tanımlamalar ve ifadeler kullanmışlardır. Ancak bu durum yönetim anlayışının temel amaçları doğrultusunda yapılan genel bir tanım olmaktadır. Kurumsal yönetim anlayışı ve bu anlayış için yapılan tanımlar söz konusu yönetim anlayışının amaçları incelendiğinde daha iyi anlaşılacaktır (Gürbüz, 2005).

1.1.2.Kurumsal Yönetimin Amacı ve Faydaları

Kurumsal yönetim uygulamaları ülkeden ülkeye göre farklılık göstermektedir. İçerik ve biçim bakımından farklılık gösteren bu durum zamanla değişim de göstermektedir. Ancak kurumsal yönetimin tüm ülkelerde ortak olan ve birbirinden ayrılmayan iki amacı vardır. Bu amaçlardan birincisi, işletmelerin performansını arttırmak, ikincisi ise işletmeler, yatırımcılar ve toplumun arasında çıkar ve beklentilerinde bir uyum oluşturmaktır (Oman, 2001).

Willis (2005), kurumsal yönetimin amaçlarını işletmeyi ileri bir düzeye taşımak, sektörde daha verimli ve etkin hale getirmek, yaşanabilecek krizlerden korumak ve yapılan tüm işlemlerin kanunlara uygun olup olmadığını kontrol etmek şeklinde sıralamıştır.

Kurumsal yönetimin bu temel amaçları dışında öne çıkan diğer amaçları ise aşağıdaki gibidir (Aktan, 2006: 10);

- İşletmenin faaliyetleri ve finansal durumu ile ilgili kamuoyunun aydınlatılarak şeffaflığın sağlanması ve bu kapsamda hisse senetleri ve borsada işlem gören işletmelerin önemli olan bilgileri zamanında, eksiksiz ve hatasız kamuoyuna açıklamaları,
- Yönetim kuruluna verilen sorumlulukların belirlenmesi, işletmenin yönetiminde bulunan kişilerin faaliyet ve sorumlulukları hakkında işletmenin hissedarlarına ve diğer menfaat sahiplerine hesap verme

yükümlülüğü,

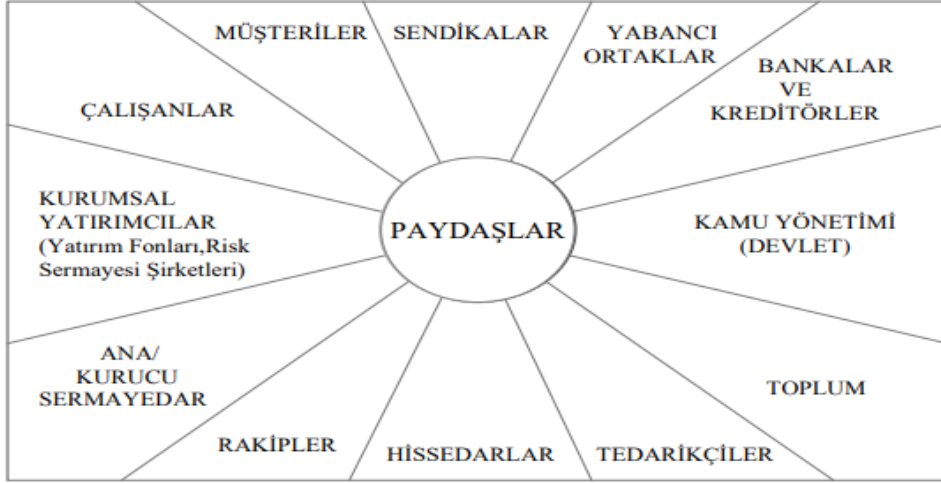
- İşletmenin üst yönetiminde bulunan kişilerin güç ve yetkilerini kendi amaçları için keyfi kullanmasının önlenmesi; yani, güç ve yetkilerini kötüye kullanarak menfaat sağlama ihtimallerinin ortadan kalkması.

Kurumsal Yönetimin aynı zamanda işletme ve ülkeler için de yararları vardır. Kurumsal yönetimi uygulayan işletmenin çevresi ve iş ortakları da bahsedilen bu faydalardan olumlu bir şekilde yararlanmaktadır. Bu durumda işletmeye sağladığı faydalar ile beraber ortak, paydaş, müşteri, toplum gibi birçok kesime etki eden bir yararı vardır. İşletmelere sağlanan faydalar şu şekildedir (Aktan, 2006);

- Kurumsal yönetim kurumlara nakit girişini sunar.
- Kurumsal yönetim uygulamaları yatırımcıların kuruma karşı güvenini yükseltmekte ve sermaye hareketinin girişini arttırmaktadır.
- Kaynak girişleri ile ileriye dönük büyüme planları yapılabilmesini sağlamaktadır.
- Kurumsal yönetim işleyişlerinde olabilecek maddi sıkıntılar daha rahat atlatılabilmektedir.
- Kurumsal yönetimi benimseyen firmalar için yönetim uygulamalarının daha profesyonel olması sonucunda varlık ve şirketin değeri artmaktadır.
- Şirketlerde şeffaflık ön planda olduğu için, olası usulsüzlük engellenmektedir.
- Kurumsal yönetim ilkeleri ile eski tip yönetim ilkeleri yerine daha verimli ilkeler ortaya çıkmaktadır.
- Kurumsal yönetim uygulamalarında taraf olan her grup çıkarları gözetilmesinden dolayı iletişimde ileri derecede olumlu ilerlemektedir.
- Şirketin dış çevre ile rekabetinde güçlü bir oluşum ortaya koymaktadır.
- Tüm maddeler sonucunda tüm durumlar şirket kârlılıklarına olumlu olarak yansımaktadır.

Bunun yanı sıra tanımlarda ortak olarak bahsedilen, kurum içinde ve dışında kurumdan fayda sağlayacak menfaat sahipleri ise aşağıdaki şekilde anlatılmıştır.

Şekil 1.
Paydaş Olarak Bahsi Geçen Kişiler (Menfaat Sahipleri)

Kaynak: Şehirli, 1999

Kurumsal yönetimin amaçları tamamen şirketleri ve ülkeyi koruduğu için önemli bir duruma ulaşmıştır. Kurumsal yönetim faydalarına şirketler açısından bakılacak olursa, kurumsal yönetim seviyesinin yüksek olması; sermaye maliyetinin az, finansman imkânının ve nakidin fazla olması, yaşanabilecek krizlerin daha rahat atlatılması ve iyi bir şekilde yönetilen şirketlerin piyasalardan dışlanmaması anlamına gelir.

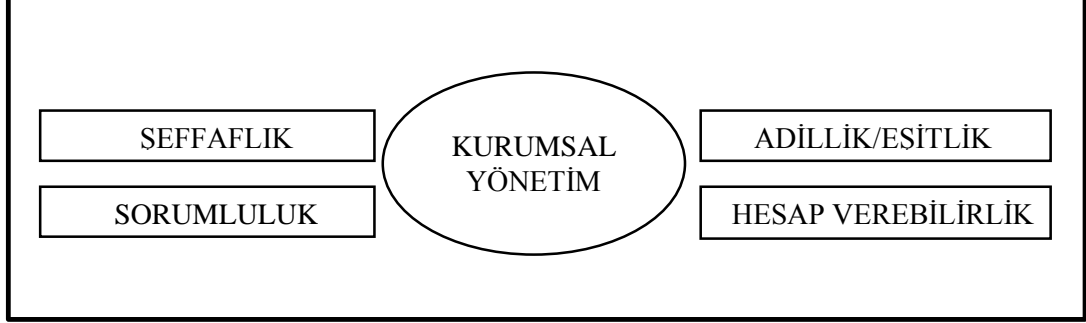
Kurumsal yönetim faydalarına ülke açısından bakacak olursak; ülkenin durumunun iyi bir kurumsal yönetim ile yükselmesi, sermayenin iç piyasada kalarak yurt dışına çıkışının önlenmesi ve ülkede yabancı sermaye yatırımlarında artış sağlanmasıdır. Bu bağlamda ülkede yaşanabilecek krizlerin maddi olanakların iyi olmasından dolayı daha rahat atlatılmasını, kaynakların verimli bir şekilde kullanılmasının yanı sıra refah seviyesinin yükselmesine olanak sağlar (Doğu, 2003: 2).

1.2. Kurumsal Yönetimin Ana İlkeleri

Kurumsal yönetim ilkeleri dört madde olarak ele alınmaktadır:

Şekil 2.

Kurumsal Yönetimin Ana İlkeleri

Kaynak: Aktan, 2006:13

1.2.1. Eşitlik – Adil Olma

Adil davranma ilkesi, SPK’da yapılan düzenlemelere göre, eşitlik ilkesi olarak ta geçmektedir (Doğan, 2007: 51). Eşitlik; şirket yönetiminde gerçekleşen tüm faaliyetlerin, şirkette pay hakkı olan ve diğer sahiplerine eşit olarak davranılması ve olası çıkar çatışmalarının önüne geçilmesi olarak tanımlanmaktadır (SPK, 2005: 3). Kurumsal yönetim, OECD’nin 2004 yılındaki raporuna göre, şirkette azınlık olan ve yabancı hissedarlar için tüm hissedarların eşit bir muamele görmesini sağlar. Bu durumda, tüm hissedarlar haklarının ihlal edilmesi durumunda bir tazminat elde edebilir (OECD, 2004: 19).

Yatırımcılar, işletmelere finansman sağlarken genel olarak düzenlemeler ve kanunlar ile korunan belirli haklar elde ederler (La Porta vd. 2000).

Adillik ilkesi bu hakların azınlık veya çoğunluk hissedar farkı gözetilmeksizin korunmasını amaçlar. Farklı hissedar gruplarının, alınan karardan farklı şekilde etkilendiği bir kararın ortaya çıkması durumunda, yöneticiler hisse oranı gözetmeksizin eşit ve adil şekilde davranmalıdırlar. Bu hakların ihlal edildiği durumlarda şirketin toplum ve yatırımcı gözündeki değerinde de büyük kayıplar yaşanır.

Şirket yöneticileri şirket ile ilgili faaliyetleri yerine getirirken adil bir yönetim anlayışına sahip olmalıdır. Alınan kararlardan etkilenen tüm kesimlere karşı eşit mesafede olmalıdır. Diğer bir ifade ile yönetimin tüm sorumlulukları ile ilgili tüm taraflara açıklanacak bilginin aynı zamanda paylaşılması ve herkes tarafından anlaşılır olması gerekmektedir (Tuzcu, 2004: 25).

Üst yönetim faaliyetlerinde paydaşlara karşı eşit olarak davranmaz ise, bu

durum şirkete olan güvenin ortadan kalkmasına neden olabilir (Dinler, 2009: 3).

Ayrıca, yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler, şirket ile ilgili olan tüm işlemleri ve maddi olan her türlü bağlantıları kamuya açıklamak zorundadır. (Özyılmaz ve Ölçer, 2008: 241).

Sonuç olarak, adillik ilkesi hissedarlar arasında hiç bir ayırım yapılmaksızın şeffaflık ilkesinin sağladığı bir güven ortamı içerisinde hissedar haklarını güvence altına alarak hissedar haklarının korunmasına yönelik kuralların oluşturulmasına olanak sağlamaktadır.

Şirket çalışanları açısından adillik ilkesini göz önünde bulundurursak şirket çalışanları arasında çıkar çatışmalarının önüne geçilmesi için dil, din, ırk ayrımı gözetilmeksizin eşit işe eşit ücret, terfi vb. konularda eşitlik sağlamaktadır.

1.2.2. Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık

Şeffaflık kavramı, belirli durum veya olaylar ile ilgili edinilen bilgilerin anlaşılabilir olmasıdır (TBB, 1999: 7). Ticari bir sır olan ve kamuoyuna açıklanmamış bilgiler hariç, şirket ile ilgili finansal olsun ya da olmasın tüm bilgilerin eksiksiz, anlaşılabilir ve kolay erişilebilir bir şekilde kamunun haberdar olabilmesidir (SPK, 2005: 3).

Şeffaflık, piyasada katılımcılarının bir firmayı veya bir ülkeyi diğerinden ayırmak ve riskleri anlamak için gerekli bilgiyi elde etmelerini sağlar. Aynı zamanda kaynakların etkin dağılımına katkıda bulunur. Katılımcıları ise piyasa beklentileri hakkında bilgilendirilmesine ve açıklanan politikaların etkinliğinin sağlanmasına katkıda bulunmaktadır (TBB, 1999: 7).

Şeffaflık; işletmenin finansal performansı, yönetimi ve hissedarlık yapısı hakkında yeterli, doğru ve mukayese edilebilir bilginin vakitli bir şekilde açıklanmasıdır (Demirbaş ve Uyar, 2006: 22). Ayrıca şeffaflık, yöneticilerin kamuyu aydınlatma doğrultusunda güvenilir ve gerçeğe yakın finansal olan ya da finansal olmayan raporlar vermesi hem yöneticilerin kendi şirketleri açısından hem de karar verenlerin karar verme sürecini etkilemesi bakımından önemli ve faydalıdır.

Duruma bu açıdan bakacak olursak; şeffaflık açıklık kavramı ile aynı düşünülmelidir. Her faaliyetini açık ve doğru bir şekilde ifade edebilen kurumların kamuoyundaki güvenilirlikleri diğer kurumlara göre daha fazladır. Mali tablolara yansıyan ve yatırımcılar başta olmak üzere tüm ortakları ilgilendiren bir işlem ve işin nasıl ve neden yapıldığının açıkça belirtilmesi ve kamuoyu ile paylaşılması güven

arttırıcı davranışlar olarak kabul görmektedir (Kayacan ve Yazgan, 2008: 6).

Kamuya açıklanacak bilgilerin önce hissedarlar ve daha sonra paydaşlara şeffaflık kapsamında yararlı olabilmesi için aşağıda belirtilen niteliklere sahip olması gerekmektedir (Aktan, 2006: 15-16) ;

- Bilgi anlaşılabilir olmalıdır.
- İşletme tarafından açıklanan bilgiler doğru olmalıdır.
- Kamuya verilen bilgiler tarafsız olarak sunulmalı ve bilgiyi kullanan kurumları yanıltmaması gerekmektedir.
- Verilen bilgilerde eksiklik olmamalıdır.
- Verilen bilgiler doğrultusunda kullanıcılar analiz yapabilmelidir.
- Aktarılan bilgilere ulaşmak için az maliyetle sunulmalı.
- Bilgiye erişim kolay olmalıdır.
- Bilgiye zamanında erişim olanakları sağlanmalıdır.

1.2.3. Hesap Verebilirlik

Hesap verebilirlik; “yönetim kurulu üyelerinin asıl olarak anonim şirket yani tüzel kişiliğine ve dolayısıyla pay sahiplerine karşı olan hesap verme zorunluluğunu ifade eder” (SPK, 2005: 3). Hesap verebilirlik, elindeki mevcut gücün kullanımı, verilen yetkinin aşımı ve konulan kural ihlali ile de ilgili bir ilkedir. Yöneticilerin aldıkları tüm bu kararların doğruluğunu müdafaa etmeleri ve sonuçlarının mesuliyetini kabullenmelerini gerektirir (SPK, 2005: 3).

Yöneticilerin ve yönetim kurullarının şirket yönetiminde hissedarlara karşı aldıkları kararların sonuçlarını yüklenmesi ve aldıkları kararların hesabını vermesi özellikle 2000’li yılların başlarında ortaya çıkan Enron, Worldcom, Parmalat, Swissair gibi şirket iflasları ve skandallardan sonra çok daha önemli bir hâl almıştır. Bu iflasların ortak sebepleri şirket yöneticilerinin kendi çıkarları doğrultusunda kararlar almaları ve yönetim kurullarının bu kararlar üzerinde etkili bir değerlendirme yapamamasıdır. Yönetimin tek başına aldığı bu tip kararlar; toplum açısından verimlilik, yatırımcılar açısından ise adillik ile ilgili sorunlara sebep olmaktadır (Brudney, 1985).

Bahsedilen skandallardan sonra kurumsal yönetim ve hesap verebilirlik ilkesini güçlendirmek için yapılan girişimlerin en önemlisi 2002’de ABD’de yasallaşan Sarbanes-Oxley yasasıdır. Bu yasa özellikle yönetim kurulu, yöneticiler, denetçiler, kontrol ve risk yönleri gibi şirketin iç mekanizmalarına odaklanmıştır.

Bunun sebebi özellikle hissedarların şirketin iç yüzüne olan hâkimliğini ve şirket ile ilgili konularda, şirketin alacağı kararlar üzerinde etkili olabilmesini arttırmaktır (Kolk, 2008).

Şirketlerin, şirkette hakkı bulunan pay sahiplerine hesap vermeleri zorunludur. Hesap verebilirlik sadece pay sahiplerine değil, şirket ile bağı ve ilişkisi olan tüm taraflara hesap verebilirliği sağlar. Şirketten hisse satın almak isteyen bir yatırımcı ve kredi veren işletme, işletmenin finansal başarısını dikkate alır. Bu sebeple, şirketlerin şeffaf olması ve hesap verebilmesi önemlidir (Dinler, 2009: 4).

İşletmeye kredi ve fon verenlerin verdikleri kredi ve fonların güvende olduklarını anlamaları için, işletmenin yönetiminin gözden geçirilmesi gerekmektedir. Yönetimin yeterliliği, hesaplarının denetlenmesi, finansal tablolarının güvenilir ve şeffaf olup olmaması hesap verebilirlik ilkesine bağlıdır (Darman, 2004: 72).

Yukarıda anlatılanlar doğrultusunda hesap verebilirlik ilkesi, sorumluluk ve şeffaflık ilkeleri ile iç içedir diyebiliriz (Demirbaş ve Uyar, 2006: 23). Şeffaflık ilkesinde bilginin gerçek ve doğru olarak aktarılması söz konusuysen hesap verebilirlik ilkesinde verilen bilgi neticesinde finansal bilgi kullanıcılarının verdikleri kararların doğruluğunu ve sorumluluğunu yargılamak önem taşımaktadır. Bu bağlamda hesap verebilirlik ilkesi denetimin önemini de ortaya koymaktadır.

1.2.4. Sorumluluk

SPK'ya göre sorumluluk; “şirket yönetiminin anonim şirket adına mevzuata uygun olarak yaptığı tüm faaliyetlerin ana mevzuata ve sözleşmeye uygunluğu ve denetimidir” (SPK, 2005: 3). Şirketleri ilgilendiren tüm taraflar (şirketler ve hissedarlar) arasında mali yapıyı güçlendirecek iş birliğinin yapılması gerekmektedir (Pamukçu, 2011: 135). Şirkette ortak ve belirli yetkileri olan yöneticiler, diğer kişilere karşı da sorumludur. Bahsedilen bu sorumluluk dış sorumluluk olarak da ifade edilir. Şirkette ortaklığı ve yöneticilik yetkisi olanların ortaklık ile hukuki ilişkisi olan kişilere ve topluma karşı da sorumluluğu vardır. Yönetim kurulunun üstlendiği sorumluluğu genel kurulun alacağı kararlara da yansıtması gerekir. Genel kurulun alacağı kararlar diğer kişileri, toplumu ve çevreyi etkileyebilir (TKYD ve Deloitte, 2008).

Sorumluluk ve hesap verme ilkeleri birbirini destekleyen ve tamamlayan

uygulamaların gerçekleştirilmesinde temel oluşturur. Sorumluluk ilkesi, kurallara uygun davranmayı gerektirir, hesap verme ilkesi ise kurallara uyma sorumluluğunun derecesi hakkında bir güvence sağlar (Kavut, 2010: 5).

Şirketin yönetim kurulu şirketin tüm faaliyet ve kararlarından birinci derecede sorumludur. Bu sebeple, şirketin iyi bir şekilde yönetilmesi için yönetim kurulunun sorumluluklarını iyi bir şekilde yerine getirmesi gerekmektedir.

Yukarıda bahsedilen yönetim kurulunun sorumlulukları aşağıdaki gibidir (Aktan, 2006);

- Şirketin hem kısa hem de uzun vadede amaçlarının belirlenmesi,
- Şirketin hedefe ulaşmasında yöntemleri araştırmak geliştirmek ve katkıda bulunmak,
- Şirketin mali verimliliğini incelemek ve daha iyi duruma gelmesini sağlamak,
- Yönetim Kurulu'na başkan seçmek, şirketi gerçekleştirdiği performansına göre ölçmek ve bütçesini belirlemek; icrada olan başkanın önerilerini değerlendirip onaylamak,
- Şirketin mali denetimini sağlamak,
- Yönetim kurulunun, alt komitelerin ve üst düzey yöneticilerin verimli bir şekilde çalışmasını sağlayacak yetkinlikte olmasını ve performans ölçütlerini belirlemek,
- Şirketin, hissedarlarına ve diğer kişilere yönelik iletişim ve ilişkisini belirlemek,
- Şirket ve şirketin çalışanları için ahlak kurallarını belirlemek ve uygulamak,
- Şirketin tüm tutum ve davranışlarının ilgili mevzuata uygunluğunu sağlamak,
- Şirketin hissedarlarına adil davranmak,

Kurumsal yönetim ilkeleri, yönetim üzerindeki gözetimi ile şirkete ve pay sahiplerine karşı sorumluluğu hakkında şirketi yönlendirir (Aktan, 2006: 13-14).

1.3. Kurumsal Yönetimin Artan Önemi

Günümüzde yaşanan tüm gelişmeler küreselleşmeyi kaçınılmaz bir hale getirmiştir. Yeni kurumsal düzene uyum sağlamaya çalışan şirketler için gerçekleştirilen organizasyonlar uluslararası kurallara göre şekillenmektedir. Bu sebepten dolayı kurumsal yönetim zamanla daha fazla önem kazanmıştır.

Kurumsal yönetim, 1980'lerden sonra birçok ülkede yaşanan şirket utançlarına ve yolsuzluklarına karşı bir çözüm olarak görülmeye başlanmıştır. 1990 yılının başlarında üzerinde en çok durulan ve tartışılan konulardan birisi olmuştur (Alp ve Kılıç, 2014: 17).

İletişim ve bilişim teknolojisinde yaşanan gelişmeler sonucunda, sermaye hareketleri ülkelerin fiziki sınırlarının ortadan kalkmasıyla günümüz işletmeleri ve hatta devletleri artık finansman imkânları konusunda sadece kendi iç pazarları ile yetinmemekte ve dünyadaki sermaye hareketlerinden de faydalanma yollarını aramaktadırlar. Aynı şekilde yatırımcılar için de uluslararası opsiyonlar ortaya çıkmaktadır. Başka bir ifadeyle yatırım seçenekleri gün geçtikçe genişlemektedir (Özsoy, 2011: 47).

Kurumsal yönetim anlayışının işletmelere hâkim olması, gerek mevcut yatırımcılar gerekse potansiyel yatırımcılar bakımından oldukça önemli ve işletme yönetimlerinin göz ardı edemeyeceği bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Öte yandan sermaye hareketleri yönünü tayin ederken iyi kurumsal yönetim uygulamalarını bir pusula olarak kullanacağı artık aşikârdır.

İyi bir kurumsal yönetim uygulamasının sadece şirketlerin değil bir bütün olarak ülke ekonomilerinin gelişmesi ve ekonomilerinin sürdürülebilir olması açısından da büyük katkıları olacağı açığa çıkmaktadır. Kurumsal yönetim, iyi işletme yönetiminden başlar ve ilgili tüm paydaşların çıkarlarını gözeterek yüksek işletme değeri oluşturur. Sonuç olarak, ülke ekonomisinin gelişmesine katkı sağlar. Özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ekonomiler açısından bakıldığında iyi yönetim uygulamalarının yaratacağı değerler kurumsal yönetimin önemini daha da artırmaktadır.

1.4. Kurumsal Yönetimde Karşılaşılan Sorunlar

Kurumsal yönetim alanında yapılan çalışmalar, tek tip kurumsal yönetim modelinin olmayacağını, ortaya çıkan modelin ancak ülkelerin kalkınma düzeyine göre yasal düzenlemelerle oluşturulacağını açıklamıştır. Bu sebeple kurumsal yönetimin etkinliğini azaltan bazı faktörleri vardır. Bu faktörler aşağıdaki gibi açıklanmıştır.

1.4.1. Kuralların Uygulanmasının Yetersiz Olması

Gelişmekte olan ülkelerin piyasalarında, şirketlerin faaliyetlerini raporlaması ile iyi bir kurumsal yönetimi ve şirkette azınlık olan hissedarların haklarını desteklemek için finansal basın zayıf kalmıştır (Kitiş, 2005: 123).

Finansal basın, kurumsal yönetim kurallarının uygulanmasında büyük bir etkiye ve öneme sahiptir. Gelişmekte olan piyasalarda kurumsal yönetim kurallarına uymayan şirketleri açık eder, bunun yanında iyi kurumsal yönetim faaliyetlerini izleyenleri de över. Finansal basının küçük bir yapıya sahip olduğu ülkelerde kurumsal yönetim kurallarının uygulanması daha da zor olmaktadır (Kitiş, 2005: 123).

1.4.2. Asimetrik Bilgi Sorunu

Kurumsal yönetim ilkelerinden biri olan şeffaflık ilkesinin iyi bir şekilde uygulanması, şirket yöneticileri kadar şirket hissedarlarının ve diğer pay sahiplerinin de güvenilir ve yeterli bilgiye kolay ulaşabilmelerini sağlamak açısından oldukça önemlidir.

Finansal piyasalarda herhangi bir mal veya hizmet alım satımında karar almak için diğer taraf ya da mal hakkında gerekli olan bilginin bilinmesine rağmen diğer bir tarafın konu hakkında bilgi sahibi olmaması ya da yetersiz bilgiye sahip olması halinde asimetrik bilgi sorunu ortaya çıkmaktadır (Karacan, 2000: 17).

Asimetrik bilgi sorunu kurumsal yönetim açısından bakıldığında yönetim uygulamalarından en az bilgiye sahip olan tarafın yöneticiler haricindeki yatırımcılar ve işletmeyle bağlantılı olan diğer menfaat grupları olduğu görülür. Bilgi eksikliği karar alıcıların karar verme süreçlerini ve şeffaf yönetim uygulamalarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu durum şirketlerde kurumsal yönetimi zayıflatan önemli bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır (Abdioğlu, 2007: 33).

1.4.3. Kurumsal Yönetim Maliyetleri

İşletmeler kurumsal yönetim faaliyetlerini uygulayabilmek için kurumsal yönetim uygulamalarının beraberinde getireceği maliyetlere de katlanmak durumundadırlar. Şirketler açısından duruma bakacak olursak; kurumsal yönetim anlayışının şirkete uyumu sırasında yapılacak olan toplantıların organize edilmesi, bilgilendirme ve eğitim amaçlı çalışmaların düzenlenmesi, kamuya açıklanacak bilgilerin hazırlanması, ilave personel alımı, kurumsal yönetim maliyetlerine örnektir (Atamer, 2006: 36).

Organizasyon değişiklikleri ve bilginin şeffaf olması için getirilecek yeni sistem ile ilgili altyapıların ve kontrol mekanizmalarının kurulması yönetim maliyetlerini oluşturmaktadır (Karacalar, 2015: 42).

Yatırımcılar açısından kurumsal yönetim maliyetlerini değerlendirecek olursak; yatırımcıların yatırım ile ilgili karar vermeden önce şirketlerin kurumsal yönetimi hakkında araştırma yapması ve bu araştırmanın sonuçlarını incelemesi kaynak ve zaman maliyetine sebep olmaktadır (Atamer, 2006: 36).

1.4.4. Vekil Maliyeti Sorunu

Kurumsal yönetimde, vekil maliyeti sorunu, şirketin yönetim kurulu ile CEO arasındaki çıkan sorunların analizidir. Bir şirkette olabilecek mülkiyet hakları ile yönetimde kontrolün birbirinden ayrılması vekil maliyetine sebep olabilir. Şirketin sahipleri ile şirketi yönetenler arasında ortaya çıkan çıkar çatışması ve üst düzey yöneticilerin denetimi yapmamaları vekil maliyetini ortaya çıkarır (Darman, 2009: 16).

Yöneticiler daha fazla kazanç sağlama için zaman zaman işletme sahipleri ya da ortaklar ile çatışabilecek düzeyde amaçlar edinebilmektedir. İşletme sahipleri ya da ortakları ise yöneticilerin eline bıraktıkları kaynakları istemedikleri bir amaç uğruna kullanıp riske atmaları hususunda endişe duyabilmektedir. Birçok işletme sahibi yöneticilerin faaliyetlerini değerlendirme yeteneğine sahip olamayabilir. Yöneticilerin faaliyetleri sağlıklı bir şekilde yürüttüğünü, kaynakları verimli olarak kullandığını, işletmeyi kar veya zarara uğrattığı gibi noktaların değerlendirmesini ve şirket ortaklarına rapor edilmesini sağlan kişiler ise iç denetçilerdir.

Bağımsız bir şekilde yapılan denetimler sonucunda, yöneticilerin işletme için faydalı olduğu konusu sağlıklı şekilde belirlenebilmektedir. Dolayısıyla iç denetçiler özellikle işletme sahibi ile yöneticiler arasındaki çatışmaları gidermek için mali olan

ya da olmayan denetimler yaparak sonuçları sağlıklı bir şekilde ortaya koymaktadır (Akarkarasu, 2000: 12).

1.5. Kurumsal Yönetim Alanında Dünyada Yaşanan Gelişmeler

Kurumsal yönetim, 1930'lu yıllarda serbest rekabet şartlarının kurumsallaştığı gelişmiş ülkelerde ortaya çıkarak önem kazanmıştır. Son yirmi yıl içerisinde OECD, Dünya Bankası, borsalar ve kurumsal yatırımcılar ile ulusal ve uluslararası sermaye piyasalarının da yönlendirmesi ile kurumların yönetiliş şeklini birçok ülkede belirlemiştir (Tüsiad, 2002: 9).

Yaşanan olumsuz olaylardan sonra bazı işletmelerin aslında görüldüğü kadar güçlü olmamasının yanı sıra, şeffaf, adil, hesap verebilirlik ve sorumluluk felsefelerini de tam olarak uygulamadıkları görülmüştür (Özelmas, 2010: 56).

Günümüzde kurumsal yönetim kavramı, Sir Adrian Cadbury başkanlığında toplanan komite tarafından hazırlanan "Cadbury Raporu" olarak 1992 yılında ele alınmıştır. Cadbury Komitesi Raporu, kurumsal yönetim alanında hazırlanan ilk geniş kapsamlı düzenlemedir diyebiliriz. Bu raporda denetimin önemi açıkça vurgulanmış olup, işletmelerde belirli denetim kurallarının oluşturulması gerektiği ifade edilmiştir. Bu Raporun yayınlanmasını takiben kurumsal yönetim alanında tartışma ve çalışmalar büyük bir hız kazanmıştır (Sarı, 2013: 28-29).

Kurumsal yönetim uygulamalarında ülkeler arasında farklılıklar görülmektedir. Bu farklılıklar ülkelerin resmi yapılarından dolayı kaynaklanmaktadır. Resmi yapının ve yaptırımların yatırımcıyı daha iyi bir şekilde savunduğu ülkelerde kurumsal yönetim uygulamaları kaçınılmaz olabilmektedir. Bunun dışında din vb. kültür unsurlarının etkisi ülkenin hissedar ve azınlık hakları üzerinde önemli rol oynayabilmektedir (Özger, 2009: 20-21).

1.5.1. Cadbury Komitesi Raporu

İngiltere'de Sir Adrian Cadbury başkanlığında 1992 yılında kurumsal yönetim ile ilgili ilk yönetmelik hazırlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Kurumsal Yönetimin Finansal Yönleri Komitesi'nin çalışmaları sonucunda bu rapor ortaya çıkmıştır. Komite, çalışmalarını sürdürürken BCCI ve Maxwell şirketlerinin çöküşü gerçekleşmiştir ve sonucunda, bazı şirketlerin mali tablolarında gösterilmeyen kötü gidişatın etkisiyle yaşanabilecek bu tarz sıkıntıların ülke ekonomisine olan güveni sarsabileceği kanısı bir kamuoyu baskısı oluşturmuştur (Cadbury, 2000: 7).

Oluşan kamuoyu değişimin gerekliliğinin anlaşılmasına olanak sağlayarak

konu ile ilgili standartların oluşturulması gerektiği ihtiyacını ortaya koymuştur. Bu sayede yapılan çalışma, zaman ve kamuoyu bilinci açısından çok önemli bir fırsata sahip olmuştur. Komitenin çalışmasından sonra çıkan ilk rapor uzman kişilerin görüşlerini almak amacı ile duyurulmuştur ve kamuoyu tarafından da dikkat çekmiştir. Kurumsal yönetim alanında uzman kişiler ve kurumlar tarafından değerlendirilen bu rapor birçok olumsuz eleştiriler almıştır ancak genel olarak her kesimin desteğini de almıştır. Yaşanan bu güven sayesinde komite yaptığı çalışmalarda doğru yolda olduğunu ve çalışmanın sonuçlarının birçok kesimi ilgilendirdiğini görme imkânı bulmuştur (Cadbury, 1992).

Cadbury Raporu kurumsal yönetimin finansal yönleri hakkındaki borsada işlem gören şirketlerin yönetim kurullarının bağımsızlığını güçlendirmeye yönelik bir rapordur. Komite raporuna göre komitenin esas amacı kurumsal yönetim standartlarının ve finansal raporlamanın yanısıra denetime olan güven seviyesinin yükselmesine yardımcı olmaktır (Erdoğan, 2009: 23).

Cadbury Raporu “uy ya da açıkla” prensibini tanıtarak, şirketler için olabilecek en iyi uygulamaları takip etmek ve bunları ortaklarına açıklama durumunu yaratmıştır. Her ne kadar Birleşik Kod Cadbury raporunun yerini almış olsa da, “uygula veya açıkla” mekanizması İngiltere Kurumsal Yönetim sisteminin önemli bir bileşeni olarak kalmıştır (Hogg, 2010).

Cadbury Raporunun en iyi uygulama kodu dört ana başlıkta toplanmaktadır.

Bunlar; (<http://www.ecgi.org/codes/documents/cadbury.pdf>, (Çevrimiçi) 05.12.2017);

- Yönetim Kurulu
- Bağımsız Yöneticiler
- Murahhas Yöneticiler
- Raporlama ve Kontroller

Bu rapor, yönetim kurulunun ve yöneticilerin sorumluluklarına, hissedarların haklarına ve sorunluluklarına ve denetçilerin rollerine ilişkin açıklamalarda bulunmuştur (Varış vd. 2001: 46) Aynı zamanda şirketlerin denetçi firmanın incelemesinden geçtikten sonra finansal raporlarını yayımlamasını tavsiye etmiştir. Denetimle ilgili bazı tavsiyeleri şunlardır (Sarı, 2013: 31);

- Yöneticilerin belli dönem aralıklarında faaliyette bulunmaları
- Yöneticilerin hizmet sözleşmesinin en fazla 3 yıl olması
- Denetleme komitesinde en az 3 denetçinin olması gerekliliği

- Yönetim kurulunda olan bağımsız yöneticilerin şirket dışından seçilmesi gerekliliği
- Bağımsız yöneticilerden oluşan ödüllendirme komitesi kurularak, yöneticilerin ödüllendirilmesi konusunda tavsiyeler alınması gerekliliği

Cadbury Komitesi Raporunun yayımlanması ile Londra borsası kurallara uyulup uyulmadığını yıllık rapor ve hesaplarda görmek istemiştir.

1.5.2. Greenbury Raporu

İngiltere’de 1995 yılının Ocak ayında Sir Richard Greenbury başkanlığında toplanan “Yöneticilere Yapılan Ödemeler Çalışma Grubu”, İngiltere’deki işletmelerin üst düzey yöneticilerine ödedikleri maaşlar ve diğer menfaatleri konusunda yapılacak düzenlemeler üzerine çalışmıştır. Çalışmanın yapılması gerekliliğini ortaya çıkaran durum, İngiltere’deki işletmelerin üst düzey yöneticilerinin gelirlerinin zamanla ortalamanın üstünde kalması ve gelirleri ile şirket performansı arasında bir ilişki kalmaması gösterilebilir (Doğan, 2007: 60).

Asıl adı “Director’s Remuneration Report of a Study Group” olan rapor yöneticilerin zamanla orantısız olarak artan gelirlerine rağmen, performanslarının değişmemesi sonucu oluşan sorunlar neticesinde ortaya çıkmıştır. Kurumsal Yönetim alanında oluşturulan ikinci çalışma ise, Greenbury raporudur. Rapor, yöneticilerin kazançları ve ödüllendirme sistemleri değil, sorumluluk, tam açıklama ve şirketin verimliliği ile ilgilenmektedir. Raporun amacı yöneticilerin kazançlarının azaltılması değil, kazanç ile geri dönüşü sağlanan performans ile şirket verimliliğinin artırılmasıdır (Erdoğan, 2009: 24).

Komite kararları 4 konuyu ilgilendirmektedir (Karayel, 2006: 41) ;

- Yöneticilerin gelirlerinin düzenlenmesini sağlayan komitenin rolü
- Yönetici gelirleri kriterlerinin belirlenmesi
- Yöneticinin geliri belirlenirken ortakların onayının alınıp alınmaması durumu hakkında bir açıklık getirilmesi
- İşten çıkarılacak yönetici ile ilgili ödenecek tazminata ilişkin oluşturulacak sözleşmeler.

Greenbury tavsiyelerinin yayınlanmasından sonra verdiği tavsiyeler Londra

borsasında yer almış ancak rapor genel bir kabul görmemiştir. Bu durumun sebebi ise verilen ücretler ile pay sahipleri için verimlilik artışına olumlu bir katkı olmamasıdır.

1.5.3. Hampel Raporu

1995 yılında İngiltere’de Kurumsal Yönetim Komitesi toplanmıştır. Komite, Cadbury ve Greenbury komitelerinin hazırladığı raporların bulgularını ve sonuçlarını kendi çalışmalarına örnek almış ve uygulama da karşılaşılan sorunları da göz önünde bulundurarak her iki raporu gözden geçirerek güncellemiştir. Bu komite tarafından hazırlanan ayrıca ‘‘Hampel Raporu’’ olarak da bilinen bu rapor, Ocak 1998’de ‘‘Committee on Corporate Governance – Final Report’’ adıyla yayımlanmıştır (Doğan, 2007: 63).

Hampel Raporu şirketlere bazı tavsiyeler vermiştir. Bu tavsiyeler şu şekildedir (Hampel Report, 1998);

- Komite, şirketlere kurumsal yönetim uygulamalarına şirketlerinin nasıl uyum sağladığı ile yıllık bir rapor yayınlamalarını önermektedir.
- Komite, Cadbury ve Greenbury raporları üzerinde yaptıkları çalışmaları ve kendi yayınladıkları raporların Londra Menkul Kıymetler Borsası tarafından kote olacak şirketler için uygulamaları gereken kurallar arasına alınmasını önermektedir.
- Komite, yönetim kurulunda yer alan veya almayan yöneticilerin kanunlar önünde eşit haklara sahip olması gerektiğini önermektedir.
- Yönetim kurullarının, şirketin çıkarları konusunda yetkinliği olan üst düzey yöneticileri görevlendirmesini önermektedir.
- Yönetim kurullarının, yöneticilerin ve yönetim kurullarının performanslarını değerlendirecek prosedürler ve uygulamalar geliştirmesini önermektedir.
- Yöneticilerin ücretleri için ise, işletme içi karşılaştırmalar ve firma içerisinde yapılan anketler ile belirlenmesini önermektedir.
- Yönetim kurulundaki üyelerin sözleşmelerinin bir yıl ile sınırlandırılması önerilmektedir.

1.5.4. Sarbanes-Oxley Yasası

2001 yılında Amerika’da Enron’un iflasını takip eden 1 yıl içerisinde yaşanan şirket iflasları ve şirket içi yolsuzluklar bir yasa ile halka açık olan şirketlerin denetlenmesini zorunlu hale getirmiştir. Şirketlerin yaptığı kötü niyetli işlemlerin açıklanmasından sonra Amerikan Kongresi 30 Temmuz 2002 yılında Sarbanex-Oxley Yasasını imzalamıştır. Halka Açık Şirketler Muhasebe Reformu ve Yatırımcıyı Koruma Yasası veya diğer adıyla SOX yasası, şirketlerin finansal raporlamaları üzerindeki kontrollerinin iyileştirilmesini amaçlamış ve aynı zamanda etkin kurumsal yönetimi destekleyen bir çaba göstermiştir. ABD’deki borsalarda işlem gören halka açık şirketlerin tamamını kapsayarak oluşturulmuştur (Çelen, 2007).

Oluşturulan yatırımcıyı koruma yasası ile bağımsız denetim faaliyetlerinde bazı kısıtlamalar getirilmiştir. Bunlar; iş ahlakı oluşturulması, mali verilerde yükümlülüklerin artırılması, bilanço dışı işlemler için yeni kuralların getirilmesi gibi yapılan farklı düzenlemelerdir. Bu düzenlemeler neticesinde mali tablolara olan güvenin artırılması hedeflenmiştir (Arı, 2008: 59).

Temelde bu kanuna dayanılarak, hem dünyada farklı kurum ve kuruluşlar hem de Türkiye’deki SPK “Kurumsal Yönetim İlkeleri” belirlenmiştir. Bu ilkelere dayalı ölçümler sonrasında kurum ve kuruluşlara “Kurumsal Yönetim Değerlendirme Notu” verilmeye başlanmış ve aynı zamanda bu not halka açıklanmaya başlanmıştır (Gel, 2009: 22).

1.5.5. OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri

OECD Kurumsal Yönetim ilkeleri, OECD’ye üye olan ve olmayan hükümetlere yardımcı olmak amacıyla ülkelerinde kurumsal yönetim ile ilgili yasal, kurumsal ve düzenleyici çerçeveyi değerlendirmek ve geliştirmek için 1999 yılında OECD Bakanlar Kurulu tarafından onaylanmıştır ve yayımlanmıştır. Bu ilkeler dünya genelinde karar vericiler, yatırımcılar ve şirketler için uluslararası bir referans kaynağı olmuştur. OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri onaylandıktan sonra, kurumsal yönetim olgusu gündemde kalmış ve ülkelere yol gösteren bir kılavuz olmuştur (OECD, 2004).

OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri, üye olan ülkeler için referans niteliğindedir ancak bağlayıcı değildir. Amacı her ülke için faaliyet ve süreçlerini kolaylaştırmaktır (OECD, 2004).

1.5.5.1. Hissedarların Hakları ve Temel Sahiplik İşlevleri

Kurumsal yönetimin asıl amacı şirket hissedarlarının haklarının korunmasıdır. İlkelerde hissedarlara ait temel haklar güvence altına alınmaya çalışılmıştır. Bu ilkelerin amacı şirkette pay hakkı olanlara eşit bir muamele gösterilmesi ve bu hakların korunması için temel prensiplerin uygulanmasıdır. Açıkça ifade etmek gerekirse, pay sahiplerinin sahip olduğu pay oranına göre genel kurul ve şirket ile ilgili bilgilere ulaşma ve inceleme imkânı sunulmalıdır. Şirketin faaliyetlerinden elde edilen kardan alınan pay ve azınlık hakları koruma altına alınmalıdır. Pay sahiplerinin kayıtları doğru ve güvenilir bir şekilde tutulmalı ve istenildiği zaman devri veya satışının gerçekleştirilmesinde gerekli imkânlar sunulmalıdır (OECD ve TÜSİAD, 2000: 31-34).

Hissedarların temel hakları, OECD tarafından altı şekilde belirtilmiştir. (OECD, 2004: 24);

- Hisse ile ilgili kayıtlarının korunması,
- Hisselerin kamuoyuna açıklanması veya transfer edilebilmesi,
- Şirket hakkında bilginin edinilmesi,
- Genel kurullar ile ilgili katılımın olması ve oy kullanılması,
- Yönetim kurulu üyelerinin belirlenmesi,
- Şirketin karından pay alınmasıdır.

1.5.5.2. Hissedarların Adil Muamele Görmesi

Sermaye piyasasının en önemli unsuru yatırımcıların şirket için koydukları sermayenin işletmedeki kontrol gücünü elinde bulunduran gruplar tarafından kötüye kullanılmaması için olan güvendir. Bazı ülkelerde bu alanda yapılan hukuki düzenlemeler oldukça zayıftır ve kontrol yetkisine sahip olan hissedarların diğer hissedarların haklarını istismar ettiği görülür (Demirbaş ve Uyar, 2006: 56).

Şirkette payı olan tüm pay sahiplerinin, azınlık olan hissedarlar da dâhil olmak üzere eşit bir muamele görmesi gerekir. Her tarafa da aynı imkânların sunulması ve eşit imkânlar ile haklarını arama koruma altına alınmalıdır. Hissedarların hak kayıpları olur ise gerekli itiraz ve hak arama yöntemleri sunulmalıdır. Yaşanabilecek bu süreçler sonunda duruma göre yeterli olabilecek bir tazminat ya da telafi verilmesi imkânı sunulmalıdır (OECD ve TÜSİAD, 2000: 35-38).

1.5.5.3. Kurumsal Yönetimde Paydaşların Rolü

Kurumsal yönetim çerçevesine göre; şirketin paydaşları haklarını yasalarda belirtildiği gibi tanımalı, mal varlığı ve yeni iş alanları oluşturmada işletme ile menfaat sahipleri arasında iş birliğini ve mali açıdan güçlü işletmelerin ayakta kalabilmesini teşvik etmelidir (TKYD ve OECD, 2004: 17).

İşletmenin faaliyetlerinde çıkar sahipleri, kurum, kişi veya gruplar olarak bilinir. Bu tanıma göre şirkette pay sahipleri, çalışanlar, ticari faaliyette bulunanlar, sendika ve sivil toplum kuruluşları, devlet ve potansiyel yatırımcılar da dâhil edilmektedir (OECD VE TÜSİAD, 2000: 39-40).

1.5.5.4. Kamuya Duyuru Yapmak ve Şeffaflık

Kurumsal yönetim çerçevesi, şirketin mali durumu, performansı ve idaresi hakkında maddi konularda doğru ve zamanlı açıklama yapmasını sağlamalıdır (OECD VE TÜSİAD, 2000: 39-40).

Şirketin pay ve çıkar sahiplerini korumak ve güvenlerini kazanmak için şirket ile ilgili bilgileri kamuoyuna açıklaması gerektiğinde paylaşması gerekir. Böylece şirketin pay sahibi ile çıkar sahipleri arasındaki ilişki ilerler ve rekabet üstünlüğü kazanılır. Tüm bu bilgilendirme politikaları dünya ve yerel gelişmeler göz önünde bulundurularak belirli bir düzene konulmuş, bir standart belirlenmiş ve işlevsel bir şekilde detaylandırılmıştır (OECD VE TÜSİAD, 2000: 41-45).

1.5.5.5. Yönetim Kurulunun Sorumlulukları

Yönetim kurulunun temel sorumluluğu, hissedarların kendisine verdiği yetki ile işletmeye doğru hedefler belirlemek ve bu hedefleri uygulamaktır. Yönetim kurulu sorumluluk ilkesi ile işletmenin yasalara ve toplumsal değerleri yansıtan düzenlemelere uygunluğunu güvence altına alır (Demirbaş ve Uyar, 2006: 24).

Kurumsal yönetim ilkelerine göre, yönetim kurulu işletmenin hedeflediği stratejisine yol gösterirken işletmenin faaliyetlerini bağımsız olarak adil bir şekilde sürdürür. Yönetim kurulu işletmenin yönetim performansını takip ederek işletmenin hissedarlarının ve paydaşların çıkarlarını korur (Altaş, 2011).

1.6. Kurumsal Yönetim Alanında Türkiye’de Yaşanan Gelişmeler

Türkiye’de Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği tarafından OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri esas alınmıştır. TÜSİAD’ın çatısı altında oluşturulan Kurumsal Yönetim Çalışma Grubu Kurumsal Yönetim ve En İyi Uygulama Kodu çalışmasını 2002 yılında hazırlamış ve yayımlamıştır. SPK, 2003 yılında Kurumsal Yönetim İlkeleri’ni hazırlamış ve kamuoyunun bilgisine açık olan şirketler için tavsiye olarak yayınlamış ve bu ilkeleri tebliğ haline getirmiştir.

Türkiye, kurumsal yönetim alanındaki çalışmalara diğer ülkelere göre daha geç başlamıştır. ABD ve İngiltere’de ise kurumsal yönetim çalışmaları finansal krizlerden sonra başlamıştır. Bu sebeple Türkiye’deki çalışmaların da 2001 ekonomik krizi ve ardından ortaya çıkarılan özellikle bankalarda yaşanan usulsüz kredi işlemleri sonucunda hızlanması Türkiye’nin kurumsal yönetimi dünyadaki gelişimine göre geç kalmamaktadır. Kurumsal yönetim çalışmalarına, Türkiye’de geç başlanmış olsa da yapılan düzenlemeler ile hızlı bir ilerleme ve gelişme kaydedilmiştir (Doğan, 2007: 91).

Yabancı sermayeyi ülkemize çekmek için kurumsal yönetim ülkemizde önem kazanmıştır. Gelişmekte olan ülkelerde kurumsal yönetimde gerçekleşen reformların sebebi küreselleşme ile şirketlerin belirlenen şartlara uyum sağlayabilmesi için şirket dışındaki sermaye kaynaklarını çekebilmektir (Menteş, 2009: 139).

1.6.1. Sermaye Piyasası Kurumsal Yönetim İlkeleri

OECD tarafından 1999 yılında hazırlanan kurumsal yönetim ilkeleri, 2001 yılında yaşanan finansal krizden sonra Türkiye’de de Sermaye Piyasası Kurulu tarafından çeşitli uyumlaştırma süreçlerinin ardından 2003 yılında hayata geçirilmiş, 2005 ve 2011 yıllarında da güncellenmiştir. SPK’nın yayınladığı ilkeler şu 4 ana başlık altında toplanmaktadır (SPK, 2005: 4);

- Şirketteki Pay Sahipleri
- Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık
- Menfaat Sahipleri - Yönetim Kurulu

1.6.1.1. Pay Sahiplerinin Hakları

Pay sahiplerinin genel kurula katılımı genel kurul toplantı tarihinden 3 hafta önce yapılır. Pay sahipleri başlığı altında, adil davranma ilkesi temel alınarak azınlık veya çoğunluk hissedar farkı gözetmeden her pay sahibinin eşit bir şekilde muamele görmesi gerektiği konusundaki prensipler yer almaktadır. Ayrıca bu başlık altında

pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme hakkına, genel kurula katılım hakkına, oy hakkına, azınlık hissedarların haklarına, kar payı haklarına, payların devrine ve pay sahipliği ile kazanılan hakların kullanımının kolaylaştırılmasına ilişkin prensipler belirtilmiştir (Gürsoy, 2012: 857-858).

Anonim şirketlerde pay sahiplerinin özel bir yeri ve önemi vardır. Şirkette pay sahibi olan sermayedarlar ekonomik olarak şirketin mal varlığı mülkiyetine sahiptir. Bu sebeple mal varlığında şirkette haklarının olması, mal varlıklarını kullanmaları bakımından yönetimde de hakları bulunmaktadır (Akbulak, 2011: 114).

Kamuyu aydınlatma konusu ile hisse ve pay sahiplerine, işletmenin de çıkarlarını gözeterek, zamanında, doğru, hatasız ve kolay anlaşılabilir ve düşük maliyet ile bilgi aktarılmasına yönelik prensipler düzenlenmiştir. Bu prensipler işletmenin şirket ile pay sahipleri, yönetim kurulu üyeleri ve üst düzey yöneticiler arasındaki ilişkilerin, işletmenin faaliyetini etkileyen mali tabloların ve finansal hareketlerin açıklanmasının ve bağımsız denetimin nasıl ve ne şekilde olacağını düzenlemektedir. Menfaat sahibi, şirketin faaliyetleri ile ilgisi olan ve hedeflerine ulaşmasında katkı sağlayan herhangi bir kimse, kuruluş veya çıkar grubu olarak tanımlanmaktadır (SPK, 2005: 24-32).

1.6.1.2. Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık

Şirketin, şirkette payı olan ve şirketin çıkar sahiplerinin güvenlerini kazanmak için şirket ile ilgili bilgileri halka açıklanması istenirse istenilen bu bilgilerin gerekli kişiler ile paylaşılması gerekmektedir. Böylece şirketin çıkar ve pay sahipleri ile arasındaki ilişki iyileştirerek rekabet üstünlüğü kazanması sağlanır (OECD ve TÜSİAD, 2000: 41-45).

Etkili bir beyan sistemi, işletmelerin piyasa bazında denetiminin önemli bir dayanak noktasıdır ve hissedarların oy haklarını kullanmalarında büyük bir öneme sahiptir. Kamuya açıklama yapmanın işletmelerin davranışlarını etkilemede ve yatırımcıları korumada etkili bir araç olduğu bilinmektedir. Ayrıca etkili bir beyan sistemi, sermaye çekmeye ve sermaye piyasalarında güveni korumaya yardımcı olur. Diğer taraftan, kamuya yeterli açıklama yapmama ve şeffaf olmayan uygulamalar, etik olmayan davranışlara ve piyasa güvenirliliğinin, işletmelerin, hissedarların ve ekonominin genelinin zarar görmesine neden olur (TKYD ve OECD, 2004: 37).

1.6.1.3. Menfaat Sahipleri

Menfaat sahibi, işletmelerin hedeflerine ulaşmasında veya faaliyetleri ile ilgili olan herhangi bir kişi için, kurum veya çıkar anlamına gelmektedir. Bu kişi veya grupların sözleşme ile işletme arasında bir ilişki vardır ancak sözleşmeye dayanmayan durumlar da olabilir. Şirkette payı olan menfaat sahipleri ile çalışanlar, şirkette alacağı olanlar, şirketin müşterileri, tedarikçileri, sendikaları, şirkete yatırım yapmayı düşünebilecek potansiyel yatırımcıları da dâhil eder (Toraman ve Abdioğlu, 2008: 99).

1.6.1.4. Yönetim Kurulu

İşletmenin stratejisine yönetim kurulu yol gösterir. Yönetim kurulu, çıkar ile ilgili çatışmaları engeller ve işletmeye yönelik rekabet durumundaki talepleri dengeler ve işletmenin performansını destekleyerek hissedarlara yeterli olabilecek kazanç elde etmesini sağlar. OECD ülkeleri arasında yönetim kurulu yapıları değişiklikler gösterebilir. Bazı ülkelerde denetim ile yönetim işlevleri iki farklı organa ayrılmış kademeli kurumlar vardır. Uygulanan bu tür sistemlerde genellikle denetim kurulu ve idare kurulu bulunmaktadır. Diğer ülkelerde ise birleşik olan kurullar vardır. İşletmenin idaresi veya üst yönetimin denetlenmesi görevi hangi kurula verilmiş olursa olsun, kurumsal yönetim ilkeleri genel nitelikte olmayı hedefler (TKYD ve OECD, 2004: 44).

Yönetim kurulunda bağımsız olan üyelerin, pay ve menfaat sahipleri ile şirketin çıkarlarını her şeyden önce tutabilme ve alınacak kararlarda tarafsız olabilme avantajına sahip oldukları kabul edilmiştir. Bu durumda yönetim kurulunda bağımsız olan üyelerin fazla olması, bir şirkette kurumsal yönetimin doğru ve tarafsız olarak uygulanması önemli bir durumdur. Ancak ülkelerde uygulamalara bakılacak olursa, bu durum her ülkenin kendi koşulları çerçevesinde uygulanmakta ve farklı değerlendirilmektedir (Gürsoy, 2012: 858).

Yönetim kurulu çalışmalarını daha sağlıklı ve iyi yürütebilmek için komite oluşturur. Komiteler, şirketin kurumsal yönetim ilkelerine uygun olarak işlemlerini sağlar. Bu işleyiş komitenin yapısı, çalışma ilkeleri ve profesyonel yaklaşımı ile alakalıdır. Oluşturulan komitelerin başkanları bağımsız olan yönetim kurulundaki üyeler arasından seçilir. Komiteyi oluşturan üyelerin birçoğu icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyeleri arasından seçilir. Seçilen üyelerin şeffaflık ilkesine göre seçilmesi gerekir. Birçok ülkede, denetimden sorumlu komite, kurumsal yönetim

komitesi, stratejik planlama komitesi, insan kaynakları ve ödüllendirme komitesi, uzlaşma komitesi ve etik komitesi adları altında çeşitli komiteler kurulduğu görülmektedir (www.spk.gov.tr).

Yönetim kurulu üyelerine ve üst düzey yöneticilere yapılan ödemeler, maaş, ikramiye, diğer düzenli ve arızı ödemeler gibi nakdi, hisse senetleri, hisse senetlerine dayalı türev ürünler, çalışanları hisse senedi edindirme planları kapsamında verilen hisse alım opsiyonları, mülkiyet verilen veya kullanım için tahsis edilen ev, otomobil gibi, gayri nakdi olarak yapılan ödemeler ve sağlanan tüm menfaatler, yıllık faaliyet raporu ile kamuya açıklanır. Açıklanan bu raporda yapılan ödemeler ve menfaatler kişi bazında açıklanmalıdır. Eğer kişi bazında açıklama yapılmaz ise açıklama kısmında asgari olarak yönetim kurulu ve üst düzey yönetici ayrımına yer verilmelidir (www.spk.gov.tr).

1.6.2. Kurumsal Yönetim Alanında Türk Ticaret Kanunu'nun Getirdiği Yenilikler

1 Temmuz 2012'de Türk Ticaret kanunu ile SPK kurumsal yönetim ilkelerinin düzenleyicisi ve uygulayıcısı olarak seçilmiştir. Bu kanunda yer alan maddeler ile kurumsal yönetim ilkeleri hukuki bir çerçeveye oturtulmuştur. Yönetim kurulunun yaptığı açıklamada finansal raporlama, halkın bilgilere ulaşımı, denetim, yönetim kurulu, paydaşların korunması gibi konular kurumsal yönetim anlayışına katkılarda bulunmuştur. Böylelikle bu ilkelere uyulması sadece İMKB değil anonim ve limited şirketleri ile de bütünleşmiştir. (Tuan, 2012).

Anonim şirket bünyesinde kurumsallaşacak şirketler için YTTK kurumsal yönetim ilkelerinin benimsenmesi için emredici kurallar getirmiştir. YTTK tüm şirketlerin yapılarının uluslararası standartlarda yürütebilmesine olanak sağlamıştır. Böylece şirketler uluslararası finans kaynaklarına düşük maliyet ile daha kolay ulaşabileceklerdir. Aynı zamanda şirket ve ortakların menfaatleri korunarak şirketin performansı da artacaktır.

YTTK, SPK tarafından hazırlanan kurumsal yönetim ilkeleri esas alınarak hazırlanmıştır. YTTK ülkemizin ulusal ve uluslararası ticari ilişkileri için de önemli ve olumlu bir etki yaratmıştır. Kurumsal yönetim ilkesinin temel yapı taşları YTTK'nın oluşmasına paralel bir etkisi olmuştur. 6102 sayılı kanun yürürlüğe girmeden önce 6335 sayılı kanunla değişiklikler yapılmıştır. Yapılan bu değişiklikler 6102 sayılı kanunun kurumsal yönetim anlayışı beklentilerinden uzaklaştırmıştır

(Çıtak ve Selvi, 2013).

6102 sayılı YTTK 'ya göre bağımsız dış denetime tabi sermaye şirketlerine bir internet sitesi oluşturma ve bu sitede şirkete ait önemli bilgilerin yer alması zorunluluğunu getirilmiştir. Yapılan bu yenilik şeffaf ve hesap verebilir bir yönetimin oluşmasına imkân sağlamaktadır (Karasu, 2013: 56-57).

Türkiye'deki tüm işletmelerin bütün finansal bildirimlerini web sitesinde yayınlamak ve Ticaret Sicil Gazetesinde ilan etmesi mecburidir. Bu yükümlülük ile şeffaflık hedeflenmiştir. Fakat iş çevreleri, kötüye kullanım yaratacaklarını söyleyerek finansal tabloların yayınlanmasına karşı çıkarak, bu son YTTK ile finansal tabloların yayımlanma zorunluluğu kaldırılmıştır (Kalkan, 2012).

Yeni Kanun değişikliğinden önce hesap verebilirlik, şeffaflık ve sorumluluk ilkesi gereği hissedarların, yönetim kurulu üyelerinin, yakınlarının ve ilişkili işletmelerin şirketten borçlanmasını yasaktı. Yapılan son değişikliklerle sunulan iki şartın yerine getirilmesi halinde hissedarların şirketten borç alabilmelerinin önü açılmıştır. Birinci şart, hissedarların sermaye taahhütlerinden doğan borçlarının olmaması ve ikinci şart, şirketin kârının rezervlerle birlikte önceki yılların zararlarını karşılamasıdır. Fakat hissedar olmayan yönetim kurulu üyeleri ve hissedar olmayan akrabaları için borçlanma yasağı halen vardır (Kalkan, 2012).

Hesap verilebilirlik yaklaşımı doğrultusunda, uluslararası standartlarda bağımsız denetim getirilmiş, riskin erken teşhisi komitesi tesis edilmiştir. Borsada işlem gören işletmelere "Tehlikelerin Erken Teşhisi Komitesi" kurulması zorunlu kılınmıştır. Burada amaç, yönetim organlarını olası risklere karşı uyarmak ve gerekli kararların önceden alınmasını sağlamaktır (Tunç, 2012). Yönetim kurulu, uzman bir komite kurmak, sistemi çalıştırmak ve geliştirmekle yükümlüdür.

Denetim konusunda yapılan düzenlemeler, denetim mesleğine verilmesi gereken önemi ortaya koymaktadır. Aynı zamanda denetim faaliyetlerinin daha etkin bir şekilde uygulanmasını gerektiren detayları göstermektedir. Bu alanda yapılan düzenlemelerden en önemlisi, denetçinin şirket organı olmaktan çıkarılması, yapacağı denetimi şirketin dışında bağımsız olarak örgütlenen mesleğinde profesyonellere verilmesidir (Tuan, 2012: 169).

Hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkesi gereği 6102 sayılı kanunda sermaye şirketlerinin bağımsız denetime tabi olduğu belirtilmişti. Ancak 6335 sayılı kanunda bağımsız denetime tabi olan işletmeler Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecektir. Bu

değişiklik ile Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ) bağımsız denetimden çıkarılmıştır (Kalkan, 2012).

Denetçi negatif görüş bildirirse, yönetim kurulunun genel kurulu 4 iş günü içinde toplantıya çağırması ve istifa etmesi ile genel kurul yeni bir yönetim kurulu seçmesi gerekmektedir. Yapılan değişiklikler ile yönetim kurulunun istifası kaldırılmıştır. Ana sözleşmede aksi belirtilmedikçe, genel kurul aynı yönetim kurulunu seçebilme durumu söz konusudur (Kalkan, 2012).

Bir işletmenin yönetim kurulu üyelerinden en az bir tanesinin Türk vatandaşı veya Türkiye'de ikamet etmesi ile ilgili zorunluluk kaldırılmıştır. Bununla birlikte, yönetim kurulu üyelerinden, dört kişide en az bir tanesinin yükseköğrenim görme yükümlülüğü de yeni kanun ile kaldırmıştır (Kalkan, 2012).

1.6.3. Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP)

Kamuyu Aydınlatma Platformu, kamunun aydınlatılması ve açıklanması söz konusu bilgilerin, sermaye piyasası ve borsa mevzuatı gereğince elektronik ortamda imzalı şekilde duyurulmasıdır. Sermaye Piyasası Kamuyu aydınlatma platform tebliğine göre, kamuya açıklanması gerekli her türlü bilgi ve belge KAP 'a gönderilmelidir. Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından organize edilen sistem 7/24 esasına göre çalışmaktadır (Çörtük ve Erten, 2016: 69). Bu uygulama Türkiye'nin her yerinden 600 üzerinden şirket ve 3.500 üstünde kullanıcıyla devam etmektedir.

Elektronik sistem üzerinden eş zamanlı ulaşılan sisteme tüm bilgiler doğru, anlaşılır, tam şekilde ve düşük maliyetle erişme imkânı olacak şekilde tasarlanmıştır. Ayrıca sistemde olan elektronik arşiv sayesinde geriye dönük bilgilere de sistemli şekilde ulaşım imkânı bulunmaktadır (Bolak, 2001: 53). KAP'a yapılan bildirimler, elektronik sertifikalar ile gönderilmektedir. Böylece ortaklıklar, bildirimlerin yapılmasını olumsuz etkilemeyecek sayıda, geçerli elektronik sertifika bulundurmaları yükümlüdürler.

KAP sistemine, Borsa İstanbul'da işlemi olan ortaklıklar, borsa yatırım fonları, emeklilik yatırım fonları, işlem görmeyen yatırım fonları bildirim gönderebilmektedir (Pulaşlı, 2003: 85–98).

KAP Kullanımının Taraflara Sağladığı Kazanımlar:

- **Bildirim Gönderen Kesimler Açısından**(OECD, 2004: 22) ;
 - Bildirimlerin elektronik imza ile alınması,
 - Bilginin anlık kamu ile paylaşımı,

- 7/24 esasına göre bildirim gönderiminin sağlanması,
- Kâğıt kullanımında tasarrufun sağlanması ve bürokrasinin azaltımı,
- **Yatırımcılar açısından** (Günel, 1997: 5) ;
 - Bilgiye aklı anda ulaşma
 - Ortaklık yapısına güncel olarak erişme
 - KAP sitesinden mevcut ve geçmiş bilgilere ücretsiz ulaşma
 - Finansal verilere ulaşma imkânı
 - Geçmişe yönelik sistemli şekilde veri akışı
- **Düzenleyici otoriteler bakımından** (Sayar, 2003: 71-72) ;
 - Kurumların asli görevlerine odaklanmalarını sağlama,
 - Kâğıt tüketimini azaltma
 - Bürokrasiyi aza indirme
 - Kullanıcıların ulaşacağı bilginin kalitesinin artırılması, anlaşılır, ihtiyaca uygun ve doğru bilginin halka açıklanmasının sağlanması.

İKİNCİ BÖLÜM

FİNANSAL RAPORLARIN ZAMANINDA SUNUMU

Tezin bu bölümünde finansal raporlamanın amacı, Türkiye Sermaye Piyasası Kurulu'na göre halka açık şirketlerin yayımlamak durumunda olduğu finansal rapor türleri, genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri ve UFRS'ye göre finansal tablolarda yer alacak bilgilerin sahip olması gereken nitelikleri, UFRS'nin ortaya çıkışı, Türkiye'deki uyum düzenlemeleri yer almaktadır. Ayrıca bu bölümde Dünya'da ve Türkiye'de finansal raporların zamanında sunumuyla ilgili yapılan araştırmalara da yer verilmiştir.

2.1. Finansal Raporlama ve Amacı

Finansal raporlama, işletmenin belli bir döneme ait finansal durumunu, performansını belirli ilkelere ve yöntemlere göre hazırlanarak ilgililere sunulmasıdır. Finansal raporlarda amaç, finansal tablo kullanıcılarının faydalanacağı türde finansal bilgilerin birleştirilip raporlanmasıdır.

Finansal bilgi kullanıcıları, ortaklar, yöneticiler, mevcut ve potansiyel yatırımcılar, işletme çalışanları, işletmeye borç ve kredi veren kurumlar, işletme alıcı ve /veya satıcıları, kamu kurumları, devlet de dâhil olmak üzere birçok kesim finansal tablolardan faydalanır (Çelik, 2015).

Finansal Raporlamanın Hazırlanma ve Sunulma Esaslarına İlişkin Kavramsal Çerçeve'de finansal raporlamanın amacı şu şekilde açıklanmıştır: "*Genel amaçlı finansal raporlamanın amacı, mevcut ve potansiyel yatırımcılara, borç verenlere ve kredi veren diğer taraflara raporlayan işletmeye kaynak sağlama kararlarını verirken faydalı olacak finansal bilgiyi sağlamaktır*" (TMS kavramsal çerçeve).

Finansal tablolar aynı zamanda yöneticilerin işletmeyi idare etme sonuçlarını ve yönetimin idaresine verilen kaynakların hangi verimlilikte kullandığını gösterir. İşletme sahipleri adına hareket eden yönetimin idare yeterliliği finansal tablolar ile ortaya konur. Böylece karar alıcılar ekonomik kararlarını finansal raporlardaki bilgilere dayanarak yapacakları değerlendirmelere göre verebilirler. Örneğin işletmedeki yatırımları devam ettirmek veya satmak veya yönetimi değiştirmek gibi kararlar alınabilir (TMS 1).

Finansal raporlamanın (finansal tabloların) daha geniş anlamdaki amaçları aşağıdaki gibi açıklanabilir (Çaldağ, 2004: 7-8):

- İşletme hakkında bilgi sahibi olmak isteyen kullanıcılara karar alma sürecinde doğru ve güvenilir bilgiler sunmak,

- İşletmenin ilerideki nakit akışını iyi bir şekilde tahmin edebilmek için gerekli bilgileri sağlamak,
- İşletmenin mali yapısındaki değişimler ile faaliyet sonuçları hakkında bilgi vermek.

İşletmelerin raporlama evresinde en önemli bilgi kaynağı olan finansal tablolar işletmeyle ilgili şu bilgileri sunmaktadırlar; varlıklar, yabancı kaynaklar, öz kaynaklar, gelir ve giderler, kar ve zararlar, öz kaynaklardaki diğer değişimler ve nakit akışları (TMS 1). TMS/TFRS kapsamında hazırlanan genel amaçlı finansal tablolar ise, işletmenin finansal durumu ve finansal performansının yapılandırılmış bir sunumunu ifade etmektedir. Geniş bir kesimin kullanımı için yayımlanan genel amaçlı finansal tablolar; finansal durum tablosu (bilanço), kapsamlı gelir tablosu, öz kaynaklar değişim tablosu, nakit akış tablosu ve önemli muhasebe politikalarını özetleyen dipnotlardan oluşmaktadır. Bu tablolar aşağıda açıklanmıştır (KGK, 2018, TFRS, 1/10):

- **Finansal Durum Tablosu (Bilanço):** İşletme muhasebe politikasını geriye dönük olarak uyguladığında veya işletme finansal tablolarındaki kalemleri geriye dönük olarak yeniden ifade ettiğinde veya işletmenin finansal tablo kalemlerini yeniden sınıflandırdığında, karşılaştırılabilir en erken dönemin başındaki finansal durum tablosu ek olarak sunulmaktadır. İşletmenin finansal pozisyonunu daha anlaşılır hale getirmek için, finansal durum tablosunda (bilanço) ek kalemler, başlıklar ve ara toplamlar gösterilebilmektedir.

Türkiye Muhasebe Standartlarında (TMS/TFRS) bilanço kavramı finansal durum tablosu olarak adlandırılmaktadır. Bunun nedeni bilançonun şirketin finansal durumunu gösteren bir rapor olarak görülmesini istemesidir. Bilançonun adı sadece değişmekle kalmamış, aynı zamanda kapsadığı dönem sayısı da arttırılmıştır. İşletme, cari dönem sonu, önceki dönem sonu ve önceki dönem başı gibi tarihlerde beyanlarını sunmaktadır. Ancak bu amaçla işletmenin geriye dönük bir düzeltme yapmış olması gerekmektedir ve bilgileri etkileyecek kadar önemli olması gerekmektedir (Can, 2019: 16).

Tablo 1.
Finansal Durum Tablosu (Bilanço) Örneği

VARLIKLAR
Dönen Varlıklar
Nakit ve Nakit Benzerleri
Finansal Yatırımlar
Ticari Alacaklar
İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar
İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Alacaklar
Finans Sektörü Faaliyetleri İlişkili Taraflardan Alacaklar
Finans Sektörü Faaliyetlerinden İlişkili Olmayan Taraflardan Alacaklar
Diğer Alacaklar
İlişkili Taraflardan Diğer Alacaklar
İlişkili Olmayan Taraflardan Diğer Alacaklar
Türev Araçlar Stoklar
Canlı Varlıklar
Peşin Ödenmiş Giderler
Cari Dönem Vergisiyle İlgili Varlıklar
Diğer Dönen Varlıklar
ARA TOPLAM
Satış Amaçlı Sınıflandırılan Duran Varlıklar
TOPLAM DÖNEN VARLIKLAR*
Duran Varlıklar
Finansal Yatırımlar
Ticari Alacaklar
İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar
İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Alacaklar
Finans Sektörü Faaliyetleri İlişkili Taraflardan Alacaklar
Finans Sektörü Faaliyetlerinden İlişkili Olmayan Taraflardan Alacaklar
Diğer Alacaklar
İlişkili Taraflardan Diğer Alacaklar
İlişkili Olmayan Taraflardan Diğer Alacaklar
Türev Araçlar
Öz kaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlar
Canlı Varlıklar
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller
Maddi Duran Varlıklar
Maddi Olmayan Duran Varlıklar
Şerefiye
Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar
Peşin Ödenmiş Giderler
Ertelenmiş Vergi Varlığı
Diğer Duran Varlıklar
TOPLAM DURAN VARLIKLAR*
TOPLAM VARLIKLAR*

Tablo 1.
Finansal Durum Tablosu (Bilanço) Örneği (Devamı)

KAYNAKLAR			
Kısa Vadeli Yükümlülükler			
Kısa Vadeli Borçlanmalar Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları Diğer Finansal Yükümlülükler Ticari Borçlar İlişkili Taraflara Ticari Borçlar İlişkili Taraflara Olmayan Ticari Borçlar Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar Finans Sektörü Faaliyetleri İlişkili Taraflara Borçlar Finans Sektörü Faaliyetlerinden İlişkili Olmayan Taraflara Borçlar Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar Diğer Borçlar İlişkili Taraflara Diğer Borçlar İlişkili Olmayan Taraflara Diğer Borçlar Türev Araçlar Devlet Teşvik ve Yardımları Ertelenmiş Gelirler Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü Kısa Vadeli Karşılıklar Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Kısa Vadeli Karşılıklar Diğer Kısa Vadeli Karşılıklar Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler ARA TOPLAM Satış Amaçlı Sınıflandırılan Varlık Gruplarına İlişkin Yükümlülükler TOPLAM KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER*			
Uzun Vadeli Yükümlülükler			
Uzun Vadeli Borçlanmalar Diğer Finansal Yükümlülükler Ticari Borçlar İlişkili Taraflara Ticari Borçlar İlişkili Olmayan Taraflara Ticari Borçlar Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar Finans Sektörü Faaliyetlerinden İlişkili Taraflara Borçlar Finans Sektörü Faaliyetlerinden İlişkili Olmayan Taraflara Borçlar Diğer Borçlar İlişkili Taraflara Diğer Borçlar İlişkili Olmayan Taraflara Diğer Borçlar Türev Araçlar Devlet Teşvik ve Yardımları Ertelenmiş Gelirler Uzun Vadeli Karşılıklar Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Uzun Vadeli Karşılıklar Diğer Uzun Vadeli Karşılıklar Cari Dönem Vergisiyle İlgili Borçlar Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler TOPLAM UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER*			

Tablo 1.
Finansal Durum Tablosu (Bilanço) Örneği(Devamı)

ÖZKAYNAKLAR			
Ana Ortaklığa Ait Öz kaynaklar			
Ödenmiş Sermaye			
Sermaye Düzeltme Farkları			
Geri Alınmış Paylar (-)			
Karşılıklı İştirak Sermaye Düzeltmesi (-)			
Paylara İlişkin Primler/Iskontolar			
Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Birikmiş Diğer			
Kapsamlı Gelirler veya Giderler			
Yeniden Değerleme ve Ölçüm Kazanç/Kayıpları Diğer			
Kazanç/Kayıplar			
Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılacak Birikmiş Diğer			
Kapsamlı Gelirler veya Giderler			
Yabancı Para Çevirim Farkları			
Riskten Korunma Kazanç/Kayıpları			
Yeniden Değerleme ve Sınıflandırma Kazanç/Kayıpları			
Diğer Kazanç/Kayıplar			
Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler			
Geçmiş Yıllar Karları/Zararları			
Net Dönem Karı/Zararı			
Kontrol Gücü Olmayan Paylar			
TOPLAM ÖZKAYNAKALAR*			
TOPLAM KAYNAKLAR*			

Kaynak: (Can, 2019: 40-42).

• **Kapsamlı Gelir Tablosu:** İşletme, bir dönemdeki tüm gelir ve gider kalemlerini muhasebeleştirmektedir. Bunu ise, kapsamlı bir gelir tablosunda sunması gerekmektedir. İşletme, kapsamlı gelir tablosuna ilişkin dipnotlarda her kalem için farklı açıklama ve sunumlar yapmalıdır.

Kapsamlı gelir tablosu, işletmenin belirli bir dönemdeki performansını ifade etmektedir. TMS/TFRS' lerde yer alan kapsamlı gelir tablosu iki bölümden oluşmaktadır. Bunlar; kar/zarar bölümü ve diğer kapsamlı gelir/gider bölümüdür. Kapsamlı gelir tablosu, dönem karı veya zararı ve diğer kapsamlı geliri içerecek şekilde (Can, 2019: 17),

- Dönem karı veya zararı,
- Toplam diğer kapsamlı gelir miktarını,
- Döneme ilişkin toplam geniş gelir miktarını sunmaktadır.

Kapsamlı gelir tablosu örneği aşağıda verilen Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2.
Kapsamlı Gelir Tablosu Örneği

	Dipnot Referansları	Cari Dönem 20...	Önceki Dönem 20....
<p>KAR VEYA ZARAR KISMI</p> <p>Hasılat</p> <p>Satışların Maliyeti (-)</p> <p>Ticari Faaliyetlerden Brüt Kar/Zarar</p> <p>Finans Sektörü Faaliyetleri Hasılatı</p> <p>Finans Sektörü Faaliyetleri Maliyeti (-)</p> <p>Finans Sektörü Faaliyetlerinden Brüt Kâr/Zarar</p> <p>BRÜT KAR/ZARAR</p> <p>Genel Yönetim Giderleri (-)</p> <p>Pazarlama Giderleri (-)</p> <p>Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-) Esas</p> <p>Faaliyetlerden Diğer Gelirler</p> <p>Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler (-)</p> <p>ESAS FAALİYET KARI/ZARARI</p>			
<p>Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler</p> <p>Yatırım Faaliyetlerinden Giderler (-)</p> <p>Öz kaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Karlarından/ Zararlarından Paylar</p> <p>FİNANSMAN GİDERİ ÖNCESİ FAALİYET KÂRI/ZARARI</p> <p>Finansman Giderleri (-)</p> <p>SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ KARI/ZARARI</p> <p>Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gideri/Geliri</p> <p>Dönem Vergi Gideri/Geliri</p> <p>Ertelenmiş Vergi Gideri/Geliri</p> <p>SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER DÖNEM KARI/ZARARI</p> <p>DURDURULAN FAALİYETLER DÖNEM KARI/ZARARI</p> <p>DÖNEM KARI/ZARARI</p> <p>Dönem Karı/Zararının Dağılımı</p> <p>Kontrol Gücü Olmayan Paylar</p> <p>Ana Ortaklık Payları</p> <p>Pay Başına Kazanç</p> <p>Sürdürülen Faaliyetlerden Pay Başına Kazanç</p> <p>Durdurulan Faaliyetlerden Pay Başına Kazanç</p> <p>Sulandırılmış Pay Başına Kazanç</p> <p>Sürdürülen Faaliyetlerden Sulandırılmış Pay Başına Kazanç</p> <p>Durdurulan Faaliyetlerden Sulandırılmış Pay Başına Kazanç</p>			

Tablo 2.
Kapsamlı Gelir Tablosu Örneği (Devamı)

DİĞER KAPSAMLI GELİR: Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacaklar Maddi Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Artışları/Azalışları Maddi Olmayan Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Artışları/Azalışları Tanımlanmış Fayda Planları Yeniden Ölçüm Kazançları/Kayıpları Öz kaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Diğer Kapsamlı Gelirinden Kar/Zararda Sınıflandırılmayacak Paylar Diğer Kar veya Zarar Olarak Yeniden Sınıflandırılmayacak Diğer Kapsamlı Gelir Unsurları Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Diğer Kapsamlı Gelire İlişkin Vergiler Dönem Vergi Gideri/Geliri Ertelenmiş Vergi Gideri/Geliri Kar veya Zarar Olarak Yeniden Sınıflandırılacaklar Yabancı Para Çevirim Farkları Satılmaya Hazır Finansal Varlıkların Yeniden Değerleme ve/veya Sınıflandırma Kazançları/Kayıpları Nakit Akış Riskinden Korunma Kazançları/Kayıpları Yurtdışındaki İşletmeye İlişkin Yatırım Riskinden Korunma Kazançları/Kayıpları Öz kaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Diğer Kapsamlı Gelirinden Kar/Zararda Sınıflandırılacak Paylar Diğer Kar veya Zarar Olarak Yeniden Sınıflandırılacak Diğer Kapsamlı Gelir Unsurları Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılacak Diğer Kapsamlı Gelire İlişkin Vergiler Gelir/Giderleri Dönem Vergi Gideri/Geliri Ertelenmiş Vergi Gideri/Geliri DİĞER KAPSAMLI GELİR TOPLAM KAPSAMLI GELİR Toplam Kapsamlı Gelirin Dağılımı Kontrol Gücü Olmayan Paylar Ana Ortaklık Payları			
---	--	--	--

Kaynak: Can, 2019: 43-44.

- **Öz kaynak Değişim Tablosu:** Ana şirketin sahiplerine ve kontrol gücü olmayan paylara (azınlık paylarına) ilişkin toplam tutarlar ayrı ayrı gösterilmektedir. Ayrıca, dönem başındaki ve sonundaki toplam kapsamlı

gelirin defter değeri ile mutabakat yapıldığı tablolara öz kaynak değişim tablosu denilmektedir.

Öz kaynak değişim tablosu, belirli bir dönemde işletmenin öz kaynak kalemlerinde meydana gelen farklılıkları gösterir. Kapsamlı Gelir / Gider Tablosu dönem başındaki öz kaynak ile dönem sonundaki öz kaynaklar arasındaki değişimi gösteren tablolardan biridir. Ancak, bu tablo öz kaynaklardaki tüm farklılıkları göstermek için yeterli değildir. Ancak öz kaynak farkları kar dışındaki diğer işlemlerden kaynaklanmış olabilir. Farklı nedenlerle işletmenin kaynaklarındaki farklılıkların bir bütün olarak sunulduğu bu tabloya Öz kaynak Değişim Tablosu denir. TMS 1'de öz kaynak değişim tablosunun hazırlanması için resmi bir gereklilik bulunmamaktadır. Diğer bir deyişle, resmi yapı işletmelerin kendilerine aittir (Can, 2019: 20). Basit bir öz kaynaklar tablo gösterimi ise Tablo 3'teki gibi olmaktadır.

Tablo 3.
Öz kaynak Değişim Tablosu

ÖZKAYNAKLAR	
Ödenmiş Sermaye	
Ödenmemiş Sermaye (-)	
Sermaye Yedekleri	
Hisse Senetleri İhraç (Emisyon) Primleri	
Hisse Senedi iptal Karları	
Maddi Duran Varlık Yeniden Değerleme Artışları	
İştirakler Yeniden Değerleme Artışları	
Diğer Sermaye Yedekleri	
Kar Yedekleri	
Yasal Yedeler	
Statü Yedekler	
Olağanüstü Yedekler	
Özel Fonlar	
Diğer Kar Yedekleri	
Geçmiş Yıllar Karları	
Geçmiş Yıllar Zararları (-)	
Dönem Net Karı (Zararı)	
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	

Kaynak: Http 1: <https://docplayer.biz.tr/6837885-Ozkaynaklar-degisim-tablosu.html>

- **Nakit Akış Tablosu:** Nakit akışı bilgileri, işletmenin nakit ve nakit benzerleri yaratma kabiliyetini ve işletmenin bu nakit akışlarını kullanma ihtiyacını değerlendirmenin temelini nakit akış tablosu oluşturmaktadır. Nakit akım tablosu, bir firmanın faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan nakit akımları, yatırım faaliyetlerinden nakit akımları ve finansman faaliyetlerinden nakit akımları olarak sunulan tabloları ifade etmektedir. Belirli bir dönemde finansal analizi yapılabilen işletmenin nakit akışları aşağıdaki faaliyet çeşitlerine göre sınıflandırılmaktadır (Can, 2019: 18-19).
- **İşletme faaliyetlerden kaynaklanan nakit akışları:** İşletme faaliyetleri, işletmenin ana gelirlerini elde ettiği faaliyetleri ile yatırım ve finansman faaliyetleri ile ilgili olmayan faaliyetlerini temsil etmektedir. Esas faaliyetlerden kaynaklanan nakit akımları, TMS 7 Nakit Akışı Tablosu'nda aşağıdaki gibidir;
 - Satılan mallardan alınan nakit girişleri,
 - Komisyon gibi gelirlerle ilgili nakit girişleri,
 - Mal ve hizmetlerin ödenmesinden kaynaklanan nakit çıkışları,
 - Maaş ödemelerinden kaynaklanan nakit çıkışları.
- **Yatırım faaliyetlerinden nakit akışları:** Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları, gelecekteki kaynak gideri hakkında bilgi sağladığından, bu nakit akışlarını ayrı olarak incelemek önemlidir.
- **Finansman faaliyetlerinden nakit akışları:** Finansman, bir işletmenin öz kaynak ve yabancı kaynaklarının birleşiminde farklılığa neden olan faaliyettir. Finansman faaliyetinin içeriği öz kaynaklardaki artış ve azalışları, işletme faaliyetleri kapsamında gerçekleşmeyen yabancı kaynaklardaki artış ve azalışları kapsamaktadır. Finansman hareketleri; nakit akışı kategorisinde en az dikkate alınanlardan biridir, çünkü şirketin satın alma finansmanı yerine işletmenin ne tür bir yatırım yaptığını görmek genellikle önem arz etmektedir.

Bunlara ek olarak, nakit akım tablosunun oluşturulmasında iki yöntem bulunmaktadır. Bunlar, dolaysız brüt yöntem ve dolaylı net yöntemdir. Doğrudan

yöntem, nakit akışlarını tahmin etmek için daha detaylı bilgi sağlamaktadır. Muhasebe kayıtları, satış ve satışların maliyeti bilgileri, stoklar, nakit benzeri kalemler gibi alacaklar detaylı bir şekilde gözden geçirilerek yapılmaktadır. Dolaylı yöntemde ise, faaliyetlerden nakit akışları, stoklardan net kar veya zarar, alacak ve borçlardaki değişiklikler, amortisman, vergi ve faiz gibi nakit girişleri ve çıkışları olan işlemlerde düzeltmeler söz konusudur. Son olarak, tablo yatırım veya finansman faaliyetlerinde kullanılan ve sağlanan nakit kalemler dikkate alınarak hazırlanmaktadır (Kargın ve Aktaş, 2011: 5). Doğrudan yöntem ve dolaylı nakit akım tablosu örnekleri Tablo 4 ve Tablo 5'te sunulmaktadır.

Tablo 4.
Dolaysız (Brüt) Nakit Akım Tablosu

NAKİT AKIŞ TABLOSU (.....TL)		
	Cari Dönem	Önceki Dönem
A. İŞLETME FAALİYETLERİNE İLİŞKİN NAKİT AKIŞLARI		
1. Esas Faaliyet Gelirlerinden Sağlanan Nakit Girişleri (+)		
a) Satışlardan sağlanan nakit girişleri (+)		
b) Gelirlerden sağlanan nakit girişleri (+)		
2. Esas Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışları (-)		
a) Satılan mal ve hizmet maliyetleri ve stok değişimlerine ilişkin nakit çıkışları (+)		
b) Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışları (+) Esas Faaliyet Sonucu Sağlanan Net Nakit Akışı (1-2)		
B. YATIRIM FAALİYETLERİNE İLİŞKİN NAKİT AKIŞLARI		
1. Yatırım Faaliyetinden Sağlanan Nakit Girişleri (+)		
2. Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çıkışları (-)		
C. FİNANSMAN FAALİYETLERİNE İLİŞKİN NAKİT AKIŞLARI		
1. Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Girişleri (+)		
2. Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çıkışları (-)		
D. KUR FARKLARININ NAKİT VE NAKİT BENZERLERİNE ETKİLERİ (+), (-)		
E. NAKİT VE NAKİT BENZERLERİNDE MEYDANA GELEN NET ARTIŞ (+) (AZALIŞ) (-)		
F. DÖNEM BAŞI NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ MEVCUDU		
G. DÖNEM SONU NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ MEVCUDU		

Kaynak: Kargın ve Aktaş, 2011: 6.

Tablo 5.
Dolaylı (Net) Nakit Akım Tablosu

NAKİT AKIŞ TABLOSU (.....TL)	Cari Dönem	Önceki Dönem
Esas faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları Dönem karı Amortisman giderleri ve itfa payları Finansman giderleri Faiz gelirleri Maddi duran varlık satış zararı, net		
Diğer karşılıklar İşletme sermayesindeki değişikliklerden önceki faaliyet karı İşletme sermayesindeki değişiklikler: Ticari ve diğer alacaklar Stoklar Diğer dönen varlıklar ve diğer alacaklar Ticari ve diğer borçlar Diğer kısa ve uzun vadeli yükümlülükler Ödenen vergiler A. Esas faaliyetlerinden sağlanan net nakit Yatırım faaliyetlerinde kullanılan nakit akışları Maddi ve maddi olmayan duran varlık satın alımları Maddi ve maddi olmayan duran varlık satışları Tahsil edilen faiz B. Yatırım faaliyetlerinde kullanılan net nakit Finansman faaliyetlerinde kullanılan nakit akışları Finansal borçlardaki net değişim Ödenen temettü Ödenen finansman giderleri C. Finansman faaliyetlerinde kullanılan net nakit Nakit ve nakit benzerlerindeki net artış (azalış)		
Dönem başı nakit ve nakit benzerleri		
Dönem sonu nakit ve nakit benzerleri		

Kaynak: Kargın ve Aktaş, 2011: 6

• **Dipnotlar:** Dipnotlar, finansal tabloların hazırlanmasında kullanılan ilkeler ve özel muhasebe politikaları hakkında bilgi vermektedir. Türkiye Muhasebe Standartlarında (TFRS) öngörülen ancak finansal tablolarda başka bir yerde öngörülmemiş bilgileri açıklamaktadır. Finansal tablolarda başka yerde olmayan ancak bunların herhangi birinin anlaşılması için geçerli olan bilgileri dipnotlar sağlamaktadır. Bir işletmenin, mümkün olduğu ölçüde sistematik olarak dipnotları sunması gerekmektedir. Finansal durum tablosundaki (bilanço), kapsamlı gelir tablosundaki, bireysel gelir tablosundaki, öz kaynak değişim tablosundaki ve nakit akış tablosundaki her kalemin, dipnotlardaki ilgili bilgilere atıfta bulunması lazımdır. Bir işletme dipnotu normalde kullanıcıların finansal tabloları anlamalarını ve diğer finansal tablolarla karşılaştırmalarını kolaylaştırmak için belirli bir sırayla sunmaktadır.

Başka bir ifadeyle, finansal tablolar dipnot ve açıklamalarla birlikte bir bütün olarak ele alınmaktadır. Dipnotlar bu tabloların sonunda dipnotlarda sunulan ve finansal durum tablosunda ve kapsamlı gelir tablosunda sunulamayan verilerdir. Halkın bu bilgiyi öğrenmesi ihtiyacı dipnotları daha da önemli hale getirir (Can, 2019: 20).

2.2. Finansal Raporlarda Yer Alan Bilginin Niteliği

Finansal tablolar işletmeler hakkında verilen kararlarda temel bilgi kaynağıdır. Karar alma sürecinde olan ilgililerin kararlarını etkileyecek olan bilginin erişilebilir, ilgili, nitelikli ve güvenilir olması gerekmektedir. Nitelikli bilgi ancak muhasebe sisteminin ön gördüğü temel kavramlara oturtulması ile sağlanmaktadır.

Genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri, bir bakıma temel kavramların uygulamaya yansımaları sağlayan araçlardır. Genel kabul görmüş muhasebe ilkelerinin amacı; muhasebe uygulamalarında farklılıkları azaltarak, karşılaştırılmaya elverişli, uyumlu, (tutarlı) ve yararlı muhasebe bilgilerinin üretilmesine imkân sağlamaktır.

Muhasebe kavramı ve ilkeleri evrensel niteliktedir ve yaygın olarak kullanılmaktadır. Genel kabul görmüş muhasebe ilkelerinin ve muhasebe standartlarının dayanağı muhasebenin temel kavramlarıdır. Muhasebenin 12 adet temel kavramı vardır (Büyükmirza, 1985: 14):

- 1.Sosyal Sorumluluk Kavramı
- 2.Kişilik Kavramı
- 3.İşletmenin Sürekliliği Kavramı
- 4.Dönemsellik Kavramı
- 5.Parayla Ölçülme Kavramı
- 6.Maliyet Esası Kavramı
- 7.Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı
- 8.Tutarlılık (devamlılık) Kavramı
- 9.Tam Açıklama Kavramı
- 10.İhtiyatlılık Kavramı
- 11.Önemlilik Kavramı
- 12.Özün Önceliği Kavramı

1. Sosyal Sorumluluk

Sosyal sorumluluk, muhasebe işlevini yerine getirmek için kullanılır. Tüm toplumun çıkarlarının gözetilmesi için gerekli bir kavramdır. Muhasebe uygulamalarının yürütülmesinde, mali tabloların hazırlanmasında ve kamuoyuna sunulacak bilgileri üretirken dürüst ve gerçekçi davranılması gerektiğini vurgular.

Sosyal sorumluluk kavramı, muhasebe çalışmalarının yürütülmesinde işletmenin finansal durumu ile faaliyet sonuçlarının açıklanıp, rapor edilip tarafsız davranılmasını ortaya koyar. İşletme sahipleri, yöneticiler, kredi kuruluşları, devlet kuruluşları gibi kurumlar arasında işletmenin muhasebesini, muhasebe kavramlarına uygun olan prensipleri uygulamaktadır. Gelir tablosu ve bilanço düzenlenirken muhasebe ilkelerine uygun olarak karışıklıklar ayrılmalı ve sonuçlar tablolarda yer almalıdır. (Büyükmirza, 1985: 17).

2. Kişilik Kavramı

Kişilik kavramı, işletmenin yöneticileri, sahipleri ve çalışanlarından farklı bir kişiliğe sahip olması ve işletmenin muhasebe ile ilgili işlemlerinin sadece belirlenen bu kişilik adına yürütülmesidir. Zira bu kavram işletmenin ayrı bir tüzel kişiliğe sahip olduğunu ve işletmenin muhasebe işlemlerinin sadece bu tüzel kişilik adına yürütülmesi gerektiğini vurgular (Sevilengül, 2016:19).

3. İşletmenin Sürekliliği Kavramı

Süreklilik kavramı, aksi belirtilmedikçe işletmelerin ömürlerinin sürekli olacağını kabul eden modern ticaret hukukunun muhasebe açısından sonuçlarıyla ilgilidir. Süreklilik kavramı dönemsellik kavramı üzerinde büyük etki yaratır.

İşletmenin sürekliliği kavramı, bilanço değerlerinin saptanmasıyla, hasılat ve maliyet ile giderlerin tayini konusunda önemli etkiye sahiptir. Bu konu hakkındaki örnekler incelenirken, bu kavramın dönemsellik, maliyet esaslı tutarlı rapor kavramı gibi diğer kavramları da kapsadığı görülür. İktisadi Devlet Teşekkülleri Yeniden Düzenleme Komisyonu tarafından hazırlanan “Muhasebenin Temel Kavramları ve Genel Kabul Görmüş Muhasebe Prensipleri” kitabında yer alan ve bu örneklerden, ilgili olanları şu şekildedir (DPT Yayını, 1970);

Bir kısım satış işlemleri kredili olarak yapılmakta ve bazen ödeme süreleri birkaç yılı geçmektedir. Bu işlemlerden doğacak alacakların tutarı piyasadaki tasfiye sonucu ele geçecek para tutarına göre değil de ileride tahsil edilmesi mümkün tutara göre hesaplanmaktadır. Tasfiye değeri ancak tahsili şüpheli alacaklarda söz konusu olmaktadır. Aynı şekilde şüpheli alacaklar için ayrılan karşılık, bu alacakların tasfiye değerlerine göre ya da hukuki yoldan tahsil edilecek tutarlara göre değil aksine satış işlemleriyle belirtilen tutarların nakit olarak tahsil edilmesi ihtimaline dayandırılmaktadır. (Büyükmirza, 1985: 20).

Yarı mamul ve mamul stokları, ham madde üzerine üretim sırasında eklenen katma değeri kapsayacak şekilde değerlendirilir. Burada ki varsayım mamullerin sürekli faaliyette bulunan bir kişiliğe sahip işletme tarafından normal olarak elden çıkarılacağı hususuna dayanır. Hatta stokların değerlendirilmesinde düşük uygulanan ‘maliyet veya piyasa değerlerinden düşük olanı ile değerlendirme esası’ yarı mamuller stokunun tamamlanacağı ve mamul halinde sürekli faaliyette bulunan ticari kişilik tarafından satılacağı varsayımına dayanmaktadır. Çünkü yarı mamul halindeki stokun

değeri, kullanılan ham maddenin maliyetinden daha düşük olabilir (DPT Yayını, 1970).

Borçların tahminine ait muhasebe işlemleri hukuki kavramlarla çok çatıştıkları için işletmenin sürekliliği kavramı muhasebenin kendi usullerini ortaya koymasını zorunlu kılmıştır. Geçmişteki işlemler muhtemel bir harcamayı gerektiriyorsa, muhasebe bunu bir borç olarak kabul eder. Hatta ileride ki bir tarihte ödeme için kanuni yollara başvuracak olan bir kişinin şimdiden mevcut olmasına da ihtiyaç yoktur.

4. Dönemsellik Kavramı

İşletmenin sürekliliği kavramının tamamlayıcısıdır. İşletmenin yaşamı sınırsız sayılmıştır ve bu yaşamı belli dönemlere ayrılmış ve her dönem için faaliyet sonuçlarının diğer faaliyet dönemlerinden farklılık göstermesi gerektiğini vurgular. İşletme sahibinin veya hissedarlarının yaşam süreleri ile aynı değildir. Böylelikle işletmenin tasfiyesine kadar beklemeye gerek kalmadan kısa aralıklarla faaliyet sonuçları öğrenilir, ortaklara kâr dağıtılabilir, devletin vergi alabilmesi ve işletme ile ilgili kişiler tarafından işletmenin gidişatının değerlendirilmesi mümkün olur. Bu kavramın uygulanması, her hesap dönemi sonunda döküm çalışmalarının yapılması, gelir ve gider tahakkuklarının, peşin ödenmiş gider ve peşin tahsil edilmiş gelir hesaplarının kullanılmasını ve dönemsel olarak aşınma payı ve karşılık ayrılmasını gerekli kılar. Kabul edilen hesap dönemi uzunluğu bir yıldır (Büyükmirza, 1985: 21).

5. Parayla Ölçülme Kavramı

Para ile ölçülebilen iktisadi olay ve işlemlerin muhasebeye ortak bir ölçü olan para birimi ile ifade edilmesi gerekir. Muhasebenin temel değeri paradır. Olayların kaydedilmesi, işletmelerin gelir ve giderlerinin kontrol edilebilmesi için ortak bir ölçü olan para değeri kullanılmalıdır. Örneğin Türkiye’de bulunan işletmeler muhasebe kaydı yaparken Türk Lirası olarak kayıt yapmaktadır. Ancak, uluslararası platformda faaliyet gösteren işletmelerin, yabancı para birimi ile işlem yapmak istemesi durumunda Maliye Bakanlığı’ndan izin alması gerekir (Tetik, 1997: 147-160).

6. Maliyet Esası Kavramı

Maliyet esası, nakit ve alacaklar dışındaki tüm varlıkların ve giderlerin maliyet değeri üzerinden muhasebeleştirilmesidir. Kavram, işletmenin sürekliliği kavramı ile bağlantılıdır. İşletmenin sürekliliği kabul edilmez ise işletmenin tasfiye durumundaki değeri, piyasadaki değerinin değişmesine bağlı olarak işletmenin değeri de değişiklik

gösterebilir. Ancak piyasada yaşanan her değişiklikte işletmenin varlıklarının değeri de düzeltilemez. Bu sebeple değişmez nitelikteki maliyet esası kabul edilir. Ancak varlıkların değerlendirilmesinde bu kavramın uygulanmadığı durumlar da vardır. İşletme varlıkları, piyasa ya da tasfiye değerleri yerine maliyet değerleriyle değerlendirilir, aşınma payı ve karşılık ayrılır (Örten, 1987: 93).

7. Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı

Tarafsızlık ve belgelendirme kavramı, muhasebe kayıtlarının gerçek durumunu yansıtır. Usulüne göre hazırlanmış ve objektif belgelere dayandırılmış muhasebe kayıtlarını esas alır. Muhasebede gerçekleşen tüm işlemlerin belgelendirilme zorunluluğu vardır. Tüm kayıt ve işlemler belgelere dayandırılıp gerçeği yansıtmalıdır (Sevilengül, 2016: 21).

8. Tutarlılık Kavramı

Tutarlılık kavramı: işletme tarafından benimsenen tüm muhasebe yöntem ve uygulamalarının hesap dönemleri arasında farklılık göstermemesidir. 1 Şubat 1984 yılında sermaye piyasası kurulu tebliğinde “yöntemlerin devamlılığı” olarak belirlenen tutarlılık kavramı, olay ve işlemlerin bir önceki hesap döneminde nasıl kayda alınacağı, cari dönemde de aynı şekilde kaydedilip, değerlendirme ölçülerinde değişiklik yapılmadan, finansal tabloların hem biçim hem de içerik olarak aynı esaslara göre düzenlenmesini öngörür. Herhangi bir dönemde muhasebe yöntem ve uygulamalarında değişiklik yapılması durumunda, bu değişikliklerin o döneme ait olan finansal tablolara eklenecek dip notlarda olması gerekir. Tutarlılık kavramı, işletmelerin farklı dönemlerine ait finansal tabloların karşılaştırılabilmesine ve zaman içinde gelişmesine ve bilgilerin toplanmasına imkân tanır. Bu sebeple, yıllar bazında tutarlı bir politika izlenmesi gerekir (Ünalın, 1977: 62).

İşletmenin mali durumunun faaliyet sonuçlarının ve bunlar ile ilgili yorumların karşılaştırılması bu kavramın amacıdır. Tutarlılık kavramı, benzer kayıtlarda veya işlemlerde değerlendirme ölçülerinin değişmez olduğunu ve mali tablolarda biçim ve içerik bakımından tek düzeni öngörür. Eğer gerekli nedenler olursa, işletmeler uyguladıkları muhasebe politikalarını değiştirebilir. Ancak yapılan bu değişiklikleri ve ortaya çıkacak parasal etkileri mali tabloların dipnotlarında açıklama zorunluluğu vardır (Büyükmirza, 1985: 22).

9. Tam Açıklama Kavramı

Kavrama göre mali tablolarda yer alan finansal bilgiler yeterince açık ve anlaşılır olmalı ve alınacak kararları etkileyebilmelidir. Söz konusu finansal bilgi mali tablolardan yararlanan kişi ve kurumların doğru kararlar vermelerine yardımcı olmalıdır. Aynı zamanda bu kavram, mali tablo kalemlerinde olmayan alınacak kararları etkileyecek olası durumlara da yer verilmesi gerektiğini vurgular (Sevilengül, 2016: 23).

Dönemsel hesaplar ve raporlar, ticari kişiliğe ait tüm olayları açıklamalıdır. Raporda verilecek bilgiler, her ilgiye göre değişiklik gösterebilir bu sebeple ayrıma tabi tutulmuştur (Büyükmirza, 1985: 23). Açıklanması gereken bilgilerin karışıklıklarla ilgili olanları şunlardır:

- Bilgilerin çıktığı tarihte henüz kanuna bağlanmamış davalar.
- İştiraklerin veya stokların piyasa değerinde meydana gelen düşüşler.
- Doğal afetler sonucunda yöneticilerin kontrolü dışında ortaya çıkan olaylardan dolayı fabrikanın veya stokların uğradığı zararlar.

Kavram, dönemler arasındaki farklılıkları önlemek ve faaliyet sonuçlarında olası değişikliklerden doğan farklı raporları kullananların aradaki farkı görebilmesi için, hesapların sınıflandırılmasında ve prensiplerin değişikliklerinin açıklanmasında gerekmektedir.

10. İhtiyatlılık Kavramı

Kavram muhasebede temkinli davranılması ve işletmenin karşılaşılabileceği risklerin göz önüne alınması gerektiğini açıklar. Bu kavram sonucu işletmeler olabilecek gider ve zararlar için bir karşılık ayırır. Olabilecek kâr ve gelirleri için ise gerçekleşme dönemlerine kadar herhangi bir muhasebe işlemi yapmazlar (Sevilengül, 1987: 13).

İhtiyatlılık kavramı, işletmelerin diğer işletmelerden alacakları ve diğer gelirleri için ihtiyatlı davranmasını, ancak kendi giderleri için kavram gereğince kayıt yapacağını öngörür. Örneğin A işletmesinin B işletmesinden alacağı, C işletmesine ise borcu vardır. B işletmesindeki alacağın riski var ise ihtiyatlılık kavramından dolayı muhasebe kaydı yapılamaz. Ancak A işletmesi C işletmesine olan borcu, gider kalemi

olduğunda, ihtiyatlık kavramından dolayı muhasebe kaydı yapılmamaktadır (Burak ve Öztaş, 2015: 9).

11. Önemlilik Kavramı

Önemlilik kavramı, hesap kalemi veya olayın ağırlık değerinin, tablolara göre alınacak kararları etkileyecek durumda olmasıdır. Kavram gereği; önemli olan hesap kalemlerinin, finansal olayların ve diğer kavramların mali tabloda yer alması zorunludur. Muhasebenin, finansal bilgilerin sunulması konusunda sorumluluklarından biri oluşabilecek bilgi karışıklığını, finansal bilgi kullanıcıları için kullanılabilir hale getirip özetlemektir. Önemli hesap kalemleri, finansal olaylar ve diğer hususların mali tablolarda yer alması önemlidir (Muhasebe Sistemi Uyg. Gn. Tebliği Sıra No: 1, Burak ve Öztaş, 2015: 9).

12. Özün önceliği kavramı

İşletmeler faaliyetlerini muhasebeye yansıtırken işlemlerin biçimleri ve özleri arasında farklılık çıkarsa biçimlerden önce finansal özelliklerin ve işletme için ifade edilen gerçeğin göz önünde bulundurulması gerekir. Genel olarak işlemlerin biçimleri ve özleri kaydedilir. Ancak bazı durumlarda farklılıklar ortaya çıkabilir. Önce özün esas olması gerekir. Bir stok alımı ile ilgili avans ödenirse ödemeyi yapan işletme alacaklı duruma geçer. Ancak kavram gereği, ödenen avans stoklar içindir. Bu durumda ödemenin stoklardaki ilgili hesaba kaydedilmesi gerekir (Muhasebe Sistemi Uyg. Gn. Tebliği Sıra No: 1, Burak ve Öztaş, 2015: 9).

UFRS'nin Finansal Raporlamaya ilişkin yayımladığı kavramsal çerçeve, finansal raporlamanın çerçevesini oluşturan genel kabul görmüş muhasebe ilkelerinin anlatımıdır. Mevcut olan uygulamaların değerlendirilmesi ile yapılan işlemlerin iyileştirilmesi ve kullanıcılar ile iletişimin geliştirilmesi için bir temel oluşturmaktadır. Genel anlamda; birçok fayda sunduğu ve önemli amaçlar taşıdığı için uluslararası olan bir kavramsal çerçeveye sahip olmak önemlidir.

Kavramsal çerçeve, IASB üyelerine, gelecekteki Uluslararası Finansal Raporlama standartlarını geliştirebilme ve var olan standartları tekrar gözden geçirebilme imkânı tanır. Kavramsal çerçeve, Uluslararası Finansal Raporlama standartlarının da uygun gördüğü muhasebe işlemlerinin sayısını azaltmak, muhasebe düzenlemelerinin ve prosedürlerinin finansal tablolar sunumunda uyumlaştırılmasının teşvikinde IASB yönetim kuruluna yardımcı olmaktadır. Kavramsal çerçeve, standartlarda bir artışa gerek kalmadan muhasebe sorunlarının çözümünde yardımcı

olur. Ayrıca, muhasebe konusunun belirli bir amaç için cevaplanması ihtiyacını da engeller. Kavramsal çerçevenin eksik olması, muhasebe işlemlerinin kurallar ve koşullar ile ele alınması kural olarak muhasebe sistemlerinin de fazlalaşmasına neden olacaktır. Böyle bir sistem var oldukça tablolar karşılaştırılabilir ve tutarlı olur (Alkan, 2018: 822).

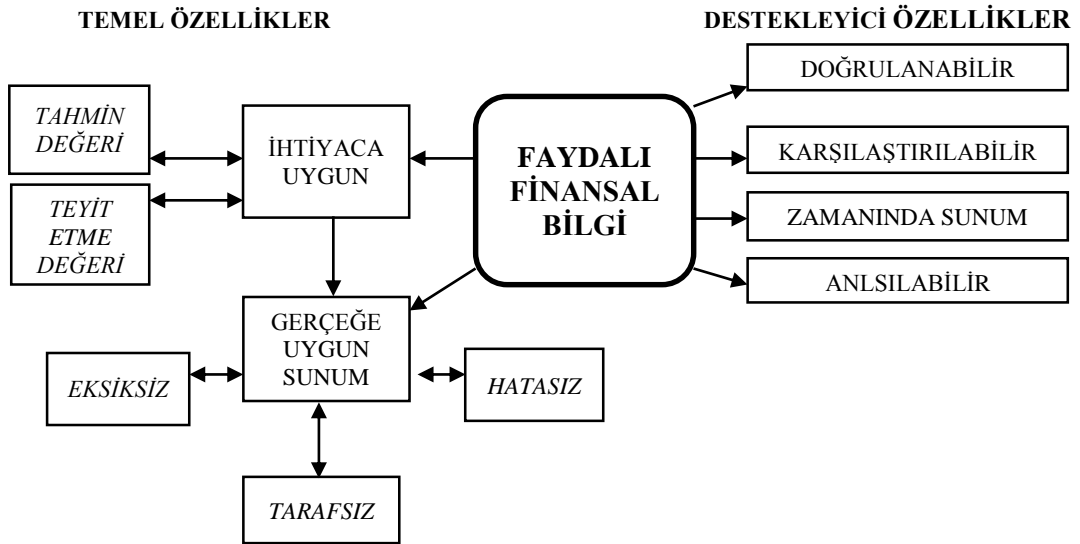
Muhasebe bilgi sistemindeki bilgiler, işletmenin geçmişte yaptığı faaliyetleri ile ilgilidir. Geleceğe yönelik kararlar alınmasına ve planlar yapılmasına yardımcı olabilecek özellikte olmalıdır. Bu nedenle geleceğe yönelik kararların alınmasında muhasebe bilgi sisteminin kaliteli bilgiler üretmesi oldukça önemlidir. Bundan dolayı muhasebe sisteminin ürettiği faydalı finansal bilgilerin bir takım özelliklere sahip olması gerekmektedir (Alkan, 2018: 822).

Finansal bilginin faydalı olabilmesi için, ihtiyaca uygun olması ve konunun amacına ve gerçeğe uygun olarak sunulması gerekmektedir. Finansal bilginin faydası; söz konusu bilginin karşılaştırılabilir, doğrulanabilir, zamanında sunulmuş ve anlaşılabilir olması durumunda arttırılmış olur (Kavramsal Çerçeve, 2.4 prg).

Aşağıda faydalı finansal bilginin niteliksel özelliklerinden bahsedilmiştir.

Şekil 3.

IASB Tarafından Açıklanan Muhasebe Bilgisinin Niteliksel Özellikleri

Temel niteliksel özellikler; ihtiyaca uygunluk ve gerçeğe uygun sunumdur.

İhtiyaca Uygunluk: Finansal tablolarda kullanılan bilgilerin kullanıcıların ihtiyaçlarına uygun olması gerekir. Bir bilgi, kullanıcının kararlarını değiştirme kapasitesine sahip ise o bilginin ihtiyaca uygun olduğu kabul edilir. Bilgilerin kamuoyuna faydalı olabilmesi için kullanıcıların karar aşamasındaki ihtiyaçlarına uygun olması gerekir. Kullanıcıların ekonomik kararlarını geçmişteki, bugünkü ve gelecekteki durumları değerlendirmelerine yardımcı olmak, teyit etmek veya düzeltmek amacıyla etkiliyorsa bilgi uygunluk kalitesindedir. Finansal tablolarda belirli şartlar uygulanmamış ise ve bir belirlilik yoksa tahminler güvenilir olmaz. Bu durumda uygunluk ile güvenirlilik arasında bir denge kurulması gerekir (Kavramsal Çerçeve 2.6 prg).

Finansal bilgi, kullanıcı kararlarını doğru ya da yanlış bilgilerin verilmesi neticesinde etkiliyorsa bu bilgi önemlidir diyebiliriz. Önemlilik ihtiyaca uygunluğun işletmeye özgü halidir. Zira hangi bilginin ne kadar önemli olacağı konusunda bir standart belirlenmemiştir (Kavramsal Çerçeve 2.11 prg).

Gerçeğe Uygun Sunum: Finansal raporlarda, ekonomik olarak gelişen durumlar sayılar ile anlatılır. Finansal bilginin faydasının görülebilmesi için sadece ekonomik olaylar değil açıklaması amaçlanan ekonomik olayların aslının gerçeğe uygun olarak sunulmasıdır. Birçok olayda, ekonomik durumun hukuki biçimi ve özü aynı kalmaktadır. Aynı olmaz ise, sadece hukuki biçim hakkında bilgi sağlamak, ekonomik olayın gerçeğe uygun olduğunu göstermez. Gerçeğe uygun olan sunumun üç özelliğe sahip olması gerekir. Buna göre sunumun tam, tarafsız ve hatasız olması gerekir. Uygunluk her zaman olmayabilir ancak kurulun amacı bu uygunluğu en üst seviyede tutmaktır. Tam olan bir sunum; kullanıcının sunumu anlayabilmesi için tanımlama ve açıklamalar ile tüm bilgileri içermesi gerekir (Akıncı ve Erdoğan, 1995).

Tarafsız olan bir sunum; finansal bilgi seçilirken tarafsızlığın olmasıdır. Finansal bilgi tarafsız sunumda bilgiyi kullanan kullanıcılar tarafından olumlu ya da olumsuz değerlendirebilme durumunun artması için taraflı, vurgulu ve vurgu yapılmamış olarak gösterilmiş olabilir. İhtiyaca uygun tarafsız bilgi kullanıcıların kararlarında fark yaratabilme gücüne sahip olandır (Kavramsal Çerçeve, 2.15 prg).

Bilginin gerçeğe uygun olması her zaman doğru olduğu anlamına gelmez. Hatasız sunum, ekonomik olay tamamlanırken hata ve ihtimallerin olmaması ve elde edilen bilginin sürecinde hatasız olarak seçilmiş ve uygulanmış olmasıdır. Bu açıdan

bakacak olursak; hatasız sunum, her bakımdan kusursuz olduğu anlamına gelmez. (Kavramsal Çerçeve, 2.18 prg).

Destekleyici niteliksel özellikler; anlaşılabilirlik, karşılaştırılabilirlik, doğrulanabilirlik ve zamanında sunumdur.

Anlaşılabilirlik: Finansal tablolarda yer alan ve kullanılan bilgilerin kullanıcılar tarafından tam olarak anlaşılmasını gerektirir. Tablolarda yer alan bilgilerin kullanıcılara faydalı olması için, bilgilerin anlaşılabilir olması gerekir. Ancak bu bilgilerin herkes tarafından anlaşılacak şekilde çok basit olacağı anlamına gelmez. Bilgiler, finansal tablolar kullanıcılarının ekonomi ve işletme hakkında az da olsa bilgi sahibi olduğu düşünülerek düzenlenir (Akıncı ve Erdoğan, 1995).

Karşılaştırılabilirlik: Kullanıcıların bir işletmenin belli bir zaman içinde finansal durumundaki değişimleri takip edebilmesi için işletmenin finansal tablolarını karşılaştırma imkânı olmalıdır. Bu işletme ile farklı bir işletmeyi karşılaştırarak kendilerine özgü finansal durumlarını, finansal durumlarındaki değişimleri ve faaliyet sonuçlarını değerlendirebilmelidir. Böylece benzer nitelikteki olayların ve işlemlerin finansal etkilerini her iki işletmede nasıl ölçüldüğünü takip edebilir (Akgüç, 2008: 7).

İşletmenin benimsemiş olduğu muhasebe politikalarının açıklanması ile karşılaştırılabilirliğin sağlanabilmesi önemlidir. Bu sebeple muhasebe uygulamalarında seçilen muhasebe politikaları, belirli zaman dilimlerinde farklılaştırılmadan tutarlı olması gerekir. Finansal tablolarda karşılaştırılabilirlik bakımından yararlı bilgilerin edinilmesinde iki nitelik olmalıdır (Akgüç, 2008: 7).

- Muhasebe ilkelerinin faaliyet dönemlerinden dolayı değişiklik göstermesi,
- Finansal tablolarda yer alan dönemlerin aynı bölümde yer alması, her faaliyet döneminde başka bir bölümde gösterilmesi gerekir.

Doğrulanabilirlik: Doğrulanabilirlik, açıklanan bilginin ekonomik anlamda gerçeğe uygun olup olmadığına kullanıcılar tarafından kanaat getirilmesidir. Doğrulanabilirlik, bağımsız olan gözlemcilerin açıklanan bilginin gerçeğe uygun olup olmadığı hususunda, görüş birliğine varmalarıdır. Bilginin doğrulanabilir olması için tek bir tahmin olması şart değildir. Olası tutarlar ve olasılıklar da doğrulanabilir niteliktedir.

Bilgiyi doğrulama doğrudan ve dolaylı olarak iki şekildedir. Doğrudan doğrulama, bir tutarın veya sunumun doğrudan yapılan bir izlenim ile doğrulanmasıdır. Dolaylı doğrulama ise, bir modelde ya da yöntemde kullanılan giderlerin kontrol edilip yöntemi değiştirmeden çıktılarının tekrar hesaplanmasıdır. Defter değerinin miktar ve maliyetleri kontrol edilerek doğrulanması ve dönem stokundaki var olan maliyet akışını kullanarak yeniden hesaplanması dolaylı doğrulamaya örnek olarak verilebilir (Alkan, 2018: 20).

Yapılan bazı açıklamaların ve gelecekteki finansal bilgilerin doğrulanması ilerideki bir döneme kadar mümkün olmayabilir. Kullanıcılar bu bilgileri kullanırken karar vermelerinde yardımcı olacak bilgileri derleme yöntemlerinin ve bilgileri destekleyen diğer faktörlerin açıklanması gerekir (Kavramsal Çerçeve, 2.32).

Zamanında Sunum: Bilginin karar verenlerin kararlarını etkileyebilecek bir zamanda kullanıma sunulması, zamanında sunumdur. Genel olarak bilgide eksilme olur ise faydasında da azalma olur. Ancak bazı bilgiler, bazı kullanıcıların eğilimlerini belirlemeye ve değerlendirmeye ihtiyaç duyar. Bu sebeple raporlama dönemi sona erdikten sonra daha uzun süre kullanılabilir.

Muhasebe ile ilgili raporlamanın zamanında yapılmaması diğer bir anlatım ile geciktirilmesi ihtiyaç olan bilginin uygunluk özelliğini kaybetmesine sebep olur. Bu nedenle, raporlamanın zamanında yapılması ile raporda verilen bilginin gerçeğe uygun olması arasında bağlantı kurulması gerekir. Zamanında yapılan sunum, bilgi kullanıcılarının bilgi edinmesi için kararlarını etkileyebileceği zaman var olmasıdır. Muhasebe bilgisi gerçeği yansıtmazsa bilgi ne zaman gerçeği gösterirse o zamana kadar bekletilir. Böyle bir durumda, muhasebe bilgisi gerçeğe uygun koşuluna ulaşırsa bu sebepten kaynaklanan gecikme bilginin ihtiyaca uygun olma özelliğini olumsuz etkileyebilir. Dolayısıyla, zamanında yapılan sunumun, bilgi kullanıcılarının vereceği ekonomik kararlarda faydalı olabilmesi için, ihtiyaca uygunluk ve gerçeğe uygun sunum arasında denge sağlanmalıdır. Ayrıca, muhasebe bilgisinin zamanlı olması bilgi kullanıcılarının verecekleri karardan önce, bilginin kullanılabilir olduğunu gösterir. Bu yüzden, muhasebe bilgisi ekonomik kararlar alınırken etkili olacak şekilde hazırlanmalıdır. Muhasebe bilgisinin bilgi kullanıcılarına düzenli ve sık sunulması bilginin zamanlı olduğunu gösterir (Alkan, 2018: 20).

2.3. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Önemi ve Ortaya Çıkışı

Sermaye piyasalarında yaşanan krizler, finansal piyasalarda yaşanan sorunların tartışılmasına sebep olmuştur. Çok uluslu şirketlerin diğer ülkelerdeki muhasebe ve finansal raporlama sorunları ile karşı karşıya kalması, bu alanda çözüm talebinde bulunmaları bu konudaki muhasebe organizasyonlarını harekete geçirmiştir. Ülkeden ülkeye değişen farklı finansal raporlama ilke ve kurallarının olması ulusal ve uluslararası düzeyde muhasebe uygulamalarında ve finansal raporlamada ortak bir dil kullanma ihtiyacını artırmıştır (Ayboğa, 2003). Bu bağlamda muhasebe alanında sağlanmak istenen ortak dil, muhasebe ve finansal raporlama açısından standartlara ihtiyaç duyulmasına neden olmuştur (Yalkın, 2003: 26).

Muhasebe açısından standart kavramı, muhasebe çalışmalarının yöntemini belirleyen, yol gösteren kurallar ve düzenlemeler olarak tanımlanmaktadır (Atmaca, 2010: 5).

Muhasebe standardı kavramı, ulusal ve uluslararası standart olarak iki şekilde sınıflandırılmaktadır. Ulusal muhasebe standardı, belli bir sistem içerisinde belirli bir ülke için hazırlanmış olup, uygulandıkları ülkelerdeki kurum ve işletmelerde muhasebe düzenini sağlamak ve bu standartlar çerçevesinde bu kurum ve işletmeler ilgili yerlere hesap vermektedirler (Yazıcı, 2003: 36). Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) ise, birbirinden farklı muhasebe standardı olan başka ülkelerde faaliyet gösteren çok uluslu işletmelerin finansal durum tablolarında değerlendirme ve sunumlarında belirli bir ölçüde birlik sağlamak amacıyla hazırlanan yazılı kurallar bütünüdür (Atmaca ve Çelenk, 2011: 114). Başka bir deyişle UFRS, dünya çapında muhasebe standartlarını birbirlerine yaklaştırarak hazırlanan finansal tabloların karşılaştırılmasına olanak vermeyi amaçlayan standartlardır (Güney, 2018: 97).

Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC), Uluslararası Menkul Kıymetler Örgütü (IOSCO), Birleşmiş Milletler (BM), Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) gibi kuruluşlar, uluslararası alanda kabul gören ortak bir dil oluşturmak bakımından 1973 yılında merkezi Londra'da bulunan Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi'ni (IASC) kurmuştur (Sağlam vd. 2008: 3-4).

IASC tarafından Uluslararası Muhasebe Standartları'nın (UMS) geliştirilmesi ve yayımlanmasının amacı, uluslararası standartları dünyadaki tüm ülkelerin kullanmasıdır. Bu sebeple standartlar üzerinde basit ve anlaşılabilir düzenlemeleri vardır. Standartların, zorla kabul edilmesi mümkün olmadığı için ikna yolu

kullanılmaktadır. IASC'nin standart oluşturma süreci üç aşamada incelenmektedir. 1973-1988 yılları arasında 26 adet standart yayınlanmıştır ancak bu model pek benimsenmemiştir. 1989-1995 yıllarında yayımlanan standartlar işletmelerin tercihine bırakılmıştır ancak çoğu elimine edilmiştir. 1995 yılında IOSCO'nun standartları onaylaması ve uluslararası sermaye hareketlerinin gelişimi açısından standartların uygunluğunu kabul etmesi, IASC için bir yapıtaşı olarak kabul edilmiştir. (Selimoğlu, 2009: 217 -228).

IASC, ilk standart taslağını 1974'te yayımlamıştır. 2000' li yıllarda yaşanan muhasebe skandalları, yatırımcıların hem finansal piyasalara hem de muhasebecilik mesleğine olan güvenini sarsmıştır. Yaşanan skandallardan sonra, yatırımcılar için, şirketlerin daha şeffaf finansal raporlama yapması ve denetçilerin daha etik davranışlarda bulunması önem kazanmıştır (Arsoy, 2008: 18).

Enron ve Palmanat skandallardan en önemlileri arasındadır. Bu iki skandal sonrasında, yatırımcıların doğru ve güvenilir bilgi alma noktasında önemli eksiklikleri olduğu ortaya çıkmıştır. Mayıs 2000'de başlatılan yeniden yapılandırma kapsamında, IASC tüzüğü değiştirilerek, IASC, bir üst yapı olarak IASC Vakfı'na (International Accounting Standards Committee Foundation-IASCF) dönüştürülmüş ve uluslararası muhasebe standartları yayımlama görevi yeni kurulan IASB'a (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu-International Accounting Standards Board) devredilmiştir. Başka bir ifadeyle 2000 yılına kadar IASC olarak bilinen komite, yeniden yapılanma çalışmaları dâhilinde, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (UMSK) International Accounting Standards Board (IASB) ismini almıştır. 2001 yılından sonra IASB, o güne kadar yayımlanan uluslararası muhasebe standartlarını aynen devralmış ve bu standartlarla ilgili uyumlaştırma ve güncelleştirme çalışmalarını başlatmıştır. 2001 yılından sonra yürürlüğe giren yeni standartlar ise, "Uluslararası Finansal Raporlama Standardı UFRS (IFRS)" adı altında yeniden numaralandırılarak yayımlanmakta olup, bütün standartlar (IAS ve IFRS'ler) da set olarak "Uluslararası Finansal Raporlama Standartları" olarak tanımlanmaktadır. Sonuç olarak finansal raporlama standartları kapsamında, uluslararası muhasebe standartları (IAS), uluslararası finansal raporlama standartları (IFRS) ve yorumlar (IFRIC) yer almaktadır (Akdoğan, 2006: 22).

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (International Accounting Standard Board -IASB); merkezi İngiltere'de olan, genel kabul görmüş, muhasebe standartları hazırlama ve yayımlama konusundaki tek kuruluştur. Dokuz kişilik üyesi olan bir

kurula sahiptir. Bu kurul; genel amaçlı hazırlanan finansal tablolarda, karşılaştırılabilir ve şeffaf bilgiyi öngören, kaliteli, anlaşılabilir ve uygulanabilir uluslararası muhasebe standartları geliştirmeyi hedeflemektedir. Bununla birlikte, ulusal muhasebe standardı belirleyicileri ile birlikte çalışarak, uluslararası düzeyde muhasebe standartlarını birbirine yakınlaştırmayı hedeflemektedir (Başpınar, 2004: 42).

IASB uluslararası uyumlaştırma konusunda çalışma yapan en önemli kuruluştur. Bu bağlamda uyumlaştırma konusunda çalışma yapan BM, OECD, IOSCO ve AB gibi diğer kuruluşların, uluslararası muhasebe standardı oluşturma görevini IASB'a bırakmaları bu durumun en önemli kanıtıdır. Ayrıca muhasebe standartları oluşturulması konusunda önde gelen kuruluşlardan biri olan ABD Finansal Muhasebe Standartları Kurulu(Financial Accounting Standard Board-FASB) ile IASB arasında, 2002 yılında bir yakınlaşma anlaşması imzalamıştır. Bu anlaşmaya göre iki kurul arasındaki farkın 2005 yılına kadar giderilmesine karar verilmiş olup, bu anlaşma UFRS hususunda uluslararası uyumlaştırmanın sağlanması açısından büyük önem arz etmektedir (Parlakkaya, 2004: 125).

Uluslararası finansal raporlama standartları, finansal tabloların ve raporların doğru ve şeffaf bir şekilde yansıtılmasını sağlamaktadır. Raporlamaların standartlara uygun olarak yapılması neticesinde işletmeler varlık ve yükümlülüklerini ortak bir dilde göstermiş olmaktadır (Akdoğan, 2006: 2). Gelişmeler dâhilinde birçok ülke UFRS'leri kendi dillerine birebir çevirerek kullanmakta ya da bu standartlar dâhilinde revize etmektedir. Örneğin Avrupa Birliği'ne üye ülkeler standartları 2005 yılından itibaren uygulamaya başlamıştır (Karataş ve Bekçi, 2019: 864).

2017 yılı itibarıyla UMS/UFRS'ler dünya genelinde toplam 150 ülke tarafından kabul görmüştür (<http://www.kgk.gov.tr>).

2.4. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları İçin Türkiye'deki Uyum Düzenlemeleri

Türkiye'de ki Muhasebe Sistemi başta Fransa ve Almanya'da yapılmış olan düzenlemelerden etkilenmek suretiyle oluşturulmuştur. 1950'li yıllarda ise Amerika ile gelişen ekonomik ve politik ilişkilerin bir sonucu olarak Türkiye Muhasebe Sistemi, Amerikan Muhasebe Sisteminden etkilenmiştir. Türkiye'de muhasebe ile ilgili ilk düzenleyici kurum olarak 1981 yılında Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) kurulmuştur. Ancak SPK'nın yetki alanı Sermaye Piyasası Mevzuatı ile sınırlı tutulmuştur (Ağca ve Aktaş, 2007: 104).

1989 yılında muhasebe mesleğinin sahiplenilmesinin yanı sıra meslek mensuplarının örgütlenmesi anlamında önemli bir gelişme olan, Türkiye Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB) kurulmuş olup, mesleki ünvan verme ve mesleki yeterliliğin değerlendirilmesi yetkisi ile çalışmaya başlamıştır (Kocamaz, 2012:111).

1994 yılında Türkiye Muhasebeciler Odaları Birliği (TÜRMOB), Türkiye’de muhasebe ve denetim konusunda belirli bir standardın oluşması için çalışmalarda bulunmak, finansal tablolarının düzenlenmesini esas almak üzere muhasebe ilkelerinde tek düzeni sağlamak amacıyla Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu’nu (TMUDESK) kurmuştur. TMUDESK bu alandaki kuruluş amacını, denetlenmiş finansal tabloların sunumunda ihtiyaca uygunluğu, güvenilir, karşılaştırılabilir ve şeffaf nitelikte olmaları için muhasebe ilkelerinin gelişmesi kamu yararı için uygulanacak standartları ve meslek mensuplarının işlerini disiplinli bir şekilde yürütebilmesi olarak belirlemiştir (Başpınar, 2004: 43). TMUDESK, 19 adet yayımlanan uluslararası muhasebe standartları ile uyumlu ulusal muhasebe standartları yayımlamış olup, yasal yaptırımını bulunmadığı için çalışmaları tavsiye niteliğinde kalmıştır (Kocamaz, 2012: 111).

Türkiye’de muhasebe standartları ile ilgili yapılan çalışmalar devlet öncülüğünde gerçekleşmiş olup, TMUDESK ilk defa kamu sektörü dışından sivil toplum kuruluşunun öncüsü olduğu bir çalışma olarak çok uzun süre faaliyet gösterememiştir (TMSK, 2008: 5; Dinç ve Atasel, 2016: 273).

1999 yılında TMUDESK’in yerine 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’na eklenen bir madde ile bağımsız ve özerk bir kamu tüzel kuruluşu olmak üzere Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu’nun kurulması kabul edilmiştir. TMSK 4487 nolu kanunla TMUDESK’in tüm yetkilerini devralarak, 7 Mart 2002 tarihinde faaliyete başlamıştır. Bu bağlamda muhasebe standartları oluşturma ve yayımlama yetkisinin tek bir kuruluşa devredilmesiyle önemli bir adım atılmıştır. TMSK kurulduğu dönemde Başbakanlığa bağlı olmakla birlikte daha sonra Maliye Bakanlığı’na bağlanmıştır. TMSK, UFRS’nin tamamını Türkçeye tercüme ederek bu standartları Resmi Gazete’ de Türk Finansal Raporlama Standartları olarak ilan etmiştir (İbiş ve Özkan, 2006: 12).

Muhasebe standartlarının UFRS ile uyum sağlayabilmesi için 2002 yılında SPK bir çalışma başlatmıştır. SPK bu çalışmayı tamamladıktan sonra, 15 Kasım 2003 yılında 25920 sayılı resmi gazetede Seri XI, No:25 sayılı sermaye piyasasında

Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ ile yayınlanmıştır. Tebliğ’de 01.01.2005 tarihinden sonra ilk ara mali tablolar geçerli olacak şekilde, isteyen işletmelerin 31.12.2003 tarihinde veya daha sonra biten yıllık veya ara hesap döneminden başlayarak, tebliğ hükümleri uygulanabilir ifadesi yer almaktadır (SPK, 2003: 343).

Yayımlanan bu tebliğe göre işletmeler, yıllık finansal raporları ve denetim raporlarını ve finansal tablo hazırlanmasının gerekmediği durumlarda hesap döneminin bitiminden 14 hafta içinde kurula ve ilgili borsaya bildirmelidir (SPK, 2003: md.707).

Tebliğ’de geçen hükümlere göre, ihraç edilen sermaye piyasası araçları olan ve borsada işlem gören ortaklıklar, aracı kurumlar ve portföy yönetim şirketleri gibi diğer işletmeler dâhil edilmiştir. Finansal tablo ve rapor ile standartların açıklamaları gizli olacak şekilde, işletmelerin UMS/UFRS’leri uygulamaları gerektiği tebliğde belirtilmiştir. Yayımlanan bu tebliğde finansal raporlar yeniden tanımlanmıştır. Borsa şirketleri ile aracı kurumlar belirli dönemlerde sorumluluk beyanları ile bağımsız denetim raporlarını kamuya sunmaktaydı. Ancak yayımlanan yeni tebliğ ile yıllık ve ara dönem faaliyet raporları periyodik olarak kamuya açıklanması gerekmektedir. Böylece yatırımcılar daha kapsamlı ve periyodik olarak bilgilere ulaşabilir (SPK, 2003: 343).

Geçici bir uyumsuzluk bilgi oluşumunu önlemek için sermaye piyasası araçları ile borsada işlem gören işletmelerin finansal raporlarının, kamuya açıklanma zorunluluğu getirilmiştir. Ancak finansal raporların kamuya açıklama sürelerine uymak şartıyla, finansal tabloların yönetim kurulunun faaliyet raporundan önce kamuya açıklanmasına müsaade edilmiştir. Böylece finansal tablolar ve yönetim kurulu faaliyet raporu için yönetim kurulunun ayrı ayrı karar alması ve sorumluluk beyanı düzenlemesi gerekmektedir (SPK, 2003: 345).

Bazı işletmeler ara dönem finansal rapor düzenleme zorunda kalmıştır. Bunlar; 30 iş gününden fazla süre ile durdurulan işletmeler, faaliyetleri geçici olarak durdurulan sermaye piyasası kurumları, tasfiye halindeki şirketler ile halka beyan edilmeden pay dışında sermaye piyasası aracı ile ihraç edilen işletmelerdir. Payları gelişen işletmeler, payları serbest işlem gören işletmeler 3 ve 9 aylık ara dönem finansal rapor düzenlemeye tabi tutulmuşlardır. Bazı işletmeler ise ara dönem finansal rapor düzenlemeden muaf tutulmuşlardır. Bunlar; payları gelişen işletmeler arasında yer alan işletmeler, payları serbest işlem platformunda işlem gören işletmeler, varlık

kiralama şirketleri ve sermaye piyasası araçları bir borsa veya pazarda işlem görmeyen yatırım kuruluşlarıdır (SPK, 2003: 345).

Türkiye’de finansal raporlama esasları 6102 sayılı TTK’da ve SPK’da yapılmaktadır. TTK’ya göre; her faaliyet dönemi sonundan itibaren 3 ay içinde genel kurulun toplanması gerekmektedir. Finansal tablolar önce yönetim daha sonra genel kurulun onayına sunulmaktadır. TTK’daki bu düzenleme ile finansal raporlama süresine kısıtlama getirilmiştir. Yapılan bu düzenleme ile SPK tarafından 28676 sayılı Resmi Gazete’de Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği yayınlanmıştır. Yayımlanan bu tebliğe göre; işletmeler yıllık finansal tablolarını halka açıklarken zaman anlamında kısıtlama getirilmiştir. Tebliğe göre, finansal raporlamanın azami süreleri finansal tablo hazırlama yükümlülüğü yoksa 60 gün, finansal tablo hazırlama yükümlülüğü varsa 70 gün olarak belirlenmiştir (Terzi vd., 2016: 678).

Tablo 6.

Türkiye’de Konsolide ve Konsolide Olmayan Finansal Tablolar İçin Yasal Yayımlanma Süreleri

Finansal Tablo Türü	Yıllık Periyod		Dönemlik Periyod	
	Konsolide	Konsolide Olmayan	Konsolide	Konsolide Olmayan
2013 Öncesi	14 Hafta	10 Hafta	6 Hafta	4 Hafta
2013’den İtibaren	70 Gün	60 Gün	40 Gün	30 Gün

Kaynak: Suadiye, 2019:12

6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu’nun muhasebe uygulamaları ile ilgili maddeleri 14.02.2011 tarihinde Resmi Gazete ’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu maddelerin 01.01.2013 tarihinden itibaren uygulamaya geçilmesi öngörülmüştür. Bu bağlamda 6102 sayılı kanunla bütün sermaye şirketlerine Türkiye Muhasebe Standartları’na göre finansal tabloların hazırlanması ve finansal tabloların bağımsız denetimi zorunlu hale getirilmiştir. Ancak muhasebe alanındaki bu köklü değişikliğe, kamu bürokrasisi karşı çıkmış, bununla birlikte TMS’ye göre finansal tabloların uygulama zorunluluğu kapsamı daraltılmıştır (Dinç ve Atasel, 2016: 273).

TMSK, söz konusu bu standartların uygulanmasında borsa dışındaki işletmeler haricinde başarılı olamamıştır. Bununla birlikte 6762 sayılı TTK’da muhasebe standartlarına ilişkin düzenlemelere yer verilmeyişiyle birlikte işletmelerde mali raporlama yapan mali müşavirlerde vergi için muhasebe anlayışının ön plana çıkmasına sebep olmuştur. Bu durum, Türkiye’de muhasebe standartlarının istenilen

düzeve ulaşılammamasının önemli sebeplerinden biri olarak görölmektedir (Alpay, 2014: 29).

2 Kasım 2011 yılında yayımlanan 660 Sayılı Kanun Hükümünde Kararname ile TMSK lağvedilmiştir. TMSK yerine Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) kurulmuştur (Alpay, 2014: 29).

Ölkemizde 2011 yılı itibariyle UFRS ve TFRS ile ilgili çalışmaları Kamu Gözetim Kurumu yapmaktadır. KGK'nın vizyonu, "yüksek kalitede ve güvenilir bir finansal raporlama ve bağımsız denetim ortamı oluşturmak" olup, misyonu, "finansal raporların uluslararası standartlarla uyumlu olarak düzenlenmesini sağlayacak standartlar koymak, etkin bir kamu gözetimini gerçekleştirmektir"(www.kgk.gov.tr).

2011'de yayımlanan KHK ile TMSK'nın TMS ile ilgili görevleri ile birlikte bağımsız denetimle ilgili görevleri de KGK 'ya verilmiştir. Verilen bu yetkiyle birlikte KGK hem TMS 'yi yayımlamakta ve revize etmekte; hem de bağımsız denetimle birlikte, Türkiye Denetim Standartları (TDS) konusunda çalışmalarına devam etmektedir (Dündar, 2013: 14).

2.5. Kurumsal Yönetimde Zamanlılık

Finansal tablolardaki bilginin önemli niteliksel özelliklerinden biri olan zamanlılık; kararları etkileyecek bilgilerin zamanında verilmesidir. Başka bir deyişle zamanında sunum, finansal bilgilerden faydalanarak karar verici durumda olan kişilerin, ilgili verilere zamanında ulaşmasını ifade eden bir ilkedir (Akgüç, 1998: 497).

Zamanlılık (Timeliness) finansal raporların kalitesi ve şeffaflığın bir ölçüsüdür (Mcgee, 2007). Şeffaflık ise işletme ile ilgili olan gerçeklerin menfaat sahiplerine açıklanmasıdır.

Kurumsal şeffaflığın yerine getirilmesinde şeffaflık ilkesinin tamamlayıcısı olarak kamuyu aydınlatma kavramı karşımıza çıkmaktadır. Kamuyu aydınlatma, şeffaflık ilkeleri ışığında işletmelerin finansal ve finansal olmayan bilgilerinin işletmeler tarafından açık ve anlaşılır olarak kamuya sunulmasıdır (Arsoy, 2008). Kurumsal yönetimin en önemli ilkelerinden olan bu iki ilke doğrudan muhasebe uygulamaları ile ilgilidir. Bu bağlamda kamuya sunulan finansal raporların açık ve anlaşılır bir şekilde sunulmasının yanı sıra bilgi kullanıcılarına zamanında sunulması da önemlidir.

Zamanında sunum finansal tablo bilgilerinin etkinliğini artıran ve sermaye piyasalarındaki ipuçlarına ve söylentilere dayanarak işlemleri en aza indirecek önemli

mekanizmalardan biri olarak kabul edilmektedir. Finansal raporların yayımlanmasında yaşanan gecikme, finansal bilgi kullanıcıları için maliyetli olabilmektedir. Ayrıca zamanında bilgi sunumu, bilgi asimetrisini azaltmanın yanı sıra işletmenin finansal performansı hakkında kötü söylentilerin azaltılmasının bir yolu olabilir (Eslami, 2015).

Sorumluluk ilkesi, işletme sahibi veya yöneticilerin, işletme faaliyetlerini toplum kurallarına, kanuni düzenlemelere ve şirket içi düzenlemelere uygun olarak yürütülmesi gerektiğini ifade eder. Sorumluluk bir faaliyetin yerine getirilmesi görevidir (Kavut, 2010: 7). İşletmelerde karar alma ve işletme faaliyetlerinin sürdürülmesinden sorumlu olan kişi bu sorumluluklarından dolayı hesap vermektedir (Çınar, 2015: 14). Bu bağlamda işletme yöneticileri ve işletmenin muhasebe biriminde finansal faaliyetleri sonucu oluşan finansal tabloları hazırlayanlar işletmelerin finansal raporlarını kamuoyuna sunma aşamasında sorumlu tutulmaktadır.

Kurumsal yönetimin dayandığı temel ilkelerden biri olan hesap verebilirlik ilkesi, işletmenin paydaşlarına ve kamuoyuna karşı hesap verebilir olmasını ifade eder. Sorumluluk kavramı hesap verebilirlik ilkesinin tamamlayıcısıdır. Paydaşlar sermayeyi işletme yönetimine emanet ettiğinde; işletme yönetimi bu sermayeyi ortakları temsilen en iyi şekilde yönetme sorumluluğunu üstlenmektedir. Bundan dolayı işletme yönetiminin sermayenin nasıl kullanıldığına dair paydaşlara karşı hesap verme yükümlülüğü vardır (Kavut, 2010: 14).

Bu ilke şeffaflık ve kamuyu aydınlatma başarılı bir şekilde uygulanırsa anlamlı olur. Aksi takdirde paydaşlar işletmenin nasıl yönetildiğine ilişkin haberdar olamayacakları için hesap verebilirlik ilkesi anlamlı olmayacaktır (Arsoy, 2008). Hesap verebilirlik ilkesi denetim kavramıyla yakından ilgilidir. İşletmelerin denetim sürecinde faaliyetlerin yürütülmesinden sorumlu olan kişi hesap vermeli, gerçekleştirdiği süreçlere yönelik soruları cevaplayabilmelidir (Çınar, 2015: 14). Bu bağlamda denetim sürecinin istenilen bir şekilde sonuçlandırılması işletmelerin denetimden geçmiş finansal tablolarını kamuoyuna zamanında sunabilmesi anlamına gelebilir.

Bilginin zamanında sunulması iyi işleyen sermaye piyasası için temel bir bileşendir. Zira zamanında sunum yatırımcının sermaye çekmesine ve yatırımcının sermaye piyasasına duyduğu güvenin artmasına yardımcı olmaktadır (Charumathi ve Krishnan, 2011).

Finansal tabloların yayımlanmasındaki aşırı gecikme, belgelerin ve bilgi içeriğinin faydasını azaltan ve yatırım kararlarıyla ilgili belirsizliği artıran yüksek

piyasa verimsizliği ile sonuçlanmaktadır. Bundan dolayı finansal raporların zamanında sunumu, işletmelerde kaliteli kurumsal yönetim uygulamaları sonucu ortaya çıkan sağlıklı finansal raporlama sistemi ile mümkün olabilmektedir (Tuan, 2016: 1).

Bu nedenle, kurumsal yönetim uygulayan işletmelerde finansal bilgi güvenilirliğini kaybetmeden önce bilgi kullanıcılarına doğru, eksiksiz ve hatasız bir şekilde zamanında sunulmalıdır.

2.6. Finansal Raporların Zamanında Sunumuna İlişkin Literatür

İncelemesi

Literatürde finansal raporlamanın zamanında sunumunu farklı açılardan etkisini araştıran çalışmalar mevcuttur. Konu ile ilgili yapılan çalışmalar; Dünya’da farklı ülkelerin incelediği çalışmalar ve Türkiye’nin incelediği çalışmalar olmak üzere iki kategoride incelenmiştir.

2.6.1. Dünya’da Yapılan Çalışmalar

Carslaw ve Kaplan (1991), Yeni Zelanda’da yapmış oldukları çalışmada işletme büyüklüğü, sektör türü, denetim firması türü, kâr ya da zarar ve olağan dışı kalemlerin finansal raporların sunum tarihi üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Çalışma sonucunda işletme büyüklüğünün, denetim firması türünün finansal raporların sunum süresini kısaltan ve zarar raporlamanın finansal rapor sunum süresini uzatan bir etkiye sahip olduğuna ulaşmışlardır. Ayrıca işletme yöneticileri tarafından kontrol edilen işletmelerde raporlama süresinin kısa olduğuna varmışlardır.

İsmail ve Chandler (2004) yılında Malezya borsasında faaliyet gösteren 117 işletmenin ara dönem finansal tabloların yayımlanma süresinin belirleyicilerini incelemişlerdir. Çalışmada regresyon analizi kullanarak şirket büyüklüğü ve karlılık oranının, finansal tabloların yayımlanma süresini olumlu etkilediğini ortaya koymuşlardır. Ayrıca büyük işletmelerin finansal raporlarını küçük işletmelere oranla daha hızlı yayımladıklarını tespit etmişlerdir.

Leventis vd.(2005), Atina Menkul Kıymetler Borsası’na kote edilen şirketlerin denetim raporlarındaki gecikmeleri incelemişlerdir. Yapılan çalışma sonucunda denetim raporlarındaki gecikme ile denetçi türü, denetim ücretleri, denetim raporlarındaki açıklama sayısı ve denetim raporundaki belirsizlik arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bununla birlikte denetim raporunun gecikme süresi şirketlerin denetiminin dört büyük denetim firması tarafından yapılması ve denetçiye özel bir ücretin ödenmesi halinde kısalacağı sonucuna ulaşmışlardır.

Owusu,-Ansah ve Leventis (2006), Atina Menkul Kıymetler Borsası'nda listelenen finansal sektörde faaliyet göstermeyen şirketlerin finansal raporlarının zamanında sunumunu etkileyen faktörleri çok değişkenli regresyon analizi ile incelemiştir. Sonuca göre uluslararası denetim firmalarının denetlendiği büyük şirketlerin raporlama sürelerinin kısa olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca inşaat sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin raporlama sürelerinin daha uzun olduğu tespit edilmiştir.

Abdullah (2006) yaptığı çalışmada, Malezya borsasında faaliyet gösteren işletmelerin 1998-2000 yılları arasında finansal verilerinden faydalanarak denetim komitesinin ve CEO ikililiğinin finansal raporların zamanında sunumu üzerinde etkisini araştırmıştır. Denetim kurulunun bağımsızlığı ve yönetim kurulu başkanı ile ceo rollerinin ayrılmasının, finansal raporların zamanında sunumu ile önemli ölçüde ilişkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu çalışmada finansal raporlamanın zamanlaması ve kaldıraç arasındaki pozitif ilişki tespit edilirken, firmanın kârlılığı arasında negatif bir ilişki tespit edilmiştir.

Al Ajmi (2008), Bahreyn menkul kıymetler borsasında işlem gören 231 işletmenin finansal raporlarının zamanlılığını belirleyen işletme özelliklerini araştırmıştır. Araştırma sonucuna göre işletme büyüklüğü, kaldıraç oranı, kârlılık ve denetim firmasının türü gibi işletme özellikleri analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda büyük işletmelerin, kâr rapor eden işletmelerin ve dört büyük denetim firması tarafından denetlenen işletmelerin finansal raporların zamanlılığı arasında olumlu bir ilişki bulunmuştur. Kaldıraç oranı yüksek olan işletmelerle finansal raporlamanın zamanlılığı arasında olumsuz bir ilişki bulunmuştur.

Alkhatib ve Marji (2010), Ürdün borsasında işlem gören 137 işletmenin denetim raporlarının zamanında sunumunu etkileyen faktörlerin incelenmesi üzerinde çalışma yapmıştır. Yapılan çalışmada hizmet sektöründe faaliyet gösteren şirketlerde kâr oranının, denetim şirketinin türü ve firma büyüklüğünün denetim raporlarının zamanlamasıyla bir ilgisi olmayan şirket faktörleri olduğu sonucuna varmıştır. Ayrıca çalışmada finansal kaldıraç oranının zamanında sunum üzerinde önemli bir etkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Bunlara ek olarak, sonuçlar sanayi sektöründe faaliyet gösteren şirketlerde, kârlılık oranının, denetim firmalarının türlerinin, firma büyüklüğünün ve finansal kaldıraç oranının denetim raporlarının zamanlamasını etkilemeyeceğini göstermiştir.

Clatworthy ve Peel (2010), İngiltere’de büyük özel işletmeler üzerinde yapmış oldukları çalışmada kurumsal yönetimin bazı özelliklerinin finansal raporların zamanında sunumuna etkisini araştırmışlardır. Araştırmada yönetim kurulunda tecrübeli kalifiye bir muhasebecinin varlığının, yönetim kurulunda kadın üye sayısının, yönetim kurulunun toplam üye sayısı ve bir denetçinin varlığının işletmelerin finansal raporlamanın zamanında sunumuna olumlu bir etkisi olduğunu tespit etmişlerdir. Genel bir ifadeyle kurumsal yönetimin işletmelerin finansal tablolarının sunum süresini kısalttığını belirtmişlerdir.

Khasharmeh ve Aljifri (2010) tarafından yapılan çalışmada, Birleşik Arap Emirlikleri ve Bahreyn’de finansal raporların yayımlanma süresini etkileyen faktörleri incelemişlerdir. Çalışmada 2004 yılı için 83 işletmenin piyasa verileri kullanılmıştır. Çalışmanın hipotezlerini test etmek için kesitsel regresyon analizi kullanılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre Bahreyn’de incelenen dört değişkenin (kârlılık, borç oranı, sektör türü ve temettü ödeme oranı) yıllık finansal raporların zamanlaması üzerinde güçlü bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte, denetim türü, firma büyüklüğü ve fiyat kazanç oranının finansal raporların zamanlaması üzerinde zayıf bir etkisi olduğu bulunmuştur. Birleşik Arap Emirlikleri’nde, borç oranı ve denetim türünün finansal raporların zamanlaması üzerinde güçlü bir etkiye sahip olduğu ve diğer değişkenlerin üzerinde önemli bir etkiye sahip olmadığı sonucuna varmıştır.

Akle (2011)’ de yaptığı çalışmada 1998-2007 yılları arasında Mısır borsasında kote olan şirketler için finansal raporlamanın zamanında sunumu ile kurumsal yönetim arasındaki ilişkiyi ampirik olarak incelemiştir. Kurumsal yönetimin, finansal raporlamanın zamanlaması üzerindeki rolünü araştırmış; aynı zamanda sektör türü, işletme büyüklüğü, kaldıraç oranı, denetim görüşü ve finansal raporlamanın zamanlaması arasındaki ilişkiyi de incelemiştir. Sonuçlar, 2006 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile Mısır’ın muhasebe standartlarını yayımlamasıyla birlikte Mısır borsasına kote olan kurumsal yönetim ilkelerini uygulayan işletmelerin, yılsonu mali raporlarının yayımlanması arasındaki gecikme günlerinin ortalamalarının 1998’de 134 gün iken 2007’de 72 güne düştüğü görülmüştür. Diğer bir ifadeyle bu sonuç, kurumsal yönetim işletmelerinin yılsonu mali raporlarını daha kısa bir sürede yayımladığını göstermiştir.

Al-Ghanem ve Hegazy (2011) yılında yapılan çalışmada, 2006 ve 2007 yıllarında Kuveyt borsasına kote olan 149 ve 177 işletme üzerinde denetim

raporlarının imzalanmasındaki gecikmeleri etkileyen faktörleri analiz etmiştir. Bu faktörler; şirket büyüklüğü, sektör türü, kaldıraç oranı, hisse başına kâr oranı, denetçi türü ve likidite oranı değişkenleridir. Sonuçlar, işletme büyüklüğünün test edilen dönemde raporlama gecikmesi ile olumsuz yönde ilişkili olan tek değişken olduğunu göstermiştir. Sektör türü, kaldıraç oranı, hisse başına kâr oranı, denetçi türü ve likidite oranı değişkenleri Kuveyt'te listelenen şirketler için raporlama gecikmeleri ile önemli bir ilişki göstermemiştir. 2006 yılında likidite oranı, kaldıraç oranı ve denetçi türü değişkenleri, 2007 yılında ise, denetçi türü değişkeninin raporlama gecikmesi ile negatif olarak ilişkili olduğu görülmüştür.

Iyoha (2012) yılında yapılan çalışmada Nijerya borsasında faaliyet gösteren 61 şirketin verilerinden hareketle bazı şirket özellikleri ile finansal raporların yayımlanma süreleri arasındaki ilişkiyi tespit etmeye çalışmıştır. Çalışmada panel veri analizi kullanılarak şirket yaşının finansal raporların zamanında sunumu üzerinde etkisi olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra kârlılık, şirket büyüklüğü gibi şirkete özgü diğer değişkenlerin erken raporlama üzerinde önemli bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca sektör türü açısından bakıldığında bankacılık sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin finansal raporlarını daha erken yayımladıkları görülmüştür.

Yacoob ve Che-Ahmad (2012) yaptıkları çalışmada 2005-2008 yılları arasında Malezya borsasına kote olan işletmelerin FRS 138'in benimsenmesi ile birlikte denetim raporunun zamanında yayımlanması arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Panel veri regresyonu 2,440 firma yılı gözleminden oluşan bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda FRS 138'in benimsenmesi ile denetim gecikmesi arasında anlamlı bir pozitif ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır. Başka bir ifadeyle FRS 138'in kabul edilmesinden sonra denetim gecikmesinde önemli bir artış olduğu görülmüştür.

İbadin ve diğerleri (2013) yılında yaptıkları çalışmada, 2010 yılında Nijerya'da işlem gören 118 işletmenin verilerinden yararlanarak kurumsal yönetim ile finansal raporların yayımlanma süreleri ile arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmalarında doğrusal regresyon analiz yöntemini kullanmışlardır. Yapılan analiz sonucu, işletmenin büyüklüğü, finansal kaldıraç oranı, kârlılık, denetim firması, yönetim kurulunun bağımsızlığı, yönetim kurulu üye sayısı ile finansal raporlamanın süresi arasında anlamlı ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır.

Ebimoboweive ve Yadirichukwu (2013) yılında yaptıkları çalışmada, kurumsal yönetimin finansal tabloların zamanında sunulması üzerindeki etkisini

incelemiştir. Araştırma 2007-2011 yılları arasında Nijerya Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören 35 işletme üzerinde yapılmıştır. Araştırmada çoklu regresyon analizi kullanılmış olup, analiz sonucuna göre yönetim kurulundaki bağımsız üye sayısı, yönetim kurulu üye sayısı ve yönetim kurulundaki üyelerin mesleki bilgi ve tecrübeye sahip olmaları ile finansal raporların zamanında sunulması arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca CEO ikililiği (yönetim kurulu başkanı ile genel müdürün aynı kişiolması) ve yönetim kurulu toplantılarının sayısı ile finansal raporların zamanında sunulması arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Hashim ve diğerleri (2013) yılında yaptıkları çalışmada Malezya borsasında işlem gören 200 işletmenin kurumsal yönetim ile finansal raporların yayımlanma süreleri arasındaki ilişkiyi çoklu regresyon analiz yöntemini kullanarak incelemiştir. Çoklu regresyon analiz sonucuna göre işletmenin kârlılığı ve finansal kaldıraç oranı ile finansal tabloların yayımlanma süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ayrıca, şirket büyüklüğü ile finansal tabloların yayımlanma süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir.

Daoud ve diğerleri (2015), yaptıkları çalışmada kurumsal yönetimin finansal raporların zamanında sunulması üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırma kapsamında 2011 ve 2012 yıllarında Amman Menkul Kıymetler Borsası'nda listelenen 112 şirketin yönetim kurulu bağımsız üye sayısı, sektör türü, denetim komitesinin olması, yönetim kurulu toplantı sayısı ile finansal raporlamanın zamanında sunulması arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna karşın yönetim kurulu bağımsızlığı, CEO ikililiği, yönetim kurulunda mesleki tecrübeye sahip üye sayısı ve sektör türü ile anlamlı ilişki bulunamamıştır.

2.6.2 Türkiye'de Yapılan Çalışmalar

Doğan ve diğerleri (2007), 2005 yılında borsada faaliyet gösteren halka açık işletmeler üzerine yaptıkları çalışmada karlılık, işletme büyüklüğü, finansal risk ve sektör gibi firma özellikleri ile finansal raporların sunum tarihleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma sonucu, işletmenin faaliyette bulunduğu sektörün finansal raporların sunum tarihini etkilemediğini ancak söz konusu diğer işletme özelliklerinin finansal raporların sunum tarihini etkilediğini ortaya koymuştur.

Türel (2010), ise yaptığı çalışmada 2007 yılında İMKB'de işlem gören 319 firmanın finansal raporlarının yayımlama tarihi ile işletme büyüklüğü, denetçi görüşü, denetim firmasının dört büyüklerden olup olmaması, işletmenin kâr veya zarar

açıklaması ve işletmenin dâhil olduğu sektör türü gibi firmaya özgü faktörler arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmanın sonucunda kâr açıklayan, olumlu denetim görüşü alan ve imalat sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin finansal raporlarını kamuya daha erken açıkladıklarını ortaya koymuştur. Bununla beraber dört büyük denetim firmasının denetlediği işletmelerin ise finansal raporlarını daha geç duyurdukları sonucuna ulaşmıştır.

Aktaş ve Karğın (2011), 2005-2008 yılları arasında borsada işlem gören işletmeler üzerinde yaptıkları çalışmada, konsolide finansal tablo yayımlayan ve finansal olmayan sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerin diğer işletmelere kıyasla finansal raporlarını daha geç açıkladıklarını belirtirken, kâr açıklayan şirketlerin finansal raporlarının sunum tarihlerindeki gecikmelerin azaldığını ortaya koymuşlardır.

Dumlu ve Saltoğlu (2011), 2005-2009 yılları arasında İstanbul Menkul Kıymetler Borsası 100 Endeksi'nden 78 işletme üzerinde yaptıkları çalışmada, finans ve üretim sektörlerinde faaliyet gösteren firmaların finansal raporlama sunum tarihlerinin birbirinden istatistiksel olarak farklı olmadığını ortaya koymuşlardır.

Özkan ve diğerleri (2013), yaptıkları çalışmada işletmeye özgü faktörler ile finansal tablolar ve bu tabloların denetim raporlarının sunum tarihleri arasındaki ilişkiyi açıklamışlardır. Bu amaçla 2005-2010 yılları arasında İMKB'de işlem gören işletmelerde, bağımsız denetim firmasının türü işletmenin faaliyet gösterdiği sektör türü ve işletmenin zarar rapor etmesinin konsolide ve konsolide olmayan finansal tabloların sunulduğu tarih üzerine etkisi panel regresyon analizi kullanılarak araştırılmıştır. Yapılan araştırma sonucuna göre finansal olmayan işletmelere ait ve zarar beyan eden finansal raporların diğerlerine göre daha geç sunuldukları ortaya konulmuştur. Ayrıca büyük denetim firmaları tarafından yapılan denetimin konsolide finansal raporların kamuya sunulma süresini kısalttığını görülürken, konsolide olmayan finansal raporların sunum süresini uzattığı görülmüştür.

Ertan ve diğerleri (2013), 2006-2011 yılları arasında BİST'de işlem gören ve konsolide finansal tablo düzenleme yükümlülüğü olan işletmelerin finansal tablolarının denetim süresini etkileyen faktörleri incelemiştir. Yapılan çalışma sonucuna göre, işletme büyüklüğü, kâr, denetçi görüşü ve şirketin yoğun dönemde denetlenmesi denetim süresini kısaltırken, kaldıraç oranının düşük olmasının ise denetim süresini uzattığını istatistiksel olarak ortaya koymuşlardır.

Vuran ve Abdiloğlu (2013), 2009 yılında borsada finansal olmayan sektörlerde

faaliyet gösteren 178 işletme üzerine yaptıkları çalışmada, konsolide finansal tablo yayımlayan işletmelerin finansal raporlama tarihlerinin özsermaye toplam varlık oranından etkilendiği, diğer işletmelerin finansal raporlama tarihlerinin ise gelir, cari oran ve denetçi görüşü faktörlerinden etkilendiğini tespit etmişlerdir.

Erer ve Cömert (2014), 2003-2010 yılları arasında finansal olmayan sektörlerde faaliyet gösteren işletmeler üzerine yaptıkları çalışmada, borçluluk oranı yüksek ve konsolide finansal tablo düzenleyen işletmelerin finansal raporlarını daha geç yayımladığı, dört büyük denetim firması tarafından denetlenen, olumlu denetçi görüşü alan ve denetçisini değiştirmeyen işletmelerin ise finansal raporlarını daha erken yayımladığı sonucuna ulaşmışlardır.

Terzi ve diğerleri (2016), 2009-2014 yılları arasında işlem gören 45 işletmenin kurumsal yönetim uygulamalarının finansal raporlamanın süresi üzerinde etkisini araştırmışlardır. Bu amaçla Borsa İstanbul (BİST) Kurumsal Yönetim Endeksi'nde kayıtlı işletmeler üzerinde araştırma yapılan çalışmada panel veri analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre; yönetim kurulundaki üye sayısının, genel müdür ile yönetim kurulu başkanının aynı kişi olmamasının, sermaye yapısı içindeki yabancı yatırımcı sahipliğinin, işletmenin aktif büyüklüğünün ve zorunlu dipnot açıklama düzeyinin önemli olduğu tespit edilmiştir.

Cengiz (2017), 2011-2015 yılları arasında Borsa İstanbul'da işlem gören, konsolide olmayan finansal tablo yayımlayan 85 işletmenin denetim firmasının büyüklüğü, denetim görüşü, işletme büyüklüğü, işletmenin kârlılığı, işletme yaşı, finansal kaldıraç oranı, denetim komitesinin sıklığı, işletme yönetim kurulu üye sayısı gibi işletme özelliklerinin finansal raporların yayımlanma süresine etkisi araştırılmıştır. Araştırma sonucuna göre finansal raporlamanın yayımlanma süresi ile işletmenin kâr rapor etmesi ve finans sektöründe faaliyet göstermesi, denetim görüşünün türü, denetim firmasının türü ve kaldıraç oranı arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca baş denetçinin değişmesi ve denetim firmasının finansal raporlamanın yayımlanma süresi ile negatif bir ilişki olduğu ancak istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Güleç (2017), 2009-2014 yılları arasında BİST'te işlem gören işletmelerin işletmeye ve denetime özgü faktörlerinin finansal raporların zamanında sunulması üzerindeki etkilerini panel veri analizi kullanarak incelemiştir. Yapılan çalışma sonucunda işletme büyüklüğü, hisse başına kâr payı, denetim firmasının türü ve kârın

finansal raporların sunum süresini kısalttığı görülmüştür. Bununla birlikte finansal tablo türünde finansal raporların sunum tarihi süresinde önemli bir etkisi olduğu ortaya konulurken, kaldıraç oranının önemli bir etkiye sahip olmadığı tespit edilmiştir.

Suadiye (2019), 2016 yılında BİST 'te işlem gören 286 işletmenin kârlılık, işletme büyüklüğü, denetim firması türü, sektör türü ve borsa endeksleri gibi işletmeye özgü faktörlerle finansal raporlamanın süresi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Yapılan çalışma sonucunda işletmenin büyüklüğü, kâr rapor etmesi, denetiminin dört büyük denetim firması tarafından yapılıyor olması ve işletmenin kurumsal yönetim endeksinde yer alıyor olması finansal raporlamanın sunum süresini kısalttığı sonucuna ulaşmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KURUMSAL YONETİM VE FİNANSAL RAPORLARIN ZAMANINDA SUNUMU: BİST KURUMSAL YÖNETİM ENDEKSİNDE YER ALAN İŞLETMELER ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

Çalışmanın bu bölümü, BİST Kurumsal Yönetim Endeksi'nde işlem gören işletmelerin finansal raporlarını kamuoyuna zamanında sunumuyla ilgili yapılan araştırmaya ayrılmıştır. Bu bölümde, araştırmanın amacı ve önemi, araştırmanın hipotezleri, verilerin toplanması ve analizi, analiz sonucunda elde edilen bulgular ve bu bulgular ışığında yapılan değerlendirmeler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

2004 yılında Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Kurumsal Yönetim İlkeleri'ni benimseyerek Türkiye'nin uluslararası sistemin bir parçası olması yolunda önemli bir adım atmıştır. Kurumsal yönetim ilkelerinden birisi olan kamuyu aydınlatma ve şeffaflık ilkesi, pay ve menfaat sahiplerine, şirketin hak ve yararlarını da gözeterek şekilde doğru, eksiksiz, anlaşılabilir, analiz edilebilir, düşük maliyetle, kolay erişilebilir bilgilerin zamanında sunulmasını, dolayısıyla sermaye piyasasının etkinliğini arttırmayı amaçlamaktadır. Bu açıdan finansal raporlama, kamuoyunu aydınlatma ve şeffaflık ilkelerinin uygulanmasını kolaylaştıran önemli bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira işletmelerin faaliyetleri hakkında kamuoyunun aydınlatılabilmesi ancak finansal raporlama ile sağlanabilir. Kamuoyunun ihtiyaç duyduğu finansal bilgilerin açık, anlaşılabilir ve ihtiyaca uygun olması yanında zamanında sunulması esastır. Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) tarafından yayınlanan Finansal Raporlamaya ilişkin Kavramsal Çerçeve de finansal raporların zamanında sunumu, finansal bilginin nitelikli olabilmesi için gerekli olan özellikleri arasında yer almaktadır. Zamanında sunum kavramsal çerçevede, sunulan finansal bilginin karar verenler açısından kararlarını etkileyebileceği zamanda mevcut olması şeklinde ifade edilmektedir.

Bu çalışmanın 2 ana amacı vardır. Birinci amacı, kurumsal yönetim uygulamalarının finansal tablolarının zamanında sunumuna ilişkin bir fark yaratıp yaratmadığını ortaya koymaktır. Bunun için öncelikle, BİST Kurumsal Yönetim Endeksi (KYE)'nde işlem gören işletmelerin anılan endekse girmeden önceki ve girdikten sonraki dönemlerde finansal raporlarının kamuoyuna sunum tarihleri sıklık

analizi yapılarak incelenmiştir. Bu çalışmanın ikinci amacı da BİST KYE' de yer alan 45 işletmenin finansal tablolarının yayımlanma süresi ile işletmelerin büyüklüğü, aktif kârlılık oranı, öz sermaye kârlılık oranı, finansal kaldıraç oranı ve denetim firması gibi işletmeye özgü faktörler arasında bir ilişki olup olmadığını araştırmaktır. Bunun için önce anılan faktörler ile finansal raporların zamanında sunumu ile ilişkileri ortaya koymak açısından hipotezler oluşturulmuş ve daha sonra söz konusu hipotezler regresyon ve korelasyon analizi ile sınanmıştır.

3.2 Araştırmanın Hipotezleri

Aşağıda finansal raporlamanın zamanında sunumunu etkilediği düşünülen işletmeye özgü bazı faktörler ve bunlara ilişkin oluşturulan araştırma hipotezleri yer almaktadır.

-İşletme büyüklüğü

İşletme büyüklüğü, işletmenin sahip olduğu toplam varlıklar veya bir girişimci tarafından bir araya getirilen üretim araçlarının bütünü şeklinde tanımlanabilir (Kılıçkaplan ve Baştürk, 2007: 3).

Büyük işletmeler, küçük işletmelerle kıyaslandığında kamuoyunun dikkatini daha fazla çeken özelliklere sahiptir. Bu açıdan büyük işletmelerin finansal raporlarını kamuoyuna daha hızlı bir şekilde yayımlama motivasyonlarının yüksek olduğu söylenebilir. Zira büyük işletmeler, çok sayıda yatırımcı ve yatırım analistleri tarafından takip edilirler. Dahası büyük işletmeler küçük işletmelere oranla daha büyük sermayeye, gelişmiş muhasebe bilgi sistemine ve daha fazla muhasebe personeline sahiptirler. Bundan dolayı da kamuoyunda büyük işletmelerin küçük işletmelere nazaran finansal raporlarını daha kısa sürede kamuoyuna ilan edeceği beklentisi vardır (İsmail ve Chandler, 2004: 8).

Öte yandan, literatürde büyük işletmelerin finansal raporlarını kamuoyuna paylaşma zamanlarını uzattığına ilişkin argümanlar da vardır. Buna göre, işletmeler büyüdükçe muhasebe ile ilgili yapılacak işleri artmakta ve muhasebe süreçleri uzamaktadır. Bu durum büyük işletmelerin finansal raporlarını küçük işletmelere nazaran daha uzun sürede hazırlamalarına ve sunmalarına yol açtığı ileri sürülmektedir (Ashton, Willingham ve Eliot, 1987; Yaacob ve Che-Ahmad, 2012).

İşletme büyüklüğü ile finansal raporların yayımlanma süresi arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalarda, büyük işletmelerin finansal raporlarını daha küçük işletmelere göre daha erken yayınladıkları bulgusuna rastlanmıştır (Carslaw ve Kaplan

(1991), Leventis ve Weetman (2004), Al-Ajmi (2008), Ibadin vd. (2013), Hashim vd. (2013), Türel (2010), Vuran ve Adiloglu (2013) ve Suadiye (2019). Yapılan çalışmalar ışığında bu araştırmada aşağıdaki hipotez kurulmuştur:

H1: İşletme büyüklüğünün finansal raporlamanın zamanında sunumu üzerinde olumlu (negatif) bir etkisi vardır.

-Finansal kaldıraç oranı

Kaldıraç oranı; varlıkların ne kadarlık kısmının yabancı kaynaklarla finanse edildiğini gösterir. Finansal kaldıraç oranı, kısa vadeli ve uzun vadeli yabancı kaynakların aktif toplamına bölünmesiyle elde edilir (Çabuk ve Lazol, 2010: 212).

Finansal kaldıraç oranı = Yabancı kaynaklar toplamı/Aktif toplamı

Bu oran, işletmenin varlıklarının ne kadarlık kısmını işletme dışı üçüncü kişi ya da kurumlarından finanse ettiğini göstermektedir. Borç ya da yabancı kaynak işletmenin riskini ve katlanacağı maliyeti artıracığından kaldıraç oranının yüksek olması kreditorler tarafından tercih edilen bir durum değildir. Fakat kullanılan yabancı kaynak, işletmenin öz sermaye kârlılığını artırıyorsa bu durum olumlu karşılanır buna da kaldıraç etkisi denilir. Finansal kaldıraç etkisi, işletmenin hisse başına düşen kârının net kârdan daha yüksek olmasını da ifade eder. Hisse başına düşen kârın, net kârın altında seyretmesi durumunda, finansal kaldıraçın ters yönlü etkisinden söz edilebilir (Oral, Polat ve Şit, 2017: 131). Bu durumda işletme ortakları daha düşük sermaye koyarak daha fazla öz kaynak kârlılığı elde ediyorsa borçlanma tercih edilebilir. Öte yandan yabancı kaynaklarla aşırı finanse edilmesi işletmenin risk derecesini de arttıracığı göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle literatürde finansal kaldıraç oranının ortalama 0,50 olması normal kabul edilmektedir.

Bir işletmede kaldıraç oranının yüksek olması işletme yönetiminin borç verenlere ve diğer paydaşlara finansal bilgiyi zamanında sunma eğilimlerini artırdığı düşünülebilir. Zira borç verenler, borç verdikleri işletme hakkında zamanında bilgi sahibi olmak isterler. Ayrıca işletmenin daha sonraki dönemlerde sağlıklı bir borçlanmayı sağlayabilmesi için de kamuoyuna sürekli olarak kanunun öngördüğü süreler dâhilinde finansal bilgilerini sunması beklenir (Önder, 2006).

Carslaw ve Kaplan (1991), Khasharmeh ve Aljifri (2010), Al-Ghanem ve Hegazy (2011) ve Ertan vd. (2013) yaptıkları ampirik araştırmada yüksek kaldıraçla çalışan başka bir deyişle, borçluluk oranı öz kaynaklardan daha yüksek olan işletmelerin, finansal raporlarını diğer işletmelere göre daha erken bir zamanda

kamuoyuna sundukları sonucuna ulaşmışlardır. Ancak Ibadin vd. (2013), çalışmalarında işletmenin daha yüksek finansal kaldıraç oranı ile faaliyet göstermesinin finansal raporlamanın yayımlanma süresini artırdığını tespit etmişlerdir. Bu bağlamda, işletmenin kaldıraç oranı ile finansal raporları yayımlanma süresi arasındaki ilişki ile ilgili aşağıdaki hipotez kurulmuştur:

H2: Finansal kaldıraç oranının finansal raporlamanın zamanında sunumu üzerinde olumlu (negatif) bir etkisi vardır.

-Kârlılık

İşletmelerin kuruluş amacı kâr elde etmektir. Bu nedenle işletmeler için kâr önemli bir performans göstergesidir. Kâr, işletmelerin belirli bir dönem sonunda elde ettiği gelirle gider arasındaki olumlu farktır (Kindik ve Aslan, 2017: 610).

Finansal bilgi kullanıcıları olarak işletmeyi yönetenler, ortaklar ve yatırımcılar işletmenin en önemli amacı olan kârlılık konusunda daima bir bilgi gereksinimi içerisindeyler. Bu bilgi gereksiniminin büyük bir kısmı işletmelerin finansal tabloları ve bu tablolardan elde edilen kârlılık oranlarından karşılanmaktadır (Kiracı, 2009: 162).

Kârlılık oranları, işletmenin satışlarından ne oranda kâr ettiğini, ortakların koymuş olduğu sermayenin ne kadar etkin ve verimli kullandığı işletme yöneticilerinin yönetim ve performansının ne kadar iyi olduğunu ortaya koymaya yarayan oranlardır. Kârlılık oranları 3 başlık altında incelenebilmektedir (Gümüş ve Bolel, 2017: 90):

1. Satışların kârlılığı
2. Varlıkların kârlılığı
3. Öz kaynakların kârlılığı

Satışların Kârlılığı: Satışlara ilişkin kârlılık oranları, net satış büyüklüğünün ilgili kâr büyüklükleriyle oranlanması sonucunda hesaplanmaktadır. Böylelikle kâr büyüklüklerinin yeterli olup olmadığı belirlenebilmektedir (Çabuk vd. 2013: 74).

Örneğin brüt kâr marjı, satışlarla ilgili kârlılığı gösteren oranlardan biridir ve aşağıdaki şekilde hesaplanır;

$$\text{Brüt kâr marjı} = \text{Brüt satış kârı} / \text{Net satışlar}$$

Bu oranla, yıllık cironun ne oranda brüt kâra dönüştüğü anlaşılabilir. Aynı zamanda bu oran işletme faaliyetlerinin etkinliğinin bir ölçüsü olduğu kadar, ürün fiyatlaması içinde bir göstergedir (Aktan ve Bodur, 2006: 60).

Net kâr marjı oranı ise satışlarla ilgili kârlılığı gösteren diğer bir orandır ve

aşağıdaki şekilde hesaplanır;

$$\text{Net kâr marjı} = \text{Net kâr} / \text{Net satışlar}$$

Net kâr marjı oranı, her bir liralık net satış karşılığında elde edilen kârı göstermektedir. Dönem net kârı büyüklüğü vergi sonrası kâr büyüklüğünü ifade ettiğinden işletmenin tüm faaliyetlerinin sonucunun bir göstergesidir. Yüksek bir sonuç, tatminkâr verimlilikle birlikte ele alındığında işletmenin lehine yorumlanır (Çabuk vd., 2013: 74).

Aktif Kârlılık Oranı (AKO): Aktif kârlılık oranı, bir işletmenin sahip olduğu varlıklarını ne derece etkin kullandığını belirlemede kullanılan bir performans ölçütüdür (Akgüç, 1998). Bu oranın büyük olması firmanın varlıklarını iyi bir şekilde yöneterek yüksek katma değer yarattığının işaretidir (Çetenak, 2012: 14). İşletme ve paydaşları açısından oldukça önemli olan AKO aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır;

$$\text{Aktif kârlılık oranı} = \text{Dönem net kârı} / \text{Toplam aktif}$$

Öz sermaye Kârlılık Oranı (ÖKO): Öz sermaye kârlılığı, ortakların şirkete kaynak olarak bırakmış oldukları tüm varlıklarını hangi oranda etkin kullanıldığını gösteren bir orandır (Aydeniz, 2009: 265-266). Önemli bir kârlılık göstergesi olan ÖKO aynı zamanda bir yönetim performansı göstergesidir. ÖKO işletmeden çok işletme ortaklarını ilgilendiren bir veridir. İşletme ortaklarının yatırımları sonucunda ne kadar kâr elde ettiklerini gösterir. ÖKO kârlılık oranı aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır;

$$\text{Öz sermaye kârlılık oranı} = \text{Dönem net kârı} / \text{Öz sermaye}$$

Faaliyet dönemini karlı bir şekilde kapatan işletmeler, bu durumu kamuoyuna hızlı bir şekilde paylaşmak isterler. Literatürde işletme kârlılığı ile finansal raporların yayımlanma süresi arasındaki ilişkileri inceleyen birçok çalışma mevcuttur. Abdullah (2006), Al Ajmi (2008), Iyoha (2012), Hashim vd. (2013), Türkiye’de yapılan çalışmalar Türel (2010), Aktaş ve Kargin (2011), Özkan vd. (2013), Terzi vd.(2016) ve Suadiye (2019) kârlılık ile finansal raporların sunumu arasında negatif yönlü bir ilişki bulmuştur. Başka bir deyişle, kârlı olan işletmelerin finansal raporlarını zarar eden işletmelere nazaran daha hızlı bir şekilde yayımladıkları ortaya çıkmıştır. Yapılan ampirik çalışmalar paralelinde aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur. Bu çalışmada finansal raporlamanın yayımlanma süresini etkileyen kârlılık oranı olarak aktiflerin kârlılığı oranı (AKO) ve öz sermaye kârlılığı oranı (ÖKO) seçilmiştir.

H3: Aktif kârlılık oranının finansal raporlamanın zamanında sunumu üzerinde olumlu (negatif) bir etkisi vardır.

H4: Öz sermaye kârlılık oranının finansal raporlamanın zamanında sunumu üzerinde olumlu (negatif) bir etkisi vardır.

-Denetim firmasının türü

Denetim, kurum ve kuruluşların ekonomik faaliyetlerine ilişkin açıklanan bilgilerin önceden belirlenmiş ölçütlere uygunluğunu belirtmek ve raporlamak amacıyla bu ekonomik faaliyetlere ilişkin bilgilerle ilgili kanıtların tarafsızca toplanması değerlendirilmesi ve sonucunun ilgili taraflara raporlanmasıdır (Yılancı, 2013: 1).

Bağımsız denetim ise, işletmenin yönetimi tarafından yatırımcılara ve diğer dış çıkar gruplarına sunulmak üzere hazırlanan finansal tabloların ilgili standartlara ve kanunlara uygunluğu hakkında bir görüşe ulaşabilmek amacıyla objektif olarak elde edilen kanıtları değerlendirip bir görüş oluşturma süreci olarak tanımlanabilir (Türel vd. 2017: 93).

Denetim süreci bir ekip ile gerçekleştirilir. Bağımsız denetim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ancak bağımsız denetim firmaları ile mümkündür. Bağımsız denetim firmaları, bağımsız denetim faaliyetini yerine getirmek üzere, mesleki açıdan bağımsız denetim yapmaya yetkili kişiler tarafından kurulan ve düzenleyici kurumlar tarafından bağımsız denetim mesleğini yapmakla yetkilendirilen kuruluşlardır. Bu firmalar, bünyesinde çalıştırdığı bağımsız denetçiler aracılığıyla denetim sürecini tamamlamaktadır (Kurt, 2015: 28).

Denetçi, görüşünü oluştururken finansal tabloların gerçeğe ve ihtiyaca uygun bir şekilde sunulmuş olduğu, hata veya hileden kaynaklı önemli tutarda yanlışlık olmadığı konusunda makul düzeyde bir güvence vermektedir. Bağımsız denetimlerin büyük bir bölümü denetim firmaları tarafından bu firmalardaki sorumlu denetim ortaklarının gözetiminde gerçekleştirilmektedir. Sorumlu denetim ortakları bağımsız denetim raporunu imzalamadan önce denetimin doğru ve kaliteli bir şekilde yapıldığından emin olmalıdır (Türel vd. 2017: 93). Denetim firmaları literatürde, uluslararası dört büyük denetim firması (Pricewaterhouse Coopers, Deloitte, Ernst & Young ve KPMG) ve diğer denetim firmaları olmak üzere iki grupta toplandığı görülmektedir. Dört büyük denetim firması, gerek kurumsallıkları gerekse büyük ölçekli işletmeler olmaları nedeniyle denetim çalışmalarında daha esnek ve etkin olabilmektedirler. Özellikle çalışan sayılarının fazla olması denetim çalışmalarının daha kısa zamanda tamamlanmasında büyük etkiye sahiptir (Carslaw ve Kaplan, 1991: 24).

Diğer denetim firmalarına kıyasla dört büyük denetim firmasında gecikmeler ve denetim planından sapmalar oldukça azdır (Leventis vd., 2005). Owusu-Ansah ve Leventis (2006), Al-Ajmi (2008), Al Ghanem ve Hegazy (2011), Hashim vd. (2013) tarafından yapılan çalışmada, uluslararası dört büyük denetim firması tarafından denetlenen işletmelerin finansal raporlarını daha erken sunduklarını bulmuşlardır. Türkiye’de yapılan çalışmalarda da Özkan vd. (2013), Erer ve Cömert (2014), Güleç (2017), Suadiye (2019) dört büyük denetim şirketi tarafından denetlenen, olumlu denetim görüşü alan şirketlerin finansal tablolarını daha erken yayımladıkları tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalar ışığında oluşturulan hipotez aşağıdaki gibidir:

H5: Denetim firmasının türünün finansal raporlamanın zamanında sunumu üzerinde olumlu (negatif) bir etkisi vardır.

-Kurumsal yönetim endeksi (KYE)

Kurumsal yönetim, bir şirketin hak sahipleri ve kamuoyunun menfaatlerine zarar vermeyecek şekilde, mali kaynakları ve insan kaynaklarını kendine çekmesini, verimli çalışmasını ve bu sayede hissedarları için uzun dönemde ekonomik kazanç ortaya çıkararak istikrar sağlamasını mümkün kılan kanun, yönetmelik ve gönüllü özel sektör uygulamalarının bileşimidir (TKYD ve Deloitte, 2014).

Adillik, şeffaflık, hesap verebilirlik ve sorumluluktan oluşan kurumsal yönetim ilkeleri çerçevesinde yönetilen işletmeler, dış paydaşları ile ilişkilerini finansal tablolar aracılığıyla sürdürmektedirler. Bu tabloların gerçeğe uygun bir şekilde hazırlanması ve sunulması işletme yönetimlerinin sorumluluğundadır. Özellikle “hesap verebilirlik” ilkesinin işleyebilmesi için faaliyet dönemlerinde gerçekleşen işletme faaliyetleri hakkında kamuoyunun aydınlatılması işlevi finansal tabloların ile sağlanmaktadır (Memiş, 2016: 41).

BİST kurumsal yönetim uygulamalarının gelişmesine katkıda bulunmak, şirketleri kurumsal yönetim uygulamaları ve diğer şirketlere referans olmaları konusunda teşvik etmek amacıyla 31 Ağustos 2007 tarihinde BİST Kurumsal Yönetim Endeksi (KYE)’ni oluşturmuştur.

Endeksler, yatırımcılara hisse senetlerinin, sektörlerin ve piyasanın bir bütün olarak net ve bağımsız bir şekilde kıyaslanmasını sağlayarak yardımcı olur. Bu açıdan BİST KYE, kurumsal yönetim ilkelerini başarıyla uygulayan şirketlerin yatırımcılar tarafından tanınmasını ve takdir edilmesini kolaylaştıracak bir mekanizma olarak kabul edilebilir (Sakarya, 2011: 149). Yatırımcı çekmek ve belirli bir endekste olmanın

faidalarını korumak isteyen işletmeler finansal tablolarını zamanında raporlamaları gerekmektedir.

Kurumsal yönetim ile finansal raporların yayımlanma süresi arasındaki ilişkileri inceleyen birçok çalışma, kurumsal yönetim uygulamalarının finansal raporların daha erken yayımlanmasına katkıda bulunduğunu ortaya çıkarmıştır (Clatworthy ve Peel (2010), Akle (2011), ve Ebimobowei ve Yadirichukwu (2013), Daoud vd. (2015), Suadiye (2019). Yapılan ampirik çalışmalar paralelinde kurumsal yönetim endeksi ile ilgili oluşturulan hipotez aşağıdaki gibidir:

H6: Kurumsal yönetim endeksinin finansal raporlamanın zamanında sunumu üzerinde olumlu (negatif) bir etkisi vardır.

3.3. Örneklem Seçimi ve Veriler

Araştırma BİST KYE’nde 2017 tarihi itibarıyla listelenen 47 işletmeyi içermektedir. İki işletme 2017 yılında BİST KYE’ne dâhil olduğu için araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Sonuç olarak araştırmada, toplamda 45 işletmenin BİST KYE’ne girmeden önceki ve girdikten sonraki 2005-2017 yılları arasındaki verileri kullanılmıştır.

Tablo 7.
BİST KYE’nde Yer Alan İşletmelerin Endekse Giriş Yılları

Yıllar	İşletmeler	Toplam İşletme Sayısı
2007	Vestel Elektronik, Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş., Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş., Hüriyet, Tüpraş Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	5
2008	Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş., Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayi A.Ş., Yapı Kredi Bankası A.Ş.	3
2009	Şekerbank, Coca Cola İçecek A.Ş., Arçelik A.Ş., TAV Havalimanları Holding A.Ş., TSKB, Doğan Holding, Logo Yazılım Sanayi Ve Ticaret A.Ş., Türk Telekom A.Ş., Türk Prysmian Kablo ve Sistemleri	9
2010	Turcaş Petrol A.Ş., Park Elektrik A.Ş., Aygaz A.Ş., Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş., AG Anadolu Grubu İhlas Holding, İhlas Ev Aletleri İmalat Sanayi ve Ticaret A.Ş.	7
2011	Doğuş Otomotiv, Pınar Süt Mamulleri Sanayi A.Ş., Türkiye Halk Bankası A.Ş., Global Yatırım Holding A.Ş.,	4
2012	Garanti Factoring Hizmetleri A.Ş., Enka İnşaat Ve Sanayi A.Ş., Pınar Entegre Et Ve Un Sanayi A.Ş., Aselsan Elektronik A.Ş.	4
2013	Garanti Yatırım Ortaklığı A.Ş., Creditwest Faktoring A.Ş., Pınar Su Sanayi ve Ticaret A.Ş., Pegasus Hava Taşımacılığı	4
2014	Aksa Akrilik Kimya Sanayi A.Ş., Akış Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş., Türkiye Garanti Bankası A.Ş., Türkiye Şişe Cam Fabrikaları A.Ş.	4
2015	Doğuş Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş., Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları A.Ş., Anadolu Sigorta, Migros	4
2016	Akmerkez	1
2017	Halk Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı, Tat Gıda	2

Kaynak: KAP, www.kap.org.tr (13.10.2019)

Araştırma kapsamına alınan 45 işletmenin BİST KYE'ne giriş tarihleri yukarıdaki tabloda gösterilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan işletmelerin 2008-2017 yıllarına ait verileri Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP, <http://www.kap.gov.tr>); 2005-2008 yıllarına ait veriler ise Borsa İstanbul'un ([/www.borsaistanbul.com/veriler/veriler/alt/mali-tablolar-arşiv](http://www.borsaistanbul.com/veriler/veriler/alt/mali-tablolar-arşiv)) web sitesinden elde edilmiştir. İlgili işletmelerin verilerine BIST ve Kamu Aydınlatma Platformunun web sayfalarından ulaşılamadığı durumlarda da işletmelerin kendi web sitelerinden, yıllık faaliyet raporları incelenerek ulaşılmıştır.

Tablo 8' de araştırma kapsamında yer alan 45 işletmenin faaliyet gösterdiği sektör türü, denetim firmasının türü ve finansal tablolarının hazırlanma yöntemleri yer almaktadır.

Tablo 8.

Analiz Kapsamında İncelenen İşletmelerin Sektör Türü, Denetim Firmaları ve Mali Tabloların Hazırlanması Açısından Sayıları ve Örneklem İçindeki Oranı

Sektör	İşletme sayısı	Yüzde%
İmalat	19	40,00
Hizmet	5	11,11
Finans	19	44,44
Teknoloji	2	4,45
Toplam	45	100,00
Denetim Firması	İşletme Sayısı	Yüzde%
Dört Büyük tarafından denetlenen	39	86,67
Dört Büyük tarafından denetlenmeyen	6	13,33
Toplam	45	100,00
Finansal Tablo Türü	İşletme Sayısı	Yüzde%
Konsolide	35	77,78
Konsolide Olmayan	10	22,22
Toplam	45	100,00

Tablo 8'de görüleceği üzere, araştırma örneğimizdeki işletmelerin %40'ı imalat sektöründe, %11,11'i hizmet sektöründe, %44,44'ü finans sektöründe ve %4,45'i teknoloji sektöründe faaliyet göstermektedir. Denetim firmalarına bakıldığında da dört büyük denetim firması tarafından denetlenen 39 işletme olduğu ve bunun araştırma örneğimizin %86'sına tekabül ettiği görülmektedir. Ayrıca araştırma kapsamına alınan işletmelerin %77,78'i de konsolide finansal tablo hazırlayıp sunmaktadır.

3.4. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın amacına uygun olarak sıklık (frekans), korelasyon ve regresyon analizi olmak üzere 3 analiz yöntemi kullanılmıştır. Öncelikle kurumsal yönetim uygulamalarının finansal tablolarının zamanında sunumuna ilişkin bir fark yaratıp yaratmadığını ortaya koymak açısından sıklık (frekans) analizi yapılmıştır. Sıklık analizi BİST KYE’de işlem gören işletmelerin KYE girmeden önceki ve sonraki dönemleri ile 2005 – 2017 yıllarını kapsayan dönemlerine finansal tablo hazırlama yöntemleri (konsolide ve konsolide olmayan, bireysel) dikkate alınarak ayrı ayrı uygulanmıştır.

Daha sonra geliştirilen hipotezlerin sınanması amacıyla çoklu doğrusal regresyon denklemi kurulmuş ve söz konusu regresyon denklemi en küçük kareler yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Ayrıca regresyon denkleminde yer alan değişkenlerin kendi aralarındaki ilişkilerin incelenmesi için de korelasyon analizi yapılmıştır.

3.4.1. Regresyon Modeli ve Değişkenler

Hipotezlerin sınanması açısından toplanan finansal veriler, panel veri olarak adlandırılmaktadır. Panel veri, N sayıda birimin T sayıda gözleminden oluşmaktadır. Başka bir ifade ile panel veri yatay kesit verisi ile zaman serisi verisinin birleştirilmesiyle oluşur. Panel verilerin kullanımı bazı ekonomik analizlerde tek bir boyutun yetersiz olması nedeniyle ortaya çıkmıştır. Yatay kesit verisi ile birçok birimin belirli bir zamana ait bilgisi veri olarak elde edilirken, zaman serisi verisi ile sadece bir birimin farklı zamanlara ait bilgisini veri olarak elde edilmektedir. Hem farklı birimlere göre hem de farklı zaman dönemlerine göre bilgilerin elde edilmesi gerekiyorsa panel veri kullanılması uygun olmaktadır (Tatoğlu, 2016: 2-3).

Panel veri setleri dengeli panel ve dengesiz panel olmak üzere iki gruba ayrılır. Dengeli panel, veri setinin her bir yatay kesit için eşit uzunlukta zaman serisi içermesi durumunda oluşmaktadır. Dengesiz panel ise, zaman serisi uzunluklarının yatay kesitten yatay kesite değişmesi durumunda oluşmaktadır (Tatoğlu, 2016: 284).

Zaman boyutuyla birlikte yatay kesit verilerinin birlikte kullanımıyla oluşan panel verinin ekonomik değişkenler arasındaki ilişkilerin tahmin edilmesi için kullanılmasına literatürde “panel veri analizi” de denilmektedir (Tatoğlu, 2012: 4).

Panel veri analizi kapsamında araştırmada kullanılan doğrusal regresyon modeli genel olarak şu şekilde oluşturulmaktadır:

$$Y_{it} = \alpha_{it} + \beta_{it}X_{kit} + U_{it} \quad i = 1, \dots, N; t = 1, \dots, T$$

Bu modelde Y: bağımlı değişken, X_k: bağımsız değişkenler, α sabit parametre, β eğim parametreleri ve u hata terimini ifade etmektedir. i alt indisi birey, firma, şehir, ülke gibi birimleri ifade ederken; t alt indisi gün, ay, yıl gibi zamanı ifade etmektedir. Modeldeki değişkenler panel veri setine sahip olduklarından, parametrelerin ve hata terimi hem i hem de t alt indisini taşımaktadır. Panel veri modelinde sabit ve eğim parametreleri hem birimlere hem de zamana göre değer almaktadır (Yavuz A., 2016:136).

Bu araştırmada panel verilerin analizi için oluşturulan çoklu doğrusal regresyon modeli ve kullanılan değişkenler Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9.
Çalışmada Kullanılan Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişkenler
Finansal Raporların Yayınlanma Süresi	Firma Büyüklüğü
	Kaldıraç Oranı
	Aktif Kârlılık Oranı
	Öz sermaye Kârlılık Oranı
	Denetim Firması Türü
	Kurumsal Yönetim Endeksi

Tablo 9'da görüleceği üzere araştırmada, işletmelere özgü finansal performans göstergeleri ile diğer özellikler bağımsız değişken, işletmelerin finansal raporlarını yayımlama süresi bağımlı değişken olarak belirlenmiştir. Buna göre, işletmeye özgü finansal ve finansal olmayan özelliklerin işletmelerin finansal raporlarını yayımlama süresi üzerinde etkili olup olmadığını ölçen çoklu regresyon modelleri aşağıda gösterilmiştir.

Model 1:

$$YAS_{it} = \alpha_0 + \beta_1 VARL_{it} + \beta_2 KALD_{it} + \beta_3 AKO_{it} + \beta_4 ÖKO_{it} + \beta_5 4BÜY_{it} + \varepsilon_{it}$$

Model 2:

$$YAS_{it} = \alpha_0 + \beta_1 VARL_{it} + \beta_2 KALD_{it} + \beta_3 AKO_{it} + \beta_4 ÖKO_{it} + \beta_5 4BÜY_{it} + \beta_6 KYE_{it} + \varepsilon_{it}$$

Her iki regresyon modelinde kullanılan değişkenlerin tanımları aşağıdaki gibidir.

YAS_{it}: i'nci işletmenin mali yılsonu ile t zamandaki finansal raporlarını yayımladığı tarih arasındaki gün sayısı.

VARL_{it}: i'nci işletmenin t zamandaki toplam varlıkların doğal logaritması

KALD_{it}: i'nci işletmenin t zamandaki kaldıraç oranı

AKO_{it}: i'nci işletmenin t zamandaki dönem net kârının toplam aktiflere oranı.

ÖKO_{it} : i'nci işletmenin t zamandaki dönem net kârının öz sermaye oranı

4 BÜY_{it} : i'nci işletmenin t zamandaki Dört büyük denetim firması (PwC, Deloitte, Ernst & Young ve KPMG) tarafından denetlendiğinde 1, değilse 0 değerini alan kukla değişken.

KYE_{it} : i'nci işletmenin t zamandaki kurumsal yönetim endeksinde ise 1, aksi takdirde 0 değerini alan kukla değişken.

α : regresyonun sabit terimi; β regresyonun eğim katsayısı; ε ise regresyonun hata terimidir.

Regresyon modelinde bağımlı değişken olarak belirlenen “YAS” İşletmenin hesap döneminin bitişi (31 Aralık) ile finansal tabloların yayımlanma tarihi arasında geçen süredir. Ancak ülkemizde finansal raporların yayımlanma zamanı ile ilgili yükümlülükler, finansal tabloların hazırlanma türüne göre farklılık göstermektedir. Regresyon analizinin yanlış sonuçlar vermemesi için Türel (2010) ve Suadiye (2019) YAS için gün yerine bir oran kullanmıştır. Bu oran, mali yıl bitiminden finansal tabloların yayımlandığı tarihe kadar geçen gün sayısının yasal olarak yayımlanması zorunlu olan gün sayısını bölünerek hesaplanmıştır. Örneğin, bir işletme mali yıl bitim tarihinden 50 gün sonra konsolide finansal tablolarını ilan ederse, işletme için raporlama zamanı oranı, başka bir deyişle finansal raporların yasal süresinden önce yayımlama oranı $71,4 \left(\frac{50}{70} \right) * 100$ olacaktır. Eğer bir işletme mali durumunun sona ermesinden 55 gün sonra konsolide olmayan finansal tablolarını ilan ederse, işletme için yasal süresinden önce yayımlama oranı $91,6 \left(\frac{55}{60} \right) * 100$ olacaktır. Bu çalışmada da YAS (finansal raporları yayımlama süresi) değişkenine ait veri, bu oran yaklaşımından hareketle hesaplanmıştır.

Böylece 45 işletmenin kendine özgü göstergelerin (bağımsız değişkenlerin) finansal raporları yayımlama süresi (bağımlı değişken) üzerinde etkisi olup olmadığı, BİST KYE'ne girmeden önceki dönem, BİST KYE'ne girdikten sonraki dönem ve 2005-2017 yılları arasındaki toplam dönem açısından ayrı ayrı analiz edilmiştir. Ayrıca değişkenler arasındaki ilişkileri ölçmek açısından korelasyon analizi de yapılmıştır. Korelasyon analizinde Pearson korelasyon yöntemi kullanılmıştır. Gerek değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistiklerin hesaplanmasında, gerekse regresyon ve korelasyon analizinin yapılmasında Eviews 9 istatistik paket programından yararlanılmıştır.

3.5. Araştırmanın Bulguları

Araştırma kapsamına alınan 45 işletmenin BİST KYE'ne girmeden önce ve BİST KYE'ne girdikten sonraki dönemler ile 2005-2017 yıllarını kapsayan dönem için yapılan sıklık analizi, regresyon modelindeki değişkenlerin tanımlayıcı istatistikleri, korelasyon ve regresyon analizi sonuçları karşılaştırmalı olarak bu kısımda verilmiştir.

3.5.1. Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler hakkında kolay bilgi edinmeyi sağlayan, verileri özetleyen tanımlayıcı istatistikler, örneklem ile ilgili olarak değişkenin merkezi eğilimi, yayılımı ve dağılımı gibi belirli özelliklerini yansıtan tipik değerlerdir. Araştırmamızda tanımlayıcı istatistikleri, sıklık (frekans) dağılımları ve değişkenlere ait diğer tanımlayıcı istatistikler olarak iki ayrı boyutta açıklanmıştır.

3.5.1.1. Sıklık (Frekans) Dağılımı:

Frekans kısaca görülme sıklığı olarak tanımlanabilmektedir. Bir gözlem değerinin ya da ölçme sonucunun tüm gözlem birimleri içerisinde görülme sıklığı bu değer frekansı olarak belirlenir. Araştırma kapsamına alınan 45 işletmenin finansal tablo hazırlama türüne göre finansal raporlarını mali yıl bitiminden kaç gün sonra yayımladıklarına ilişkin sıklık (frekans) dağılımı, aşağıdaki tablolarda verilmiştir. Sıklık dağılımları yasal yayımlama süresi göz önünde bulundurularak konsolide finansal tablolar ve konsolide olmayan finansal tablolar olmak üzere iki ayrı kategoride hesaplanmıştır. Ülkemizde yasal yayımlama süresi 2013 yılı öncesinde konsolide finansal tablolar için 98 gün iken 2013 yılı sonrası için bu süre 70 güne indirilmiştir. Aynı şekilde konsolide olmayan finansal tabloların azami yayımlama süresi için 2013 yılı öncesinde 70 gün iken, 2013 yılı sonrasında 60 günle sınırlandırılmıştır.

Aşağıdaki tablolarda araştırma kapsamındaki 45 BİST işletmesinin Kurumsal Yönetim Endeksine girmeden önceki ve girdikten sonraki finansal tablolarını yayımlama sıklıkları gösterilmiştir. Ayrıca, ülkemizde 2013 yılında yasal yayımlanma sürelerine ilişkin yapılan değişiklik kapsamında işletmelerin 2012 yılı ve öncesi ile 2013 yılı ve sonrasındaki finansal tablolarını yayımlama sürelerine ilişkin frekans dağılımları da aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Buna göre, BİST KYE'ne girmeden önce konsolide finansal tabloların yayımlanma sıklıkları Tablo 10'da, konsolide olmayan finansal tabloların yayımlanma sıklıkları da Tablo 11'de verilmiştir. BİST KYE'ne girdikten sonraki konsolide

finansal tabloların yayımlanma sıklıkları ise Tablo 12’de, konsolide olmayan finansal tabloların yayımlanma sıklıkları Tablo 13’te gösterilmiştir. 2012 yılı ve öncesi ile 2013 yılı ve sonrasındaki finansal tablolarını yayımlama sürelerine ilişkin frekans dağılımları sırasıyla Tablo 14 ve Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 10.

Kurumsal Yönetim Endeksine Girmeden Önceki Konsolide Finansal Tabloların Yayımlanma Süresi İtibariyle Sıklık (Frekans) Dağılımları

2012 Yılı ve Öncesi				2013 Yılı ve Sonrası			
Yayımlanma Süresi (Gün)	Sıklık (Frekans)	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %	Yayımlanma Süresi (Gün)	Sıklık (Frekans)	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %
1-30	0	0,00	0,00	1-30	1	14,29	14,29
31-40	0	0,00	0,00	31-40	1	14,29	28,58
41-50	1	10,00	10,00	41-50	1	14,29	42,87
51-60	2	20,00	30,00	51-60	3	42,85	85,72
61-70	1	10,00	40,00	61-70	1	14,29	100,00
71-80	3	30,00	70,00	71-80	0	0,00	100,00
81-90	1	10,00	80,00	81-90	0	0,00	100,00
91-100	1	10,00	90,00	91-100	0	0,00	100,00
101-110	1	10,00	100,00	101-110	0	0,00	100,00
120 ve üstü	0	0,00	100,00	120 ve üstü	0	0,00	100,00

Tablo 10’da görüldüğü gibi, konsolide finansal tablo düzenlemek zorunda olan işletmeler, BİST KYE’ne girmeden önceki yıllarda 2012 ve öncesinde yaklaşık %80’i yıl sonu finansal tablolarını yasal yayımlanma tarihinden önce kamuoyuna sunmuştur. İşletmelerin yaklaşık % 20’si finansal raporlarını yasal yayımlama tarihini en fazla 20 gün geçecek şekilde geç yayımlamıştır. 2013 yılı ve sonrasında ise işletmelerin yaklaşık % 86’sı yılsonu finansal tablolarını yasal yayımlama tarihinden (70 gün) daha önce kamuoyuna açıklamıştır. 2012 yılı ve öncesinde yasal sınırı aşan işletme bulunurken 2013 yılı ve sonrasında işletmelerin finansal tablolarını yasal sınırı aşmadan yayımladıkları görülmektedir.

Tablo 11’de, bireysel finansal tablo yayımlayan işletmelerin BİST KYE’ne girmeden önceki sıklık dağılımları gösterilmektedir. Buna göre, 2012 yılı ve öncesinde işletmelerin yaklaşık % 26’sı yılsonu finansal tablolarını yasal yayımlama tarihinden (10 hafta) daha önce kamuoyuna açıklamıştır. İşletmelerin % 74’ünün yasal sınırı aşarak finansal raporlarını yayımladığı görülmektedir. 2013 yılı ve sonrasında ise işletmelerin % 100’ü yılsonu finansal tablolarını yasal yayımlama tarihinde (60 gün) yayımlamıştır. 2013 yılı ve sonrasında yasal süreyi aşan işletme bulunmamaktadır

Tablo 11.

Kurumsal Yönetim Endeksine Girmeden Önce Konsolide Olmayan Finansal Tabloların Yayınlanma Süresi İtibariyle Sıklık (Frekans) Dağılımları

2012 Yılı ve Öncesi				2013 Yılı ve Sonrası			
Yayımlanma Süresi (Gün)	Sıklık (Frekans)	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %	Yayımlanma Süresi (Gün)	Sıklık (Frekans)	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %
1-30	0	0,00	0,00	1-30	0	0,00	0,00
31-40	1	3,03	3,03	31-40	0	0,00	0,00
41-50	0	0,00	3,03	41-50	0	100,00	0,00
51-60	4	9,30	12,33	51-60	2	100,00	100,00
61-70	6	13,9	26,33	61-70	0	100,00	100,00
71-80	2	4,06	30,29	71-80	0	100,00	100,00
81-90	9	20,09	51,19	81-90	0	100,00	100,00
91-100	10	23,25	74,44	91-100	0	100,00	100,00
101-110	1	3,03	77,47	101-110	0	100,00	100,00
120 ve üstü	10	0,00	100,00	120 ve üstü	0	100,00	100,00

İşletmelerin BİST KYE'ne girdikten sonra finansal raporlarının yayınlama sıklıkları Tablo 12 ve Tablo 13'te gösterilmektedir.

Tablo 12.

Kurumsal Yönetim Endeksine Girdikten Sonra Konsolide Finansal Tabloların Yayınlanma Süresi İtibariyle Sıklık Dağılımları

2012 Yılı ve Öncesi				2013 Yılı ve Sonrası			
Yayımlanma Süresi (Gün)	Sıklık (Frekans)	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %	Yayımlanma Süresi (Gün)	Sıklık (Frekans)	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %
1-30	0	0,00	0,00	1-30	1	2,86	2,86
31-40	0	0,00	0,00	31-40	7	20,00	22,86
41-50	5	17,24	17,24	41-50	6	17,14	40,00
51-60	6	20,69	37,93	51-60	6	17,14	57,14
61-70	1	20,69	58,62	61-70	14	40,00	97,14
71-80	6	3,44	62,07	71-80	1	2,86	100,00
81-90	4	0,69	82,76	81-90	0	0,00	100,00
91-100	1	13,79	96,55	91-100	0	0,00	100,00
101-110	1	3,44	0,00	101-110	0	0,00	100,00
120 ve üstü	0	0,00	100,00	120 ve üstü	0	0,00	100,00

Tablo 12'de görüleceği üzere konsolide finansal tablo düzenleyen işletmelerin BİST KYE'ne girdikten sonra 2012 yılı ve öncesinde yaklaşık %83'ü mali yasal yayım tarihinden önce finansal raporlarını yayımladığı görülmektedir. 2013 yılı ve sonrasında, işletmelerin yaklaşık % 97'sinin yasal yayım tarihinden önce finansal raporlarını yayımlamaktadır.

Tablo 13.

Kurumsal Yönetim Endeksine Girdikten Sonra Konsolide Olmayan Finansal Tabloların Yayınlanma Süresi İtibariyle Sıklık Dağılımları

2012 Yılı ve Öncesi				2013 Yılı ve Sonrası			
Yayımlanma Süresi (Gün)	Sıklık (Frekans)	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %	Yayımlanma Süresi (Gün)	Sıklık (Frekans)	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %
1-30	1	20,00	20,00	1-30	1	10,00	10,00
31-40	0	0,00	20,00	31-40	1	10,00	20,00
41-50	1	20,00	40,00	41-50	2	20,00	40,00
51-60	0	0,00	40,00	51-60	2	40,00	60,00
61-70	1	20,00	60,00	61-70	4	40,00	100,00
71-80	2	40,00	100,00	71-80	0	0,00	100,00
81-90	0	0,00	100,00	81-90	0	0,00	100,00
91-100	0	0,00	100,00	91-100	0	0,00	100,00
101-110	0	0,00	100,00	101-110	0	0,00	100,00
120 ve üstü	0	0,00	100,00	120 ve üstü	0	0,00	100,00

Tablo 13'e göre 2012 yılı ve öncesinde konsolide olmayan finansal tablo yayımlayan işletmelerin yaklaşık olarak % 60'ı yasal yayımlanma süresini (10 hafta) geçmeden finansal raporlarını yayımlamıştır. 2013 yılı ve sonrasında ise işletmelerin yaklaşık %60'ının yasal yayımlanma tarihini geçmeden finansal raporlarını yayımlamaktadır.

Sonuç olarak, araştırma kapsamına alınan işletmeler BİST KYE'ne girdikten sonra finansal raporlarını yasal yayımlama süresinden daha önce kamuya sunmaktadırlar.

Tablo 14 ve Tablo 15'te, inceleme konusu yapılan işletmelerin 2005-2017 yılları arasındaki finansal tablolarını yayımlama sıklıkları gösterilmektedir.

Tablo 14.

2005-2017 Yılları Arası Konsolide Olmayan Finansal Tabloların Yayınlanma Süresi İtibariyle Sıklık Dağılımları

2012 Yılı ve Öncesi				2013 Yılı ve Sonrası			
Yayımlanma Süresi (Gün)	Sıklık (Frekans)	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %	Yayımlanma Süresi (Gün)	Sıklık (Frekans)	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %
1-30	1	7,69	7,69	1-30	1	8,33	8,33
31-40	0	0,00	7,69	31-40	1	8,33	16,67
41-50	2	15,38	23,08	41-50	2	16,67	33,33
51-60	2	15,38	38,46	51-60	4	33,33	66,67
61-70	2	15,38	53,85	61-70	4	33,33	100,00
71-80	5	38,46	92,31	71-80	0	0,00	100,00
81-90	0	0,00	92,31	81-90	0	0,00	100,00
91-100	1	7,69	100,00	91-100	0	0,00	100,00
101-110	0	0,00	100,00	101-110	0	0,00	100,00
120 ve üstü	0	0,00	100,00	120 ve üstü	0	0,00	100,00

Tablo 14'te yer alan bulgularda, 2012 yılı ve öncesinde konsolide olmayan finansal tablo yayımlayan işletmelerin yaklaşık olarak % 38'inin mali yıl sonundan sonra yasal yayımlanma süresini (10 hafta) geçmeden önce finansal raporlarını

yayımladığı görülmektedir. 2013 yılı ve sonrasında ise konsolide olmayan finansal tablo yayımlayan işletmelerin % 33'ünün mali yıl sonundan sonra yasal yayın tarihini (60 gün) geçmeden önce finansal tablolarını yayımladığı görülmektedir.

Tablo 15.

2005-2017 Yılları Arası Konsolide Finansal Tabloların Yayımlanma Süresi İtibariyle Sıklık Dağılımları

2012 Yılı ve Öncesi				2013 Yılı ve Sonrası			
Yayımlanma Süresi (Gün)	Sıklık (Frekans)	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %	Yayımlanma Süresi (Gün)	Sıklık (Frekans)	Yüzde %	Kümülatif Yüzde %
1-30	0	0,00	0,00	1-30	2	4,76	4,76
31-40	1	1,69	1,69	31-40	8	19,05	23,81
41-50	5	8,48	10,17	41-50	7	16,67	40,48
51-60	10	16,95	27,12	51-60	8	19,05	59,52
61-70	9	15,25	42,37	61-70	16	38,1	97,62
71-80	3	5,09	47,46	71-80	1	2,38	100,00
81-90	15	25,42	72,88	81-90	0	0,00	100,00
91-100	14	23,73	96,61	91-100	0	0,00	100,00
101-110	2	3,39	100,00	101-110	0	0,00	100,00
120 ve üstü	0	0,00	100,00	120 ve üstü	0	0,00	100,00

Tablo 15'te inceleme konusu işletmelerin 2012 yılı ve öncesinde konsolide finansal tablo yayımlayan işletmelerin yaklaşık % 73'ünün yılsonu finansal tablolarını yasal yayımlanma tarihi (14 hafta) geçmeden önce kamuoyuna sunduğu görülmektedir. Yine 2013 yılı ve sonrasında ise konsolide finansal tablo yayımlayan işletmelerin yaklaşık %60'ı yılsonu finansal tablolarını yasal yayımlanma tarihinden (70 gün) daha önce kamuoyuna açıkladığı görülmektedir.

3.5.1.2. Diğer Tanımlayıcı İstatistikler

BİST KYE' de işlem gören 45 işletmenin KYE'ne girmeden önceki ve sonraki verilerden analiz edilen değişkenlere ait aritmetik ortalama, medyan, maksimum değeri, minimum değeri ve standart sapma değerlerine yer verilmiştir. Ayrıca araştırma kapsamındaki işletmelerin 2005 ve 2017 yıllarına ilişkin diğer tanımlayıcı istatistiklerde aşağıda verilmiştir.

Tablo 16.

Kurumsal Yönetim Öncesi Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler	Ortalama	Medyan	Maksimum	Minimum	Standart sapma	n
YAS	87.49927	86.190476	253.06122	31.63265	27.46499	188
VARL	8.692392	8.753039	-10.20232	6.105520	0.982447	188
KALD	0.506346	0.507591	-0.968052	0.005150	1.762833	188
AKO	0.063221	0.050847	-0.578110	-0.196955	0.085238	188
ÖKO	0.127913	0.132371	-1.762833	-1.786366	0.228415	188
4BÜY	0.867021	1.000000	-1.000000	0.000000	0.340458	188

YAS: Finansal raporların yayımlanma süresi, VARL: Toplam varlıklar,

KALD: Finansal kaldıraç oranı AKO: Aktif kârlılık oranı, ÖKO: Öz sermaye kârlılık oranı,

4BÜY: Dört büyük denetim firmalarınınca denetlenenler 1, diğerleri 0 ile temsil edilmiştir.

Tablo 16’da görüldüğü üzere, 45 işletmenin Kurumsal Yönetim öncesi incelenen işletmelerin YAS oranı yaklaşık %88’dir. YAS oranı daha önce ifade edildiği gibi işletmelerin kendilerine tanınan yasal sürenin kullanım oranıdır. Ülkemizde yasal yayımlama süresi 2012 yılı ve öncesinde konsolide finansal tablolar için 98 gün iken 2013 yılı ve sonrası için bu süre 70 gündür. Aynı şekilde konsolide olmayan finansal tabloların yayımlama süresi için 2012 yılı ve öncesinde yılı öncesinde 70 gün iken, 2013 yılı ve sonrasında 60 gündür. Buna göre KYE öncesi 45 firma kendilerine tanınan azami raporlama süresinin yaklaşık % 88’ini kullanmaktadır. Bu kullanım oranı, KYE girmeden önce firmalar arasında yaklaşık %27 oranında sapma göstermektedir.

Tablo 16’da ayrıca BİST KYE’ne girmeden önceki işletmelerin diğer değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistikler de yer almaktadır. Buna göre, BİST KYE’ne girmeden önceki işletmelerin finansal kaldıraç oranı ortalaması yaklaşık % 0,51, aktif kârlılık oranı ortalaması yaklaşık % 0,06, öz sermaye kârlılık oranı ortalaması ise yaklaşık % 0,13’tür. Analiz kapsamına alınan işletmelerin % 0,86’sı BİST KYE’ne girmeden önce dört büyük denetim firması tarafından denetlendiği görülmektedir.

Tablo 17.
Kurumsal Yönetim Sonrası Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler	Ortalama	Medyan	Maksimum	Minimum	Standart sapma	n
YAS	78.29228	83.0952	118.333	37.75510	25.77695	324
VARL	8.868994	9.064401	11.42649	6.251460	1.075385	324
KALD	0.586466	0.627587	0.969313	0.009051	0.239471	324
AKO	0.045185	0.036269	0.995394	0.353515	0.086470	324
ÖKO	0.108625	0.123559	1.101179	1.558078	0.192964	324
4 BÜY	0.858025	1.000000	1.000000	0.000000	0.349565	324

YAS: Finansal raporların yayımlanma süresi, VARL: Toplam varlıklar,
KALD: Finansal kaldıraç oranı, AKO: Aktif kârlılık oranı, ÖKO: Öz sermaye kârlılık oranı,
4BÜY: Dört büyük denetim firmalarınınca denetlenenler 1, diğerleri 0 ile temsil edilmiştir.

Tablo 17’de BİST KYE’ne girdikten sonraki tanımlayıcı istatistikler gösterilmektedir. Buna göre, araştırma kapsamına alınan 45 işletme BİST KYE sonrası finansal raporlarını yayımlamada kendilerine yasal olarak tanınan azami yayımlama süresinin ortalama % 78,3’ünü kullanmaktadır. Bu ortalama yayımlama süresi oranının yaklaşık %26 oranında saptığı görülmektedir. KYE’ne girdikten sonraki işletmelerin finansal kaldıraç oranı yaklaşık ortalama % 0,59, aktif kârlılık oranı ortalama % 0,04 ve öz sermaye kârlılık oranı ortalama % 0,10 olarak gerçekleşmiştir. Analiz kapsamına alınan işletmelerin yaklaşık %0,85’i dört büyük denetim firması

tarafından denetlenmektedir.

Tanımlayıcı istatistikler, araştırma kapsamına alınan işletmelerin BİST KYE'ne girmeden önce kendilerine tanınan yasal sürenin yaklaşık % 88'ini kullanırken, BİST KYE'ne girdikten sonra bu sürenin yaklaşık olarak %78'e düştüğünü göstermektedir. Bu oranlar, kurumsal yönetim ilkelerini uygulamaları sonucunda işletmelerin finansal raporlarını ortalama yayımlanma sürelerini kısalttığı ve paydaşlarına daha erken bir sürede sunduklarını göstermektedir. Tanımlayıcı istatistikler, ayrıca işletmelerin BİST KYE'ne girdikten sonra borçlanmanın kaldırıcından yaklaşık % 0,08 oranında daha fazla yararlandıklarını göstermektedir. Finansal kaldıraç oranı BİST KYE öncesi yaklaşık % 0,51 iken, KYE sonrası yaklaşık % 0,59'dur. Ancak işletmelerin gerek aktif kârlılık gerekse öz sermaye kârlılık oranının BİST KYE sonrasında yaklaşık % 0,01 ila % 0,02 oranında azaldığı görülmektedir.

Tablo 18.
2005-2017 Yılları Arası Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler	Ortalama	Medyan	Maksimum	Minimum	Standart sapma	n
YAS	81.67297	84.48979	253.0612	31.63265	23.82867	512
VARL	8.804148	8.95089	11.42649	6.105520	1.044731	512
KALD	0.557047	0.570931	0.96313	0.005150	0.253697	512
AKO	0.051808	0.042437	0.995394	-0.353515	0.086375	512
ÖKO	0.115707	0.126636	1.762833	-1.786366	0.206667	512
4 BÜY	0.861328	1.000000	1.000000	0.000000	0.345942	512

YAS: Finansal raporların yayımlanma süresi, VARL: Toplam varlıklar,
KALD: Finansal kaldıraç oranı AKO: Aktif kârlılık oranı, ÖKO: Öz sermaye kârlılık oranı,
4BÜY: 4 büyük denetim firması

Tablo 18'de görüldüğü üzere, 45 işletme 2005-2017 yılları arası finansal raporlarını yayımlamada kendilerine yasal olarak tanınan azami yayımlama süresinin ortalama % 82'sini kullanmaktadır. İşletmelerin 2015-2017 yılları arasındaki finansal kaldıraç oranı yaklaşık % 0,55, aktif kârlılık oranı ortalama %0,05 ve öz sermaye kârlılık oranı ortalama % 0,12'dir Analiz kapsamına alınan işletmelerin yaklaşık % 0,86'sı i dört büyük denetim firması tarafından denetlenmektedir.

3.5.1.3. Korelasyon Analizi

Korelasyon analizi, iki sayısal (sürekli) veya sıralı (ordinal) değişken arasında doğrusal ilişki olup olmadığını, ilişki varsa bunun yönünü ve gücünü araştıran bir tekniktir. Değişkenin özelliğine yani sürekli veya sıralı olmasına göre analizde kullanılacak olan uygun test değişir. Korelasyon katsayısı "r" ile gösterilir ve -1 ile +1

arasında değişen değerler alabilir. Korelasyon katsayısının başındaki “-“ ya da “+” işareti, bağıntının yonunu belirtir. “+” katsayısı her iki değişkenin birlikte arttığı veya azaldığını gosterirken, “-“ katsayı bir değişkenin artarken diğerinin azaldığını gosterir. İlişinin yonu, ilişinin gucunu etkilemez (Kılıç, 2012:191-192).

Korelasyon katsayısı -1 ise tam negatif doğrusal bir ilişki, +1 ise tam pozitif doğrusal bir ilişki vardır. Ancak korelasyon katsayısı 0 ise iki değişken arasında ilişki yoktur (Koklu vd. 2007: 86-90).

Korelasyon katsayısının karesi (R2) ağıklayıcılık katsayısı olarak tanımlanır. Yabancı literatürde de “coefficient of determination” olarak ifade edilir. Ağıklayıcılık katsayısı 1’e ne kadar yakınsa, iki değişken arasındaki doğrusal ilişki o kadar guclüdür. Bulunan katsayı değerinin yorumu ise, incelenen iki değişkendeki birindeki değişimin ne kadarının diğer değişkenle ağıklanabileceğidir (Kılıç, 2012: 191-192).

Araştırmamızda değişkenlerin birbiriyle doğrusal ilişkisinin derecesi veriler normal dağılıma uygunluk gosterdiğinden Pearson Korelasyon analizi aracılığıyla yapılmıştır. Tablo 19’da kurumsal yonem öncesi, tablo 20’de kurumsal yonem sonrası ve tablo 21’de de analize dâhil edilen bütün donem için yapılan Pearson korelasyon analizinin sonuçları verilmiştir.

Tablo 19.
Kurumsal Yonem Öncesi Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	YAS	VARL	KALD	AKO	ÖKO	4BÜY
YAS	1.000000					

VARL	0.060669	1.000000				
	0.4082	----				
KALD	-0.021508	-0.086088	1.000000			
	0.7695	0.2401	----			
AKO	-0.126730	0.097882	-0.455543	1.000000		
	0.0831*	0.1814	0.0000***	----		
ÖKO	-0.108877	0.007907	-0.001240	0.548677	1.000000	
	0.1369	0.9142	0.9865	0.0000***	----	
4BÜY	-0.039504	0.154444	0.116922	-0.072862	-0.010212	1.000000
	0.5904	0.0343	0.1101	0.3204	0.8894	----

Korelasyon katsayısı ***p<0,01, **p<0,05, *p<0,10 düzeyinde anlamlıdır.

YAS: Finansal raporların yayınlanma süresi, VARL: Toplam varlıklar,

KALD: Finansal kaldıraç oranı, AKO: Aktif kârlılık oranı, ÖKO: Öz sermaye kârlılık oranı,

4BÜY: 4 büyük denetim firması

Tablo 19’da görüleceği üzere kurumsal yonem öncesi finansal raporların yayımlanma süresi ile finansal kaldıraç oranı, aktif kârlılık oranı, öz sermaye kârlılık

oranı, dört büyük denetim firması arasında negatif yönlü bir ilişki vardır. Ancak söz konusu ilişki varlıkların getiri oranı hariç istatistiksel açıdan anlamlı değildir. Aktif kârlılık oranının finansal raporların yayımlanma süresi ile ilgili negatif yönlü ilişkisi % 10 anlamlılık düzeyindedir. Finansal raporların yayımlanma süresi ile işletme büyüklüğü arasında ise pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Ancak bu ilişki de istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı görülmektedir.

BİST KYE öncesi Pearson korelasyon analiz sonuçları değerlendirildiğinde, işletmelerin büyüklüğü arttıkça finansal raporların kamuoyuna sunum sürelerinin uzadığı ancak işletmelerin finansal kaldıraç oranı, aktif kârlılık oranı, öz sermaye kârlılık oranı arttıkça finansal raporların kamuoyuna yayımlama sürelerinin kısaldığı görülmektedir. Ayrıca dört büyük denetim firması tarafından denetlenen işletmelerin de finansal raporlarını diğer denetim firmaları tarafından denetlenen işletmelere göre daha hızlı yayımladıkları görülmektedir. Buna karşın bu bulgulardan aktif kârlılık oranı hariç analiz edilen değişkenlerin hiçbirinin finansal raporların sunum sürelerine ilişkin ilişkisi istatistiksel olarak desteklenmemiştir.

Tablo 20.

Kurumsal Yönetim Sonrası Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	YAS	VARLK	KALD	AKO	ÖKO	4BÜY
YAS	1.000000					

VARLK	0.157214	1.000000				
	0.0046***	-----				
KALD	-0.266859	-0.264714	1.000000			
	0.0000***	0.0000	-----			
AKO	-0.116343	0.100891	-0.312311	1.000000		
	0.0363**	0.0697	0.0000	-----		
ÖKO	-0.275163	0.031251	-0.015481	0.745987	1.000000	
	0.0000***	0.5752	0.7813	0.0000***	-----	
4BÜY	-0.186284	0.070907	0.029087	0.174511	0.191269	1.000000
	0.0008***	0.2030	0.6019	0.0016***	0.0005***	-----

Korelasyon katsayısı ***p<0,01, **p<0,05, *p<0,10 düzeyinde anlamlıdır.

YAS: Finansal raporların yayımlanma süresi, VARL: Toplam varlıklar,

KALD: Finansal kaldıraç oranı, AKO: Aktif kârlılık oranı, ÖKO: Öz sermaye kârlılık oranı,

4BÜY: 4 büyük denetim firması

BİST KYE sonrası Pearson korelasyon analiz sonuçlarına göre finansal raporların yayımlanma süresi ile kaldıraç oranı, aktif kârlılık oranı, öz sermaye kârlılık oranı ve dört büyük denetim firması arasında negatif yönlü bir ilişki vardır. Bu ilişki tablo 20'den de görüleceği üzere istatistiksel açıdan oldukça anlamlıdır. Ancak işletmelerin büyüklüğü ile finansal raporların yayımlanma süresi arasındaki ilişkiye

bakıldığında bu ilişkinin pozitif yönlü olduğu görülmektedir. Bu ilişkinin istatistiksel açıdan anlamlılık düzeyi de %1'dir.

Bu bulgulara göre yüksek kaldıraç oranına, yüksek aktif kârlılık ve öz sermaye kârlılık oranına sahip olan işletmeler ile dört büyük denetim firması tarafından denetlenen işletmelerin finansal raporlarını daha kısa sürede kamuoyuna yayımladıkları görülmektedir. . Bununla birlikte işletmelerin büyüklükleri arttıkça finansal raporların yayımlanma sürelerinin uzadığı ortaya çıkmıştır.

BİST KYE öncesi ve sonrası pearson korelasyon analizi karşılaştırıldığında her iki dönemde de finansal raporların yayımlanma süresi ile finansal kaldıraç oranı, aktif kârlılık oranı, öz sermaye kârlılık oranı, dört büyük denetim firması arasında negatif bir ilişki olduğu görülmektedir. Her iki dönemde de finansal raporların yayımlanma süresi ile işletme büyüklüğü arasındaki ilişkinin yönü pozitiftir. Ancak BİST KYE öncesinin aksine BİST KYE sonrası bulgular istatistiksel açıdan %1 ve %5 anlamlılık düzeyinde desteklenmektedir.

Tablo 21.
2005-2017 Yılları Arası Pearson Korelasyon Analizi

Değişkenler	YAS	VARLK	KALD	AKO	ÖKO	4BÜY	KYE
YAS	1.000000 -----						
VARLK	0.073209 0.0980	1.000000 -----					
KALD	-0.192298 0.0000***	-0.264714 0.0000***	1.000000 -----				
AKO	-0.71485 0.1062	0.100891 0.0697	-0.312311 0.0000***	1.000000 -----			
ÖKO	-0.160427 0.0003***	0.031251 0.5752	-0.015481 0.7813	0.745987 0.0000***	1.000000 -----		
4BÜY	-0.104920 0.0176**	0.070907 0.2030	0.029087 0.6019	0.174511 0.0016***	0.191269 0.0005***	1.000000 -----	
KYE	-0.377931 0.0000***	0.081564 0.0652*	0.152381 0.0005***	-0.100747 0.0226**	-0.045030 0.3092	-0.012548 0.7770	1.000000 -----

Korelasyon katsayısı ***p<0,01, **p<0,05, *p<0,10 düzeyinde anlamlıdır.

YAS: Finansal raporların yayınlanma süresi, VARL: Toplam varlıklar,

KALD: Finansal kaldıraç oranı, AKO: Aktif kârlılık oranı, ÖKO: Öz sermaye kârlılık oranı,

4BÜY: 4 büyük denetim firması, KYE: Kurumsal yönetim endeksi

2005-2017 dönemi korelasyon analizi sonuçlarına göre, finansal raporların yayımlanma süresi ile finansal kaldıraç oranı, aktif kârlılık oranı öz sermaye kârlılık oranı, dört büyük denetim firması ve kurumsal yönetim endeksi arasında negatif yönlü bir ilişki vardır. Finansal raporların yayımlanma süresi ile kaldıraç oranı, öz sermaye

kârlılık oranı ve kurumsal yönetimin negatif yönlü ilişkisinin istatistiksel olarak anlamlılık düzeyi %1'dir. 4 büyük denetim firması arasındaki anlamlılık düzeyi ise %5'tir. Finansal raporların yayımlanma süresi ile varlıklar arasında pozitif yönlü bir ilişki olup, aralarındaki ilişki istatistiksel olarak %10 anlamlılık düzeyindedir.

Yukarıda da ifade edilen bulgulara göre 2005-2017 yılları arası dönemde daha yüksek kaldıraç oranı, aktif kârlılık oranı ve öz sermaye kârlılık oranına sahip işletmeler ile dört büyük denetim firması tarafından denetlenen işletmelerin finansal raporlarını daha erken yayımladıkları ancak işletme büyüklüğü arttıkça, finansal raporların yayımlanma süresinin uzadığı görülmektedir.

3.5.1.4. Çoklu Regresyon Analiz Sonuçları

Tablo 22'de BİST KYE'de işlem gören işletmelerin BİST KYE öncesinin değerlendirildiği dönemlere ilişkin analiz bulguları ve regresyon modelinin açıklama düzeyi gösterilmiştir. Tablo 22'de görüldüğü gibi, modelin açıklama gücü BİST KYE öncesi dönemde yaklaşık %7'dir. Bu açıklama düzeyi BİST KYE öncesi dönemde finansal raporların yayımlanma süresi %7 düzeyindeki değişimin toplam varlıklar, kaldıraç oranı, aktif kârlılık oranı, dört büyük denetim firması ve öz sermaye kârlılık oranı tarafından açıklandığını göstermektedir.

Tablo 22.
Kurumsal Yönetim Öncesi Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	Katsayı	Hata	t-İstatistik	p-Değeri
C	47.89590	14.86117	3.222890	0.0015***
VARL	3.484064	1.366806	2.549056	0.0116***
KALD	1.078087	7.741440	0.139262	0.8894
AKO	-19.50603	16.20937	-1.203380	0.2304
ÖKO	-6.258492	5.467921	-1.144583	0.2539
4BÜY	-0.409106	3.572265	-0.114523	0.9089
R²	0.078826	F-İstatistiği		3.114783
Düzeltilmiş R²	0.053519	Anlamlılık Düzeyi		0.010087

***p<0,01, **p<0,05, *p<0,10 düzeyinde anlamlıdır.

VARL: Toplam varlıklar, KALD: Finansal kaldıraç oranı, AKO: Aktif kârlılık oranı, ÖKO: Öz sermaye kârlılık oranı, 4BÜY: 4 büyük denetim firması

Tablo 22'de görüldüğü üzere BİST KYE öncesi dönemde finansal raporların yayımlama süresi üzerinde en fazla 3,48 oranıyla toplam varlıkların oranının olumsuz etkisi olmuştur. Finansal kaldıraç oranının etkisi 1,07 oranında olumsuz yönde olmuştur. Finansal raporların yayımlama süreleri üzerinde en fazla olumlu etki ise -19,5 oranıyla aktiflerin kârlılık oranı olmuştur. Aktiflerin kârlılık oranından sonra öz sermaye kârlılık oranı -6,25 oranında, dört büyük denetim firması -0,40 oranıyla finansal raporların yayımlama süresini olumlu yönde etkileyerek azaltmıştır.

Finansal raporların zamanında sunumu üzerinde işletme varlıklarının ve kaldıraç oranının etkisi olumsuz olmakla beraber kaldıraç oranının bu etkisi istatistiksel açıdan anlamlı değildir. Finansal raporların yayımlanma süresi üzerinde aktif kârlılık oranının, öz kaynak kârlılık oranının ve dört büyük denetim firmasının olumlu etkisi vardır. Ancak bu olumlu etki istatistiksel açıdan anlamlı değildir.

BİST KYE sonrası dönemine ilişkin regresyon analizi sonuçları tablo 23’ te görülmektedir. Tablodan görüldüğü üzere regresyon modelinin açıklama gücü yaklaşık %27’dir. İstatistiksel olarak % 1 anlamlılık düzeyindedir. Bu sonuç finansal raporların yayımlanma sürelerindeki %27 değişimin toplam varlıklar, finansal kaldıraç oranı, aktif kârlılık oranı, öz sermaye kârlılık oranı ve dört büyük denetim firması tarafından açıklandığını göstermektedir.

Tablo 23.
Kurumsal Yönetim Sonrası Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	Katsayı	Std.Hata	t-İstatistik	p- Değeri
C	55.73109	6.353253	8.772056	0.0000
VARLK	2.250541	0.452123	4.977713	0.0000***
KALD	-12.27734	3.294268	-3.726880	0.0002***
AKO	33.91037	8.392469	4.040571	0.0001***
ÖKO	-32.75382	5.688343	-5.758060	0.0000***
4BÜY	-8.452293	0.794650	-10.63649	0.0000***
R²	0.275208	F-İstatistik	24.14934	
Düzeltilmiş R²	0.263812	Anlamlılık Düzeyi	0.000000	

***p<0,01, **p<0,05, *p<0,10 düzeyinde anlamlıdır.

VARLK: Toplam varlıklar, KALD: Finansal kaldıraç oranı, AKO: Aktif kârlılık oranı, ÖKO: Öz sermaye kârlılık oranı, 4BÜY: 4 büyük denetim firması

BİST KYE sonrası finansal raporların yayımlanma süresi üzerinde varlıkların ve aktif kârlılık oranının olumsuz bir ilişkisi vardır. Varlıklardaki %1 oranındaki artış işletmelerin finansal raporlarını yayımlama süresi üzerinde yaklaşık 2,25 oranında bir artış meydana getirirken, aktif kârlılık oranı ise 33,9 oranında bir artış meydana getirmektedir. Finansal kaldıraç oranındaki %1’lik artış finansal raporların yayımlama süreleri üzerinde 12,2 oranında bir azalma meydana getirmektedir. Finansal kaldıraç oranının finansal raporların yayımlanma süresi üzerindeki bu olumlu etkisi istatistiksel açıdan % 1 anlamlılık düzeyindedir.

Dört büyük denetim firmasının regresyon katsayısı -8,45’tir. Dört büyük denetim firması tarafından denetlenen işletme sayısındaki %1 oranındaki artış işletmelerin finansal raporlarını yayımlama süresi üzerinde 8,45 oranında bir azalma meydana getirmektedir. Öz sermaye kârlılık oranı BİST KYE öncesi dönemde olduğu gibi BİST KYE sonrası dönemde de finansal raporların yayımlama süresini olumlu

yönde etkilemiş olup, istatistiksel açıdan % 1 anlamlılık düzeyindedir. -32,75 regresyon katsayısına sahip olan öz sermaye kârlılık oranındaki % 1'lik artış finansal raporların yayımlama süresi üzerinde 32,75 oranında bir azalma meydana getirmektedir.

Bu regresyon sonuçları göstermektedir ki finansal kaldıraç oranı, öz sermaye kârlılık oranı ve dört büyük denetim firmasının BİST KYE öncesi dönemde olduğu gibi finansal raporların yayımlama süresi üzerinde olumlu bir etkisi vardır. Bu sonuçlara göre finansal kaldıraç oranı ve öz sermaye kârlılık oranı yüksek olan ve bağımsız denetimi dört büyük denetim firması tarafından yapılan işletmeler finansal tablolarını diğer işletmelere göre daha erken yayımlamaktadır. Buna karşın aktif kârlılık oranı ve varlıkları yüksek olan işletmeler de daha düşük aktif karlılık oranına ve varlıklara sahip olan işletmelere nazaran finansal raporlarını daha geç yayımlamaktadırlar.

Tablo 24' te BİST KYE'de işlem gören işletmelerin bir bütün olarak değerlendirildiği 2005-2017 dönemine ait işletmeye özgü faktörlerin ve BİST KYE'nin finansal raporların yayımlama süresi üzerinde etkisini gösteren regresyon analizinin bulguları ve açıklama düzeyi gösterilmiştir.

Tablo 24.
2005-2017 Yılları Arası En küçük Kareler Yöntemi Analizi

Değişkenler	Katsayı	Std. Hata	t-İstatistik	p-Değeri
C	74.37065	8.577605	8.670328	0.0000
VARL	2.110234	0.890768	2.369004	0.0182
KALD	-13.42414	4.192112	-3.202238	0.0014
AKO	-24.93655	16.07830	-1.550944	0.1215
ÖKO	-12.07839	6.218271	-1.942403	0.0526
4BÜY	-5.941336	2.653304	-2.239222	0.0256
KYE	-17.94851	1.909569	-9.399245	0.0000
R²	0.212455	F-İstatistik	22.70558	
Düzeltilmiş R²	0.203098	Anlamlılık Düzeyi	0.000000	

***p<0,01, **p<0,05,*p<0,10 düzeyinde anlamlıdır.

VARL: Toplam varlıklar, KALD: Finansal kaldıraç oranı, AKO: Aktif kârlılık oranı,

ÖKO: Öz sermaye kârlılık oranı, 4 BÜY: 4 büyük denetim firması,

KYE: Kurumsal yönetim endeksi

Tablo 24' te de görüldüğü üzere regresyon modelinin açıklama gücü yaklaşık %21'dir. İstatistiksel açıdan % 1 anlamlılık düzeyindedir. Bu sonuç, finansal raporların yayımlama sürelerindeki %21 değişimin toplam varlıklar, finansal kaldıraç oranı, aktif kârlılık oranı, öz sermaye kârlılık oranı, dört büyük denetim firması ve kurumsal yönetim endeksi tarafından açıklandığını göstermektedir. Araştırma kapsamına alınan 2005-2017 yıllarında işletmelerin varlıklardaki %1 oranındaki artış finansal raporların yayımlama süresi üzerinde yaklaşık 2,11 oranında bir artış meydana

getirmektedir. Bu sonuç göstermektedir ki işletmeler büyüdükçe finansal raporların yayımlanma süresi uzamaktadır.

Buna karşın, finansal kaldıraç, aktif karlılık oranı, öz sermaye kârlılık oranı ve dört büyük denetim firması tarafından denetlenen işletme sayısındaki %1’lik artış finansal raporların yayımlama süreleri üzerinde sırasıyla -13,42, -24,93, -12,07 ve -5,94 oranında bir azalma meydana getirmektedir. Aktif karlılık oranı hariç finansal kaldıraç oranı, öz sermaye kârlılık oranı ve dört büyük denetim firması tarafından denetlenmenin finansal raporların yayımlama süresi üzerindeki olumlu etkisi istatistiksel açıdan % 1 ve % 5 anlamlılık düzeyindedir.

BİST KYE’de bulunup bulunmamanın finansal raporların yayımlanma süresi üzerinde etkisine bakıldığında bu endekste bulunmanın işletmelerin finansal raporlarını yayımlama süresi üzerinde 17,94 oranında bir azalma meydana getirdiği ve bu bulgunun %1 anlamlılık düzeyinde olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, işletmelerin varlıkları arttıkça başka bir deyişle işletmeler büyüdükçe finansal raporlarını yayımlama süreleri artmakta, buna karşın finansal kaldıraç, öz sermaye ve aktif kârlılık oranı ve dört büyük denetim firması tarafından denetlenen firmaların sayısı artıkça finansal raporlarının yayımlama süreleri azalmaktadır.

Tablo 25.
Hipotezlerin Sonuç Tablosu

No	Hipotez	Değişkenler	2005-2017 Sonuç	KYE Öncesi Sonuç	KYE Sonrası Sonuç
1	Finansal Raporların Yayımlama Süresi ile toplam varlıklar arasında olumlu bir ilişki vardır.	YAS- VARLK	RED	RED	RED
2	Finansal Raporların Yayımlama Süresi ile finansal kaldıraç oranı arasında olumlu bir ilişki vardır.	YAS-KALD	KABUL	RED	KABUL
3	Finansal Raporların Yayımlama Süresi ile aktif kârlılık oranı arasında olumlu bir ilişki vardır.	YAS- AKO	KABUL	KABUL	RED
4	Finansal Raporların Yayımlama Süresi ile öz sermaye kârlılık oranı arasında olumlu bir ilişki vardır.	YAS-ÖKO	KABUL	KABUL	KABUL
5	Finansal Raporların Yayımlama Süresi ile dört büyük denetim firması arasında olumlu bir ilişki vardır.	YAS-4BÜY	KABUL	KABUL	KABUL
6	Finansal Raporların Yayımlama Süresi ile Kurumsal yönetim Endeksi arasında olumlu bir ilişki vardır.	YAS-KY ENDEKS	KABUL	-	-

Tablo 25' te araştırma hipotezlerinin sınanması için yapılan regresyon analiz sonuçlarının toplulaştırılmış sonuçları gösterilmektedir. Tablo 25' te görüldüğü gibi, finansal raporların yayımlanma süresi ile işletme büyüklüğü arasında olumlu bir ilişki olduğunu varsayan H_1 hipotezi her iki model ve üç ayrı dönem için reddedilmiştir. Buna göre işletmeler büyüdükçe finansal raporlarının yayımlanma süresi uzamaktadır. Finansal raporların yayımlama süresi ile finansal kaldıraç oranı arasında olumlu bir ilişki olduğunu varsayan H_2 hipotezi, BİST KYE öncesi dönemde reddedilmiştir ancak bu hipotezin reddi istatistiksel açıdan anlamlı değildir. H_2 hipotezi, BİST KYE sonrası ve bir bütün olarak değerlendirilen 2005-2017 dönemi için kabul edilmiştir ve bu kabul edilmiş istatistiksel açıdan da oldukça anlamlı düzeydedir. Bu sonuç ta göstermektedir ki finansal kaldıraç oranı yüksek olan işletmeler finansal raporlarını hızlı bir şekilde kamuoyuna sunmaktadırlar. Hatta kurumsal yönetim uygulamaları kreditorlerin daha hızlı bir şekilde işletme ile ilgili finansal bilgiye erişimi açısından olumlu etkilerinin olduğu yargısına varılabilir.

Finansal raporların yayımlama süresi ile aktif kârlılık oranı arasında olumlu bir ilişki olduğunu varsayan H_3 hipotezi bir bütün olarak değerlendirilen 2005-2017 döneminde ve BİST KYE öncesi dönemde kabul, BİST KYE sonrası dönemde reddedilmiştir. Ancak bu hipotezin kabul edildiği dönemlerde istatistiksel açıdan anlamlı bulunamamıştır. Buna göre aktif karlılık oranı BİST KYE sonrası dönemde işletmelerin finansal raporlarını yayımlama sürelerini uzattığı sonucuna ulaşılmıştır

Finansal raporların yayımlama süresi ile öz sermaye kârlılık oranı arasında olumlu bir ilişki olduğunu varsayan H_4 hipotezi ve finansal raporların yayımlama süresi ile dört büyük denetim firması arasında olumlu bir ilişki olduğunu varsayan H_5 hipotezi, BİST KYE öncesi ve sonrası dönemde ve bir bütün olarak değerlendirilen 2005-2017 dönemde kabul edilmiştir. Bu kabul edilmiş her iki hipotez için hem BİST KYE sonrası ve 2005-2017 yılları için istatistiksel olarak anlamlıdır. Buna göre BİST KYE'nde yer alan işletmelerin 2005-2017 yıllarında ve BİST KYE sonrası dönemde öz sermaye kârlılık oranının finansal raporların yayımlama süresi üzerinde olumlu bir etkisi olduğu görülmüştür. Başka bir ifadeyle, öz sermaye kârlılık oranı yüksek olan ve bağımsız denetimi dört büyük denetim firması tarafından yapılan işletmeler finansal raporlarını daha erken sunmaktadırlar.

H_6 hipotezi 2005-2017 yılları BİST KYE'deki işletmelerin bir bütün olarak değerlendirildiği 2. model için geliştirilmiştir. Regresyon analiz sonuçlarına göre H_6

hipotezi 2005-2017 yılları döneminde kabul edilmiştir. Başka bir deyişle BİST KYE'nde bulunan işletmelerin finansal raporlarını yayımlama süresini kısalttığı sonucuna ulaşılmıştır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

2007 yılı Ağustos ayında BİST KYE'nin hesaplanmaya başlaması ile birlikte kurumsal yönetim ülkemizde işletmeler için daha önemli hale gelmiştir. BİST KYE, Borsa İstanbul'un pay endekslerinden birisi olup, kurumsal yönetim ilkelerini uygulayan şirketlerin dâhil edildiği endekstir. Bu endeksin hesaplanmasına 31.08.2007 tarihinde başlanmıştır. BİST KYE, payları Borsa İstanbul pazarlarında (Yakın İzleme Pazarı ve C ve D listeleri hariç) işlem gören ve uyum notu 10 üzerinden en az 7 olan, her bir ana başlık için en az 6,5 olan halka açık şirketlerin fiyat ve getiri performanslarının ölçülmesi amacıyla oluşturulmuştur. Kurumsal yönetim ilkelerine uyum notu, SPK tarafından belirlenmiş derecelendirme kuruluşları tarafından, şirketlerin kurumsal yönetim ilkelerine uyumuna ilişkin değerlendirilmesi sonunda verilmektedir. (Borsa İstanbul, 2016).

Bu endeks ile işletmeler kurumsal ilkelere dayalı bir yönetim sistemini daha önemser hale gelmiştir. Kurumsal yönetim uygulamaları ile işletmelerin kaynaklarını etkin ve verimli bir şekilde kullanabilen, daha etkin faaliyet gösterebilen, sermayeye daha kolay ulaşabilen, yönetim hatalarını minimize eden işletmelere dönüşmeleri hedeflenmiştir. Kurumsal yönetim, özellikle şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkesi ışığında işletmeleri yatırımcılara ve finansal bilgi kullanıcılarına karşı sorumlu olmayı gerekli kılmaktadır. Kurumsal yönetimin dayanağı olan kurumsal yönetim ilkeleri işletmelerin finansal raporlarının şeffaf, hesap verilebilir, hızlı, doğru ve zamanında kamuoyuna açıklanması gerektiğini vurgulamıştır. İyi bir kurumsal yönetim yapısı finansal raporları doğru ve zamanında sunması nedeniyle yatırımcıların işletmelere olan güveninin artmasına yol açacaktır.

Bu tez çalışmasında, kurumsal yönetim uygulamaları ve finansal raporların zamanında sunumu ilkesi ile ilgili teorik düzlemde incelenmiş ve kurumsal yönetim uygulamalarının finansal raporların zamanında sunumu üzerinde etkili olup olmadığı araştırılmıştır. Bu çalışmada, kurumsal yönetim uygulamalarının finansal raporların zamanında sunumu etkileyip etkilemediğini ölçmek açısından BİST Kurumsal Yönetim Endeksi (KYE)'nde işlem görmek önemli bir gösterge olarak belirlenmiştir.

Bu bağlamda araştırma, BİST KYE'nde işlem gören işletmelerin finansal raporlarının kamuoyuna endekse girmeden önce ve endekse girdikten sonraki sunum süreleri ile sıklık analiziyle kıyaslanmıştır. Bu sıklık analizi, özellikle işletmelerin finansal tablo hazırlama türü (konsolide veya konsolide olmayan finansal tablo

düzenlemesi) ile söz konusu finansal tabloların kamuya açıklanması ile ilgili yasal gereklilikler göz önünde bulundurularak yapılmıştır. Daha sonra, araştırma kapsamına alınan işletmelerin BİST KYE öncesi dönemde ve BİST KYE sonrası dönemde, finansal raporlarının sunumu üzerinde etkisi olduğu düşünülen işletme büyüklüğü, finansal kaldıraç oranı, aktif kârlılık oranı, öz sermaye kârlılık oranı ve dört büyük denetim firması gibi işletmeye özgü bazı özelliklerin etki katsayıları regresyon analizi ile incelenmiştir. Ayrıca araştırma kapsamına alınan işletmelerin BİST KYE öncesi ve sonrası dönemleri dikkate alınmaksızın 2005-2017 yıllarını kapsayan dönem için de aynı analiz yapılmıştır. Bunlara ek olarak finansal raporların sunum süreleri ile yukarıda belirtilen işletmeye özgü faktörler arasındaki ilişkinin yönü ve derecesini belirlemek açısından da Pearson korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir.

Sıklık analiz sonuçlarına göre araştırma kapsamına alınan ve konsolide finansal tablo düzenlemek zorunda olan işletmelerin BİST KYE öncesi dönemde 2012 ve öncesinde yaklaşık %80'ni, 2013 yılı ve sonrasında ise yaklaşık % 86'sı yıl sonu finansal tablolarını yasal yayımlanma tarihinden önce kamuoyuna sunduğu ortaya çıkmıştır. Bireysel finansal tablo yayımlayan işletmelerin ise 2012 yılı ve öncesinde yaklaşık % 26'sı yılsonu finansal tablolarını yasal yayımlama tarihinden (10 hafta) daha önce kamuoyuna açıklamıştır. 2013 yılı ve sonrasında ise işletmelerin % 100'ü yılsonu finansal tablolarını tam olarak yasal yayımlama tarihinde (60 gün) yayımlamıştır.

BİST KYE sonrası dönemde ise konsolide finansal tablo düzenleyen işletmelerin 2012 yılı ve öncesinde yaklaşık %83'ü; 2013 yılı ve sonrasında ise, yaklaşık % 97'si yasal yayım tarihinden önce finansal raporlarını yayımlamıştır. BİST KYE sonrası dönemde konsolide olmayan finansal tablo yayımlayan işletmelerin yaklaşık olarak % 60'ı; 2013 yılı ve sonrasında ise işletmelerin yaklaşık %60'ının yasal yayımlanma tarihinden önce finansal raporlarını kamuoyuna sunmuştur. Bu sonuçlar göstermektedir ki işletmelerin BİST KYE'ne girdikten sonra finansal raporlarını yasal yayımlama süresinden daha erken kamuoyuna sunmuştur. Böylece kurumsal yönetim ilkelerini benimseyen ve uygulayan işletmelerin paydaşlara daha hızlı bilgi akışı sağladıkları ortaya çıkmıştır.

İşletmeye özgü faktörlerin işletmelerin finansal raporlarının sunumu üzerinde etkisi olup olmadığının incelendiği regresyon analizine göre BİST KYE öncesinde işletme büyüklüğü ve yüksek kaldıraç oranı finansal tabloların hazırlanma ve kamuoyuna sunma sürelerini artırmaktadır. Buna karşın, yüksek aktif kârlılık ve öz

sermaye kârlılık oranına sahip işletmeler ile dört büyük denetim firması tarafından denetlenen işletmeler anılan dönem için daha kısa sürede finansal tablolarını kamuoyuna sundukları görülmüştür. Buna göre yüksek aktif ve öz sermaye kârlılık oranları ve dört büyük denetim firması işletmelerin finansal raporlarını hazırlama ve kamuoyuna sunma sürelerini azaltmaktadır. BİST KYE sonrası dönem için yapılan regresyon analizinde ise büyük işletmeler ve yüksek aktif kârlılık oranına sahip işletmeler hariç yüksek kaldıraç ve öz sermaye kârlılık oranına sahip işletmeler ile dört büyük denetim firması tarafından denetlenen işletmeler finansal tablolarını kamuoyuna daha erken sundukları ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla BİST KYE sonrası dönemde işletme büyüklüğü ve aktif karlılık oranı hariç ve analize dâhil edilen diğer faktörler işletmelerin finansal tablo hazırlama kamuoyuna sunma sürelerini azaltmıştır.

2005-2017 yıllarını kapsayan bütün dönemler için yapılan regresyon analizinde ise işletme büyüklüğü hariç analize dâhil edilen diğer faktörler işletmelerin finansal tablo hazırlama kamuoyuna sunma sürelerini azaltmıştır.

Sonuç olarak, işletmelerin büyüklüğü, kurumsal yönetim ilkelerini benimsemesin veya benimsemesin işletmelerin finansal tabloların kamuoyuna sunum süresini artıran bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Dört büyük denetim firması tarafından denetlenen ve yüksek öz sermaye karlılık oranına sahip işletmeler kurumsal yönetim uygulamalarından bağımsız olarak finansal raporlarını hızlı bir şekilde kamuoyu ile paylaştıkları görülmektedir. Buna karşın, kurumsal yönetim ilkelerini benimsemiş olan işletmeler kendilerine kaynak sağlayan kreditoörlere, sahiplerine, ortaklarına kısacası ilgili olan diğer paydaşlara hızlı bilgi akışı sağlamak amacıyla finansal raporlarını olabildiğince erken sürede kamuoyuna sundukları görülmektedir.

Bu tezde ortaya konan araştırma sonuçları her ampirik araştırmada olduğu gibi bir takım kısıtları mevcuttur. Bunlardan ilki BİST KYE endeksine dâhil olup ta verileri uygun olmadığı gerekçesiyle araştırma kapsamına alınmamasıdır. Kurumsal yönetim uygulamalarının son yıllarda gerçekleştirilmeye başlaması sebebiyle araştırma kapsamına alınan dönemlerinin kısa olması diğer önemli bir kısıttır. Özellikle dönemler arası kıyas yapılan araştırmalarda dönemlerin kısa olması araştırma sonuçlarının güvenilirliği üzerinde olumsuz etkileri vardır. Zira bağımsız değişkenlerin özellikle kurumsal yönetim öncesi dönemde finansal raporlamanın zamanında sunumu üzerindeki etkisinin açıklama gücü çok düşüktür. Bu nedenle, araştırma işletmelere özgü başka değişkenlerin de modele eklenmesi ile geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Abdullah, S. N. (2006). Board Composition, Audit committee and Timeliness of Corporate Financial Reports in Malaysia. *Corporate Ownership and Control*, 4(2), 33-45.
- Abdioğlu, Hasan. (2007). *İşletmelerde Kurumsal Yönetim Anlayışı Kapsamında İç Denetimin Rolü ve İMKB – 100 Örneği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Ağca, A. Aktaş, R.(2007). Uluslararası Muhasebe/Finansal Raporlama (IAS/(IFRS) Standartları İMKB’de Yer Alan Firmaların Finansal Tablolarını Nasıl Etkiledi? *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, s.31-45.
- Akarkarasu, N. (2000). *Halka Açık Şirketlerde İç Denetim ve Denetim Kurullarının Etkinleştirilmesi İçin Öneriler*. Yeterlilik Etüdü. İstanbul: SPK Denetleme Dairesi, s.1-47
- Akbulak, Yavuz. (2011). Ortaklık ve Aracı Kuruluş Varantları. *Gündem Dergisi*, 557 (48): 5-14.
- Akdoğan, N. (2006). Türkiye Muhasebe Standartları’nın İlk Uygulanmasında Uyulacak Esaslar ve TFRS’ye Geçiş Bilançosunun Düzenlenmesi. *MÖDAV*, s.1-26.
- Akgüç, Ö. (1998). *Finansal Yönetim*. İstanbul: Avcıol Basım Yayın
- Akgüç, Ö. (2008). *Mali Tablolar Analizi*. İstanbul: Avcıol Basım Yayın.
- Akıncı, N. ve Erdoğan, N. (1995). *Finansal Tablolar ve Analizi*. İzmir: Barış Yayınları Fakülteler Kitabevi.
- Akle, Y.H. (2011). “The Relationship Between Corporate Governance and Financial Reporting Timeliness for Companies Listed on Egyptian Stock Exchange: An Empirical Study”, *Internal Auditing & Risk Management*, 2 (22): 81-90.
- Aktan, C. C. (2006). *Kurumsal Şirket Yönetimi*, Ankara: SPK Yayınları.
- Aktan, C. C. (2013), *Kurumsal Şirket Yönetimi, Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5 (1): 150-191.

- Aktan, B. Bodur, B. (2006). Oranlar Aracılığı ile Finansal Durumunuzu Nasıl Çözümlersiniz? ‘*Küçük İşletmeler İçin Bir Rehber*’ Dergi Park Journal of Yaşar University 1 (1): 49-67.
- Aktaş, R. Karğın, M. (2011), “Timeliness of Reporting and the Quality of Financial Information”, *International Research Journal of Finance and Economics*, Vol. 63, p. 71-77.
- Al-Ajmi, J. (2008). Audit and reporting delays: Evidence from an emerging market. *Advances in Accounting*, 24 (2): 217-226.
- Al-Ghanem, W.& Hegazy, M. (2011). An empirical analysis of audit delays and timeliness of corporate financial reporting in Kuwait, *Eurasian Business Review Volume 20 (1): 73-90*.
- Alkan, B. Ş. (2018). “Muhasebe Teorisi ve Uygulamaları Açısından Muhasebe Bilgisinin Niteliksel Özellikleri”, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20, s. 819-837
- Alkhatib, K. And Marji, Q.(2012). Audit reports timeliness: Empirical evidence from Jordan. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 62, p.1342 – 1349
- Alp, A. ve Kılıç, S. (2014). *Kurumsal Yönetim Nasıl Yönetilmeli*. İstanbul: Doğan Egmont Yayıncılık.
- Alpay, E.E. (2014). *Finansal Raporlamada Standardizasyon ve Muhasebe Meslek Mensuplarının Öğrenme Süreçlerinin Psikolojik Temelleri*. Yüksek Lisans Tezi, Samsun: On dokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Altaş, S. (2011). Yeni Türk Ticaret Kanuna Göre İnternet Sitesi Açma ve Yönlendirilmiş Mesaj Bulundurma Zorunluluğu, *Mali Çözüm Dergisi*, 103, s.143-150.
- Arsoy, P.A. (2008). Kurumsal Şeffaflık ve Muhasebe Standartları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10 (2):17-35.
- Arı, M. (2008). Kurumsal Yönetim ve Finansal Raporlamanın Güvenilirliği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3 (2): 43-68.
- Ashton, R. H., Willingham, J. and Elliott, R. K. (1987). An empirical analysis of audit

delay. *Journal Of Accounting Research*, 25 (2): 275- 292.

Atamer, M. (2006). *Halka Açık Anonim Şirketlerde Kurumsal Yönetim ve Doğrudan Yabancı Yatırımlar Açısından Değerlendirilmesi*. Uzmanlık Tezi, T.C. Hazine Müsteşarlığı, s.145.

Atmaca, M. ve Çelenk H. (2011). Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analize Etkilerinin Regresyon Analizi ile Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 49, s.113-125.

Ayboğa, H. (2003). “Globalleşme Sürecinde Ülkemizde Muhasebe Mesleği ve Meslek Mensuplarının Eğitimi”. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*,18 (1): 327-359.

Aydeniz, E.Ş. (2009). Makroekonomik Göstergelerin Firmaların Finansal Performans Ölçütleri Üzerindeki Etkisinin Ölçülmesine Yönelik Araştırma: İMKB’ye Kote Gıda ve İçecek İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26 (2), s.263-277

Aysan, M.A. (2005). Ekonomik Kalkınmada Muhasebe Denetiminin Rolü. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 27, s.6-17.

Başpınar, A. (2004). Türkiye’de Ve Dünyada Muhasebe Standartlarının Oluşumuna Genel Bir Bakış. *Maliye Dergisi*, 146, s.42-57.

Bolak, M. (2001). *Sermaye Piyasası Menkul Kıymetler ve Portföy Analizi*, 4. Baskı, İstanbul: Beta Basım Yayım.

Brudney, J. L. (1985). *Emerging Areas of Volunteering - 2nd Edition*. Indianapolis: Association for Research on Nonprofit Organizations and Voluntary Action (Arnova).

Burak, E. ve Öztaş, S. (2015). Kurumsal Yönetim İlkelerinin Muhasebenin Temel Kavramları Açısından Değerlendirilmesi. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4 (1): 1-17.

Büyükmirza K. (1985). *Çok Ortaklı Şirketler İçin SPK. Sistemine Uygun Muhasebe El Kitabı*. Ankara: (DESİYAB) Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası A.Ş. Yayın.

Can, M. (2019). *Türkiye Muhasebe Standartları Ve Türkiye Finansal Raporlama*

Standartlarına Göre Düzenlenen Finansal Tabloların Finansal Analizi.
Denizli: Pamukkale Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Donem Projesi.

Cadbury, A. (1992). Report of the Committee on the Financial Aspects of Corporate Governance. London. (Cadbury. pdf. Çevrimiçi. 10.11.2017).

Cadbury, A. (2000). "The Corporate Governance Agenda", Corporate Governance, Vol:8 (1): 7-15.

Carslaw C. A. P. N. and Kaplan S. E. (1991). An examination of audit delay: Further evidence from New Zealand. *Accounting And Business Research*, 22 (85), 21-32.

Clatworthy, M.A. and Peel M.J. 2010. "Does Corporate Governance Influence the Timeliness of Financial Reporting? Evidence from UK Private Companies", *HEC Accounting and Management Control Department Research Seminar*, 10 December 2010, Paris.

Çaldağ, Y. (2004). *Denetim ve Raporlama Finansal Tablolar Mali Analiz Teknikleri*, Ankara: TÜRMOB Yayınları.

Çelen, E. (2007). "Bağımsız Denetimin Önemi, Yararları ve Kamuyu Aydınlatma İlkesi" *Mali Çözüm Dergisi*
<http://archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/55MaliCozum/20%20-%2055%20EROL%20ÇELEN.doc>, 25.03.2014

Çelik, O. (2015). *Muhasebe ve Finansal Raporlama*. Sermaye Piyasası Lisanslama Kitapları. Eylül, SPL.

Cengiz, S. (2017). Finansal Raporlamanın Yayınlanma Süresinin Belirleyicileri. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, ICMEB17 Özel Sayısı*, s.300-313.

Çetenak, H.E.(2012). *İşletme Grubu İlişkisinin Firma Performansına Etkisi: İMKB'de Bir Uygulama*. Doktora Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çabuk, A. Lazol, İ. (2010). *Mali Tablolar Analizi*. Bursa: Ekin Yayınevi.

Çabuk, A. vd. (2013). *Mali Analiz*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset

Charumathi, B.Krishnan M. (2016). *Corporate Governance and Timeliness Of*

Financial Reporting By Indian Companies. SSRN-id2888519.pdf.

- Çınar, F. (2015). Hesap Verilebilirlik İlkesi İle Kurumsal Performans İlişkisinde Paydaş Katılımının Rolü; Hastane İşletmelerinde Bir Uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 6 (13): 12-30.
- Çıtak, N. Ve Selvi, Y.(2013). *Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Kurumsal Yönetimin Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmelerde Uygulanabilirliği*. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yönetim Dergisi, 24 (74): 144-163.
- Çörtük, O. ve Erten, M. (2016). Türkiye’de Kamuyu Aydınlatmanın Sermaye Piyasasına Etkisi. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 45 (1): 65-77.
- Daoud, K.A.A, İsmail K.N.K. ve Lode N.A. (2015). The Impact of Internal Corporate Governance On The Timeliness Of Financial Reports Of Jordanian Firms: Evidence Using Audit and Management Report Lags, *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6(1): 430-442
- Darman, G. M. (2004). “Kurumsal Yönetimin Uluslararası Finansal Piyasalar ve Kurumsal Yatırımcılar Açısından Önemi ve Etkisi”. *Geleneksel Finans Sempozyumu- 2004 Bildirileri CD’si, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü & Bankacılık ve Sigortacılık Yüksekokulu*, s. 202-208.
- Darman, G. M. (2009,) *Kurumsal Yönetim Uygulamalarında Yakınsamaya Hukuksal Ve Piyasa Dinamiklerinin Etkisi*. Doktora Tezi Ankara: Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirbaş, M. Uyar, S. (2006), *Kurumsal Yönetim İlkeleri ve Denetim Komitesi*. Ankara: Güncel Yayıncılık.
- Dinç, E. Abdioğlu, H. (2009). “İşletmelerde Kurumsal Yönetim Anlayışı ve Muhasebe Bilgi Sistemi İlişkisi: İMKB-100 Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Araştırma”. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (21): 157-184.
- Dinç, E. Atasel, O.Y.(2016). Türkiye’deki Muhasebe Anlayışının Gelişim Süreci Ve Mevcut Durumun İncelenmesi. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal*

Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi, 6 (12): 267-283.

Dinler M. A. (2009). “Kurumsal Yönetişim”, *Paradoks, Ekonomi, Sosyoloji ve*

Politika Dergisi, 5 (2): 1-7.

Doğan, M. (2007). *Kurumsal Yönetim*, Ankara: Siyasal Kitabevi,

Dogan, M. Coskun, E. & Celik, O. (2007). Is Timing of Financial Reporting Related to Firm Performance? An Examination on Ise Listed Companies. *International Research Journal of Finance and Economics*,12, p.220-233.

Doğu, M. (2003). “Kurumsal Yönetim Düzenlemeleri”. *Sermaye Piyasası Kurulu Meslek Personeli Derneği Dergisi*, 8, Temmuz-Ağustos

DPT Yayını, (1970). *Temel Kavramlar ve genel Kabul Görmüş Muhasebe Prensipleri*, İstanbul: MEB.

Dumlu, T. Saltoğlu, M. (2011). The Timeliness of Annual Reports in Turkey: An Empirical Study. *World of Accounting Science*, 13 (1): 1-21.

Dündar, B.(2013). *Türkiye Muhasebe Standartları ile Vergi Yasalarındaki Ölçüm (Değerleme) Farklarının Saptanması ve Vergi İdaresine Raporlanması*. Doktora Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ebimobewei, A. and Yadirichukwu, E. (2013). Audit Committee and Timelines of Financial Reports: Empirical Evidence from Nigeria. *Journal of Economics and Sustainable Development*, 5 (32): 34-45

Erer, M. Cömert, Ç. E. (2014). Timeliness of Financial Reporting in Turkey. *İktisat İşletme ve Finans*. 29 (337), 73-94.

Erdoğan, Ş. (2009). *Kurumsal Yönetim İlkeleri Işığında Şeffaflık ve Türkiye Uygulaması*. Yüksek Lisans Tezi, Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ertan, Y. Yücel, E. ve Saraç, M. (2013). Konsolide Finansal Tablo Düzenleme Yükümlülüğü Olan İşletmelerin Denetim Süresini Etkileyen Faktörler. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 9 (19): 275-292.

Eslami, R.Armin, A. Jaz, H. (2015). A Study on The Effect Of Corporate Governance on the Timeliness of Financial Reports of Listed Firms on Tehran Stock Exchange. *Academic Journal Of Accounting and Economic Researches*. 4

(4): 140-152.

Gel, O. C.(2009). *Kurumsal Yönetim ve Şirketlerin İç İşleyiş Performansı Ölçümüne İlişkin Bir Model Önerisi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Güleç, O. F. (2017), Timeliness of Corporate Reporting in Developing Economies: Evidence From Turkey. *Accounting and Management Information Systems*, 16 (3): 219-239.

Gümüş, U.T. ve Bolel, N. (2017). “Rasyo Analizleri İle Finansal Performansın Ölçülmesi: Borsa İstanbul’da Faaliyet Gösteren Havayolu Şirketleri’nde Bir Uygulama”. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4 (2): 87-96.

Günel, V. (1997). *Hukuki Açıdan Sermaye Piyasası Faaliyetleri (Araçlar-Kurumlar)*. İstanbul: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Yayınları.

Güney, S. (2018). Uluslararası Muhasebe Standartlarının Ulusal Muhasebe Kültürüne Etkileri. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 8 (1): 87-98.

Gürbüz, O.A. (2005). Kurumsal Yönetim: Ülkemizdeki Düzeyine İlişkin Değerlendirmeler, *7.Muhasebe Denetim Sempozyumu*, Antalya: İSMMM

Gürsoy, H. (2012). OECD Model Vergi Anlaşmasının 26’ncı Maddesi ile Vergi Konularındaki İdari Yardım Sözleşmesinin Bilgi Değişimi Maddelerinin Karşılaştırılması”, *Vergi Dünyası Dergisi*, 377, s.47-53.

Hashim, F. Jambari, A.R. (2013). Relationship Between Corporate Attributes and Timeliness in Corporate Reporting: Malaysian Evidence, *Journal Teknology*, 64 (2): 115-119.

Hempel Report, 1998. *Report of the Committee on Corporate Governance*. London: Gee.

Hogg, C. (2010). The “Comply or Explain” Approach To Improving Standards of Corporate Governance”(Çevrimiçi <http://www.qfinance.com/corporate-governance-viewpoints/the-comply-or-explain-approach-to-improving-standards-of-corporate-governance?> page=1, (05.12.2017)

- Ibadin, I.M. Izedonmi, F. Ibadin, P.O. (2013). The Association Between Selected Corporate Governance Attributes, Company Attributes and Timeliness of Financial Reporting in Nigeria”, *Research Journal of Finance and Accounting*, 3 (9): 137-144.
- IF-Institute of International Finance, (April 2005), “Corporate Governance in Turkey: An Investors Perspective”, Equity Advisory Group, Task Force Report.
- Çev: Kitiş, M. A. Çalık, D. ve Toros, Ş. (2005), Türkiye’ de Kurumsal Yönetim. *Bankacılar Dergisi*.
- Ismail, K. Chandler, R. (2004) The Timeliness of Quarterly Financial Reports of Companies in Malaysia. *Accounting and Business Research*, 30 (3), 241-256
- Iyoha, F.O. (2012). Company Attributes and the Timeliness of Financial Reporting in Nigeria, *Business Intelligence Journal*, 5 (1): 41-49.
- İbiş, C. Özkan, S. (2006). Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS)’na Genel Bakış. *Mali Çözüm Dergisi*, 74, s.25-43.
- İşcan, Ö. F. Kaygın E. (2009). Kurumsal Yönetişim Sürecinin Gelişimi Üzerine Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 13 (2): 213-224.
- Kalkan, S. (2012). *Yeni Türk Ticaret Kanunu Neler Getirdi?*, <https://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/3010>, Erişim Tarihi: 29.12.2019.
- Karacan, A. İ. (2000), *Bankacılık ve Kriz*, İstanbul: Creative Yayıncılık. 3. Baskı.
- Karacalar, M. (2015). *İşletmelerde Kurumsal Yönetim İlkeleri ve İç Denetim Sistemleri*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasu, R. (2013). 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Anonim Şirketlerde Kurumsal Yönetim ile İlgili Getirilen Yenilikler. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4 (2): 33-60.
- Karataş, A.N ve Bekçi İ.(2019). Msugt, Tms/Tfrs ve Bobi Frs Açısından Kavramsal Çerçeve ve Finansal Tabloların Sunuluşu Standartlarının Değerlendirilmesi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 12 (3): 857-884.

- Karayel, M. (2006). *Türkiye'deki İşletmelerde Kurumsal Yönetişim Bilincinin Ölçülmesine İlişkin Batı Akdeniz Bölgesinde Bir Araştırma* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kavramsal Çerçeve, Finansal Tabloların Hazırlanma ve Sunulma Esaslarına İlişkin Kavramsal Çerçeve.
- Kavut, L. (2010). Kurumsal Yönetim, Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Çevresel Raporlama: İMKB 100 Şirketlerinin Çevresel Açıklamalarının İncelenmesi. *İstanbul İktisadi Enstitüsü Yönetim Dergisi*, 21 (66): 9-43.
- Kayacan, M. ve Yazgan, E. (2008). *Gelişmekte Olan Ülkelere Yönelik Uluslararası Sermaye Hareketlerini Etkileyen Unsurlar: Kurumsal Yönetim ve İç Denetim*. İstanbul: Eğitim ve Yayın Müdürlüğü İstanbul Menkul KıymetlerBorsası. www.denetimnet.net/.../Gelişmekte%20Olan%20Ülkelere%20Yönelik%20Uluslararası (Erişim Tarihi 20.06.2017).
- Khasharmeh, H. A. and Aljifri K. (2010). The Timeliness of Annual Reports in Bahrain and the United Arab Emirates: An Empirical Comparative Study. *The International Journal Of Business And Finance Research*, 4 (1): 51-72.
- Kılıç, S. (2012). Bağlantı Analizi Sonuçlarının Yorumlanması. *Journal of Mood Disorders*, 2 (4): 191-193.
- Kılıçkaplan, S. Baştürk, F.H. (2007). Gibrat Yasası ve Firmalarda Büyüme. 8. *Türkiye Ekonometri ve İstatistik Kongresi*. 24-25 Mayıs 2007, Malatya.
- Kindik, N. Aslan A. (2017). Karlılık Sürdürülebilirliği ve Karlılığı Etkileyen Faktörlerin Analizi: Bir Kooperatif İşletmesi Olan Konya Şeker Fabrikası. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*, 52 (Özel Sayı): 608-626.
- Kıracı, M. (2009). Stok Yönetimi ve Karlılık İlişkinin finansal Oranlar Aracılığıyla İncelenmesi: İMKB İmalat Sektöründe Bir Araştırma. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 36 (Haziran), s.161-195
- Kocamaz, H. (2012). "Uluslararası Muhasebe Standartlarının Dünyada ve Türkiye'de Oluşum ve Gelişim Süreci". *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2 (2): 105-120.

- Kolk, A. (2008). Sustainability, Accountability and Corporate Governance: Exploring Multinationals' Reporting Practices', *Business Strategy and the Environment* 17 (1): 1-15.
- Köklü, N. Büyüköztürk, Ş. ve Çokluk, Ö.(2007). *Sosyal Bilimler İçin İstatistik*. İkinci Baskı. Ankara: Pegem Yayınları.
- Kurt, O. (2015). *Bağımsız Denetim Firmalarının Organizasyonu ve Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- La Porta, Rafael- Lopez De Silanes, Florencio- Shleifer, Andrei- Vishny Robert, (2000). "Investor Protection and Corporate Governance", *Journal of Financial Economics*, vol:58, p.3- 27.
- Leventis, S. and Weetman, P. (2004) Timeliness of Financial Reporting: Applicability of Disclosure Theories in an Emerging Capital Market", *Accounting and Business Research*, 34 (1): 43-56.
- Leventis, S. Weetman P. and Caramanis, C. (2005). Determinants of Audit Report Lag: Some Evidence From the Athens Stock Exchange. *International Journal of Auditing*, 9 (1): 45-58.
- Mcgee, R. W. (2007). A Survey of Law, Business and Philosophy Students in China on the Ethics of Tax Evasion, *Society and Business Review*, 2(3): 299-315
- Memiş, M.Ü. (2016). Kurumsal Yönetimde Denetimin Önemi. *Ekonomi Bilimler Dergisi*, 8 (1): 34-49.
- Menteş, A. (2009). *Kurumsal Yönetişim ve Türkiye Analizi*, Derin Yayınları, İstanbul Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği Sıra No:1, (1992), Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme yayın Genel Müdürlüğü, http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21447_1.pdf (Erişim Tarihi: 20.05.2017).
- Millstein, I. M. et. All. *Corporate Governance - Improving Competitiveness and Access to Capital in Global Markets*, Paris: OECD Publications, 1998.
- Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, Sıra No: 1 Resmi Gazete No: 21447 (M) Resmi Gazete Tarihi: 26/12/1992.
- OECD ve TKYD (2004), Kurumsal Yönetim İlkeleri, Kurumsal Yönetim Derneği ve

- Ekonomik İşbirliği Kalkınma Örgütü. Yayın No:KYD-Y/ Ocak 2005.
<http://www.tkyd.org/docs/oecd2004.pdf>. (Erişim Tarihi: 07.09.2019).
- OECD. (2004). *Kurumsal Yönetim İlkeleri*. Paris. OECD Yayınları.
<https://www.oecd.org/corporate/ca/corporategovernanceprinciples/31557724.pdf>. (Erişim Tarihi:12.07.2017).
- Oman, C.P. (2001).’’Corporate Governance and National Development’’, *OECD Technical Papers*, No:180, December, p. 5-43.
- Oral, T. Polat, E. ve Şit, A. (2017). Borsa İstanbul Kurumsal Yönetim Endeksinde Yer Alan Şirketlerin Sermaye Yapıları İle Hisse Senedi Getirileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*. İlkbahar. 8 (1): 126-141.
- Önder, Ş. (2006). *Türkiye’de Gönüllü Kamuyu Aydınlatma: İMKB’de Yer Alan İşletmeler Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Örten, R. (1987). *Muhasebe Organizasyonu*. Cilt: 2, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Owusu-Ansah, S. and Leventis, S. (2006). Timeliness of Corporate Annual Financial Reporting in Greece. *European Accounting Review*, 15 (2), 273–287.
- Özelmas, K.E. (2010). *Kurumsal Yönetişimde Yönetim Kurulu*. İstanbul: Hayat Yayın Grubu.
- Özger, E. (2009). *Kurumsal Yönetim ve İmalat Sektöründe Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özkan, S. Karaibrahimoğlu, Y. Acar, E. ve Öz, İ. (2013). Finansal Tabloların Sunum Tarihini Etkileyen Faktörler: İMKB Firmaları Üzerine Bir Uygulama. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 15 (3): 167-185.
- Özsoy, Z. (2011). *Kurumsal Yönetim ve Yönetim Kurulları*. İstanbul: İmge Kitabevi
- Özyılmaz, A. ve Ölçer, F. (2008). *Güncel Yönetim ve Organizasyon Yaklaşımları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Pamukçu, F. (2011). Finansal Raporlama ile Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflıkta Kurumsal Yönetimin Önemi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 50, s.133-148.
- Parlakkaya, R. (2004), Muhasebede Uluslararası Uyum ve Avrupa Birliği Sürecinde

Türkiye’de Muhasebe Uyumlaştırma Çalışmaları. *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 7, 119-139.

Pulaşlı, H. (2003). *Corporate Governance (Kurumsal Yönetim İlkeleri) Anonim Şirket Yönetiminde Yeni Model*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü.

Sağlam, O.ve Sağlam, N. (2008). *TMS-21 Kur Değişiminin Etkileri. Türkiye Muhasebe Standartları Uygulaması*(Yorum-Açıklama Örnekler), Sağlam, N. Şengel, S. Öztürk, B. (Ed.), 2. Baskı, Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara, 557-582.

Sakarya, Ş. (2011). İMKB Kurumsal Yönetim Endeksi Kapsamındaki Şirketlerin Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notu ve Hisse Senedi Getirileri Arasındaki İlişkinin Olay Çalışması (Event Study) Yöntemi İle Analizi, *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (13): 147–162

Sarı, A. (2013). *İşletmelerde Kurumsal Yönetim Açısından İç Kontrol Ve İç Denetimin Önemi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sayar, A. R. Zafer. (2003). *Bankaların Halka Açılması ve Banka Yatırımcılarının Korunması*. Ankara: SPK Yayınları.

Selimoğlu, S., Aslan, Ü. ve Güvemli, B. (2009). “12. Dünya Muhasebe Tarihi Kongresinde Sunulan Türk Akademisyenler ve Uygulamacıların Bildirileri:” Bir Literatür İncelemesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*.

Sevilengül O. (1987). *Genel Muhasebe*. Ankara: Savaş Yayınları.

Sevilengül O. (2016). *Genel Muhasebe*. Ankara: Gazi Kitabevi. 18. Baskı.

Shleifer, A. Vishny, R. A.(1994) “Survey on Corporate Governance”. *National Bureau of Economic Research Working Paper*, No.5554

SPK, (Sermaye Piyasası Kurulu).(2005). *Kurumsal Yönetim İlkeleri*. Ankara, <http://www.spk.gov.tr/displayfile.aspx?action=displayfile&pageid=66&fn=66.pdf> f, (Erişim Tarihi: 01.05.2019).

SPK, (Sermaye Piyasası Kurulu).(2003), Seri: XI, No:25 Sayılı Sermaye Piyasasında

Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ, Ankara. <http://www.spk.gov.tr/HaberDuyuru/haberduyuru.htm?tur=teblig>,

- Şehirli, K. (1999). *Kurumsal Yönetim*. Sermaye Piyasası Kurulu Denetleme Dairesi, Yeterlik Etüdü.
- Suadiye, G. (2019). Determinants of the Timeliness of Financial Reporting: Empirical Evidence From Turkey. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 37 (2): 365-386.
- Tatoğlu, F. Y. (2012). *İleri Panel Veri Analizi*. 1. Baskı. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım
- Tatoğlu, F. Y. (2016). *Panel Veri Ekonometrisi Stata Uygulamalı*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Tekin, A. G. (2003). Kurumsal Yönetişim Hakkında. Ekonomistler Bülteni, 2003 angelfire: <http://www.angelfire.com/ok4/aligunertekin/200304CGHk.pdf>. Erişim Tarihi: 20.01.2017).
- Terzi, S. Şen, İ.K. ve Gör, Y. (2016). Şeffaflık Açısından Kurumsal Yönetim Uygulamalarının Finansal Raporlamanın Süresi Üzerine Etkisi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 18 (1): 673-705.
- Tetik, N. (1997). Muhasebenin Temel Kavramları ve Mali Tablolar İlkelerinin Yönetim Muhasebesi Açısından Değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2, s.147-160.
- Toraman, C. ve H. Abdioğlu, (2008). İMKB Kurumsal Yönetim Endeksinde Yer Alan Şirketlerin Kurumsal Yönetim Uygulamalarında Zayıf ve Güçlü Yanları: Derecelendirme Raporlarının İncelenmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 40, s. 96-109.
- Tuan, K. (2012). “Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Denetim Fonksiyonunun Modernizasyonu”, 1. International Symposium on Accounting and Finance, May 31- June 2, Gaziantep/Turkey.
- Tuan, K. (2016). Finansal Raporlama Zamanlılığına Farklı Bir Bakış. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 18 (1): 99-114.
- Tunç, F. (2011). Yeni TTK ’da Kurumsallaşmayla İlgili Düzenlemeler. Kurumsallaşma ve Denetim Konferansı. Antalya. 5-9 Ekim İnternet

Adresi:<http://archive.ismmo.org.tr/docs/sempozyum/10tr/FerruhTunç.pdf>.
(Erişim Tarihi:15.07.2017).

TÜSİAD. (2000). Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü, Kurumsal Yönetim İlkeleri. Haziran 2000. (Yayın No. TÜSİAD-T/2000-06-285)

TÜSİAD. (2002). Kurumsal Yönetim En İyi Uygulama Kodu: Yönetim Kurulunun Yapısı ve İşleyişi, TÜSİAD.

Tuzcu, A. (2004). *Halka Açık Şirketlerde Kurumsal Yönetim Anlayışı: İMKB -100 Örneği*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Türel, A. (2010). Timeliness of Financial Reporting in Emerging Capital Markets: Evidence from Turkey, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 39 (2): 227-240.

Türel, A. Türel, A.Çiftçi, H.N. (2017). Ülkemizde Bağımsız Denetim: Son On Yıla Bakış. <https://www.researchgate.net/publication/323150078>.

Türkiye Bankalar Birliği. (1999). Şeffaflık ve Sorumluluk Uluslararası Mali Krizler Mali Sistemlerin Güçlendirilmesi Konularında Çalışma Grupları Raporları. İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği Bankacılık ve Araştırma Grubu.

TKYD ve Deloitte (2008). Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği. Kurumsal Yönetim İlkeleri Bağlamında Genel Kurulun ve Yönetim Kurulunun Karşılıklı Konumu. Kurumsal Yönetim Serisi. 7, 1-16.

TKYD, (2014). Yayınları.<http://www.tkyd.org/tr/content.asp?PID={0218C3DF-CF83-4F18-A9ED006E8BCEA8E1}>

TKYD, (2017). Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği, Kurumsal Yönetim Nedir, <http://www.tkyd.org/files/downloads/hakkimizda/TKYD%20Kurumsal%20Yonetim%20Nedir%202017.pdf> (Erişim Tarihi: 05.10.2017)

Ünalın, S. (1977). *Genel Muhasebe Prensipleri ve Uygulamaları*. Ankara: Aitia Yayını.

Varış, M., Küçükçolak A., Erdoğan O. ve Özer L. (2001) Sermaye Piyasalarında Kurumsal Yönetim İlkeleri. *İMKB Dergisi*, 5 (19): 129-168.

Vuran, B. ve Adiloğlu, B. (2013). Is Timeliness of Corporate Financial Reporting Related to Accounting Variables? Evidence From Istanbul Stock Exchange. *International Journal of Business and Social Science*, 4 (6): 58-

70.

Willis, A. (2005). Corporate Governance and Management of Information and Records, *Records Management Journal*, 15 (2): 89 - 98.

World B. (1999). Ukrainian Corporate Governance Manual, p. 47.

Yaacob, N. M. and Che–Ahmad A. (2012). Adoption of FRS 138 and Audit Delay in Malaysia, *International Journal of Economics and Finance*, 4(1), 167-176.

Yalkın, Y.K. (2003). “AB ve ABD’de Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Uygulamasına Geçiş Çalışmaları”. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, MUFAD. Sayı 19.

Yavuz, A.R.(2016). *Coğrafya ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Panel Veri Analizi*. Doktora Tezi. Çanakkale: On Sekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yazıcı, M. (2003). Muhasebe Standardının Tanımı. *MUFAD Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı:118, Nisan:33-37

Yılancı, M. Yıldız, B. Kiracı, M. (2013). *Muhasebe Denetimi*. Detay Yayıncılık.

<http://www.kgk.gov.tr>

www.borsaistanbul.com

www.kap.gov.tr.

www.yenitk.com

